

Touristenbevraging 2020

De resultaten

Inhoud

Een beetje geschiedenis...	3	Gelijke kansen	17
.....			
Over de Touristenbevraging 2020	4	Klimaat	24
Wat is de Touristenbevraging?	4	Goed in je vel	37
Hoe gebeurde de bevraging?	5	Mobiliteit	48
Waar leidt deze bevraging toe?	6	Armoede	56
Methodologie	6	School en studies	63
Leeswijzer	7	Veilige omgeving	69
.....			
1 Wie hebben we bereikt?	8	Cultuur en identiteit	76
1.1 Leeftijd	8	Inspraak en participatie	84
1.2 Geslacht	10	Speel- en jongerenruimte	92
1.3 Woonplaats	11	Wonen	97
.....			
2 De resultaten	12	Gezondheid	102
2.1 Welke thema's werden er het meest gekozen?	12	(Sociale) media	107
2.2 Welke thema's zijn waar populair?	13	Werk en studentenjob	111
2.3 Zijn er opvallende leeftijdsverschillen wat betreft de gekozen thema's?	15	Mijn lijf en seksualiteit	120
2.4 Resultaten per thema	17	Vrijwilligerswerk	126
.....			
		Resultaten Everberg	130
		Wat wilden kinderen en jongeren nog kwijt?	131
.....			
	3	Conclusie	134

Een beetje geschiedenis...

De Vlaamse Jeugdraad is de plek waar ministers aankloppen wanneer ze beslissingen nemen die een invloed hebben op kinderen, jongeren en hun organisaties. Soms trekt de Jeugdraad op eigen initiatief eens aan hun oren en geeft hen de frisse ideeën van kinderen en jongeren mee. 3 jaar geleden ontstond zo “De Touristen”.

Om de drie jaar houdt de Vlaamse Jeugdraad verkiezingen voor een nieuwe adviesraad. De adviesraad bestaat uit 16 adviseurs, 8 jongeren-adviseurs en 8 jeugdwerkadviseurs. Samen vormen zij het officiële adviesorgaan van de Vlaamse regering. Tijdens een verkiezingsjaar gebruiken we het momentum niet alleen om op zoek te gaan naar nieuwe adviseurs, maar ook om nieuwe prioritaire thema's te bepalen. Met als motto “Als je wil weten wat er leeft bij kinderen en jongeren, moet je het hen gewoon zelf vragen”. En zo kwam de Touristenbevraging, bij de vorige verkiezingen, tot leven.

Het recept is simpel: met de resultaten van de Touristenbevraging maken we een bucketlist van 5 thema's die we nadien in een heuse verkiezingsstrijd gooien. Alle jongeren van 12 tot en met 30 jaar stemmen niet alleen voor nieuwe adviseurs, maar dus ook voor hét thema dat ze op de agenda willen plaatsen. Stemmen gebeurt via EID of Itsme.

De prioritaire thema's van deze huidige adviesraad zijn dus het resultaat van een vorige Touristeneditie. De shortlist bestond toen uit 10 thema's: Diversiteit, Goed in je vel, Onderwijs, Armoede, Natuur & milieu, Gezondheid, Opwarming van het Klimaat, Werk, Vrije tijd en Geld.

Het zijn de eerste drie thema's (Diversiteit, Goed in je vel en Onderwijs) die uiteindelijk zijn verkozen en zijn omgevormd tot werkgroepen waar adviseurs en vrijwilligers een traject rond opzetten met als uiteindelijke resultaat een advies gericht aan beleidsmakers vanuit de stem van alle kinderen, jongeren en hun organisaties.

Rond Diversiteit schreef de Vlaamse Jeugdraad een advies rond representatie in de media, gingen we langs bij mediamakers met tips en tricks en brachten we de online videocampagne #KijkNaarOns uit. De werkgroep Onderwijs lanceerde een beleidstraject rond de hoge schoolkosten en de werkgroep Goed in Je vel werkte mee aan een beleidskader ter preventie van opsluiting en vrijheidsberoving bij jongeren in de crisis- en jeugdhulp en geestelijke gezondheidszorg.

Dankzij de Touristen weet de Vlaamse Jeugdraad waar we moeten op inzetten. Dit met als enige doel: (jeugd)beleid dat versterkend is voor élk kind en élke jongere in Vlaanderen en Brussel.

Over de Touristenbevraging 2020

Wat is de Touristenbevraging?

De Touristenbevraging is een belevingsonderzoek waarbij de Vlaamse Jeugdraad op zoek gaat naar de beleving en ervaringen van kinderen en jongeren over actuele en maatschappelijke thema's. Vanuit hun keuzes zullen na de verkiezingen 3 nieuwe prioriteiten gekozen worden voor het nieuwe mandaat van de Vlaamse Jeugdraad vanaf 2021. Want hun dromen en wensen, maken wij als Vlaamse Jeugdraad graag mee realiteit.

Er werden in totaal 16 thema's geselecteerd waarover kinderen en jongeren zich konden uitspreken. Deze selectie kwam tot stand door heel wat vooronderzoek op basis van voorgaande participatieve trajecten van andere jeugd(werk)organisaties als Awel, Uit De Marge en Globelink, de omgevingsanalyse van [het JKP – het jeugd en kinderrechtenbeleidsplan](#) en Europese inspiratie vanuit de [European Youth Goals](#). Daarnaast werden de thema's vakkundig afgetoetst bij een kerngroep van jonge vrijwilligers van de Vlaamse Jeugdraad, jeugdwerkers uit de Commissie Jeugdwerk, experts jeugdinfo van WAT WAT en bij het Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi).

Op basis van hun waardevolle feedback werden de 16 thema's omgevormd tot straffe droomscenario's helemaal op maat van kinderen en jongeren. De thema's en bijhorende droomscenario's zijn de volgende:

- ⇒ **GOED IN JE VEL**
meer info en hulp voor mentale gezondheid
- ⇒ **MOBILITEIT**
vlot, betaalbaar openbaar vervoer, veilig fietsen en wandelen
- ⇒ **KLIMAAT**
meer actie tegen klimaatverandering
- ⇒ **ARMOEDE**
minder (kans)armoede, voldoende geld en meer ondersteuning
- ⇒ **CULTUUR EN IDENTITEIT**
meer respect voor ieders cultuur, geloof, waarden en normen
- ⇒ **SPEEL- EN JONGERENRUIMTE**
meer groen in mijn buurt om te spelen of te chillen
- ⇒ **GELIJKE KANSEN**
gelijke kansen ongeacht leeftijd, gender, geaardheid en afkomst. Geen discriminatie
- ⇒ **(SOCIALE) MEDIA**
meer info over voor- en nadelen van sociale media, fake news. Meer diversiteit in de media
- ⇒ **WERK OF STUDENTENJOB**
betere steun in de zoektocht naar werk en een goede job
- ⇒ **VRIJWILLIGERSWERK**
meer info, erkenning en waardering voor vrijwilligerswerk
- ⇒ **WONEN**
wonen in een betaalbaar huis in een fijne buurt
- ⇒ **GEZONDHEID**
gezond eten, voldoende bewegen, toegang tot alle zorg
- ⇒ **MIJN LIJF EN SEKSUALITEIT**
meer en betere info over seks, jouw lichaam en relaties
- ⇒ **VEILIGE OMGEVING**
tegen geweld, intimidatie en criminaliteit in onze samenleving
- ⇒ **INSPRAAK EN PARTICIPATIE**
mee mogen beslissen over wat jongeren belangrijk vinden
- ⇒ **SCHOOL EN STUDIES**
school en studies die mijn talenten ontwikkelen

Hoe gebeurde de bevraging?

Deze bevraging was niet mogelijk geweest zonder de 50 straffe Touristen van de Vlaamse Jeugdraad. Eén voor één geëngageerde jongeren tussen 15 en 25 jaar die van april tot augustus 2020 in gesprek zijn gegaan met meer dan 1.000 andere kinderen en jongeren over heel Vlaanderen.

Wat is een Tourist? Tou-rist (de; m,v,x; meervoud: Touristen): een Tourist is jong, nieuwsgierig en gaat op zoek naar de stem van kinderen en jongeren. Samen met andere Touristen reis je Vlaanderen on- en offline rond, ga je boeiende gesprekken aan en krijg je de kans onze ministers wakker te schudden: want Touristen ontdekken waar kinderen en jongeren nu écht van wakker liggen.

Begin april lanceerden we een oproep via sociale media, naar onze huidige vrijwilligers, naar vrijwilligers/leden van jeugdwerkorganisaties en via de website van WAT WAT. Zo zijn we tot een straf team gekomen van 50 Touristen, verspreid over Vlaanderen. De Touristen reisden met z'n allen door Vlaanderen op zoek naar de stem van kinderen en jongeren. Ze schuimden jeugdkampen, festivals, hangplekken, scholen en sportactiviteiten af, gewapend met de Touristen totebag en een smartphone in de hand. Althans, dat was het plan, tot het coronavirus roet in het eten kwam gooien. We hebben daarom onze aanpak helemaal moeten omgooien. Maar waar een wil is, is een weg! Onze Touristen trokken de voorbije maanden daarom door het wereldwijde web. Via chat en videocall bevroegen ze er op los. Het persoonlijk gesprek bleef centraal staan, alleen was het meer dan ooit online.

In de zomervakantie werden drie offline momenten georganiseerd volgens de corona jeugdwerkregels. De Touristen gingen dus on **tour in Brussel, Gent en Everberg**. In Brussel bezochten we **Abattoir in Anderlecht** waar vzw Cultureghem elke woensdag de grootste overdekte speeltuin openstelt voor de jeugdwerkorganisaties en bewoners uit de buurt. In Gent gingen we op stap met jeugdwerker Fatih van Grafitti vzw. Hij nam ons mee naar het **Jeugdhuis Nieuw Gent** van Formaat en naar een zomerkamp. In Everberg kregen de Touristen de unieke kans om de **gesloten instelling** te bezoeken en in gesprek te gaan met de jongeren die daar verblijven.

Daarnaast gingen de Touristen ook massaal hun eigen bubbel bevragen en bereikten ze kinderen en jongeren uit hun eigen netwerk, op jeugdkampen en speelpleinen, in studentengroepen en whatsappgroepjes met vrienden, ... Voor de fysieke gesprekken maakten de Touristen gebruik van een invulformulier waar alle thema's grafisch en tekstueel stonden opgelijst.

In de laatste week van dit project hebben we de online bevraging publiek gedeeld. Kinderen en jongeren die de voorbije maanden geen Tourist hebben ontmoet, kregen zo de kans om toch hun stem te laten horen.

Uiteindelijk gingen de Touristen dus on- én offline on Tour en verzamelden zo door heel wat gesprekken de stem van kinderen en jongeren over onze 16 droomscenario's. Telkens met de belangrijke hoofdvraag **'Welk thema is voor jou belangrijk en waarom?'**. Iedereen kon een top 3 aangeven en werd nadien gevraagd om verder in gesprek te gaan over de geselecteerde thema's. Voor ons was vooral 'de waarom vraag' van groot belang: 'Wat moet de Vlaamse Jeugdraad volgens jou aanpakken? Heb je een idee? Probleem? Of oplossing?'

Waar leidt deze bevraging toe?

Dit project is niet zomaar een bevraging of een enquête. Wat dit project zo uniek maakt is dat jongeren zélf andere jongeren zijn gaan bevragen en dat dit zoveel mogelijk vertrekt vanuit een persoonlijk gesprek.

Het was niet zo dat ze enkel een bolletje moesten aanklikken om hun top drie aan te duiden. Het gesprek zelf was crucialer en belangrijker om tot dit rapport te komen. Al deze meningen en verzamelde informatie spelen een grote rol voor de Vlaamse Jeugdraad.

Op basis van al deze verhalen en gesprekken die de Touristen hebben verzameld komen we tot een lijst van de allerbelangrijkste thema's dat kinderen en jongeren hebben aangeduid. Op de top 5 thema's kunnen alle jongeren uit Vlaanderen en Brussel later dit jaar stemmen. De 3 thema's met de meeste stemmen, daar zet de Vlaamse Jeugdraad in 2020, 2021 en 2022 extra hard op in.

Dit rapport dient dus als startdocument en basis voor de start van een nieuwe adviesraad van de Vlaamse Jeugdraad in 2021. Alsook beschouwen we dit rapport als een belevingsonderzoek over de leefwereld van kinderen en jongeren waar beleidsmakers en jeugd(werk)organisaties mee aan de slag kunnen.

Methodologie

Om te achterhalen welke thema's het vaakst gekozen werden door de bevroagde kinderen en jongeren, riepen we de hulp in van het Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi). Zij doken in de data en beschrijven in dit rapport de belangrijkste resultaten uit deze bevraging, aan de hand van een kwalitatieve analyse.

KeKi achterhaalde welke thema's het meest prioritair waren voor de bevroagde kinderen en jongeren en welke problemen, oplossingen of ideeën door de respondenten het vaakst aangehaald werden in hun antwoorden bij de 16 droomscenario's. KeKi bekeek per thema systematisch alle gegeven antwoorden en gaf elk tekstfragment één of meerdere labels. Aan de hand van deze labels kregen zij duidelijk zicht op wat de meest voorkomende onderwerpen of elementen waren binnen de antwoorden van de respondenten. Deze antwoorden worden in dit rapport gepresenteerd. Centraal staat hierbij dat de meningen, visies en oplossingen van de bevroagde kinderen en jongeren rond een bepaald thema zo correct mogelijk worden weergegeven.

Vanzelfsprekend overlappen bepaalde thema's met elkaar. Dit valt ook te zien in de antwoorden die kinderen en jongeren gaven. We raden iedereen dan ook aan om de thema's zoveel mogelijk als

een geheel te bekijken en een brede kijk op de leefwereld van kinderen en jongeren te hanteren.

Deze bevraging maakte geen gebruik van een steekproef representatief voor alle Vlaamse kinderen en jongeren, waardoor we niet zomaar algemene uitspraken kunnen doen. Gezien dit een belevingsonderzoek van kwalitatieve aard is, is dit ook het doel van dit onderzoek niet. Aan de hand van een kwalitatief onderzoek kunnen er echter wel uitspraken gedaan worden over wat de mening is van de bereikte kinderen en jongeren, welke boodschap zij willen geven aan beleidsmakers en wat hun dromen en wensen zijn.

De Vlaamse Jeugdraad bereikte heel wat verschillende kinderen en jongeren met deze bevraging, waardoor we toch een divers beeld krijgen. Zo hebben kinderen en jongeren van verschillende leeftijden deelgenomen, werden kinderen en jongeren op allerlei plaatsen bevroagd en kregen ook kinderen en jongeren uit meer maatschappelijke kwetsbare posities een stem binnen dit belevingsonderzoek. Dit maakt dit rapport niet enkel de mening weergeeft van één specifieke groep kinderen en jongeren.

Leeswijzer

In wat volgt, bekijken we eerst wie de bevroagde kinderen en jongeren precies zijn (hoe oud zijn ze, wat is de verdeling qua geslacht en waar komen ze vandaan?) en welke thema's volgens hen de grootste prioriteit hebben. Vervolgens bekijken we per thema ook wat voor antwoorden zij gaven op de vraag

“Zeg ons even wat we moeten aanpakken. Idee? Probleem? Oplossing?”

Bij een aantal thema's wordt aangegeven hoe kinderen en jongeren het thema invullen, wat het belang ervan is en wat de impact ervan is op hun leven of op de samenleving. Daarna volgen de meest voorkomende uitdagingen, problemen of oplossingen die kinderen en jongeren aanbrachten. Bij sommige thema's gaven kinderen en jongeren ook expliciet aanbevelingen aan beleidsmakers. Ook die kan je terugvinden in dit rapport.

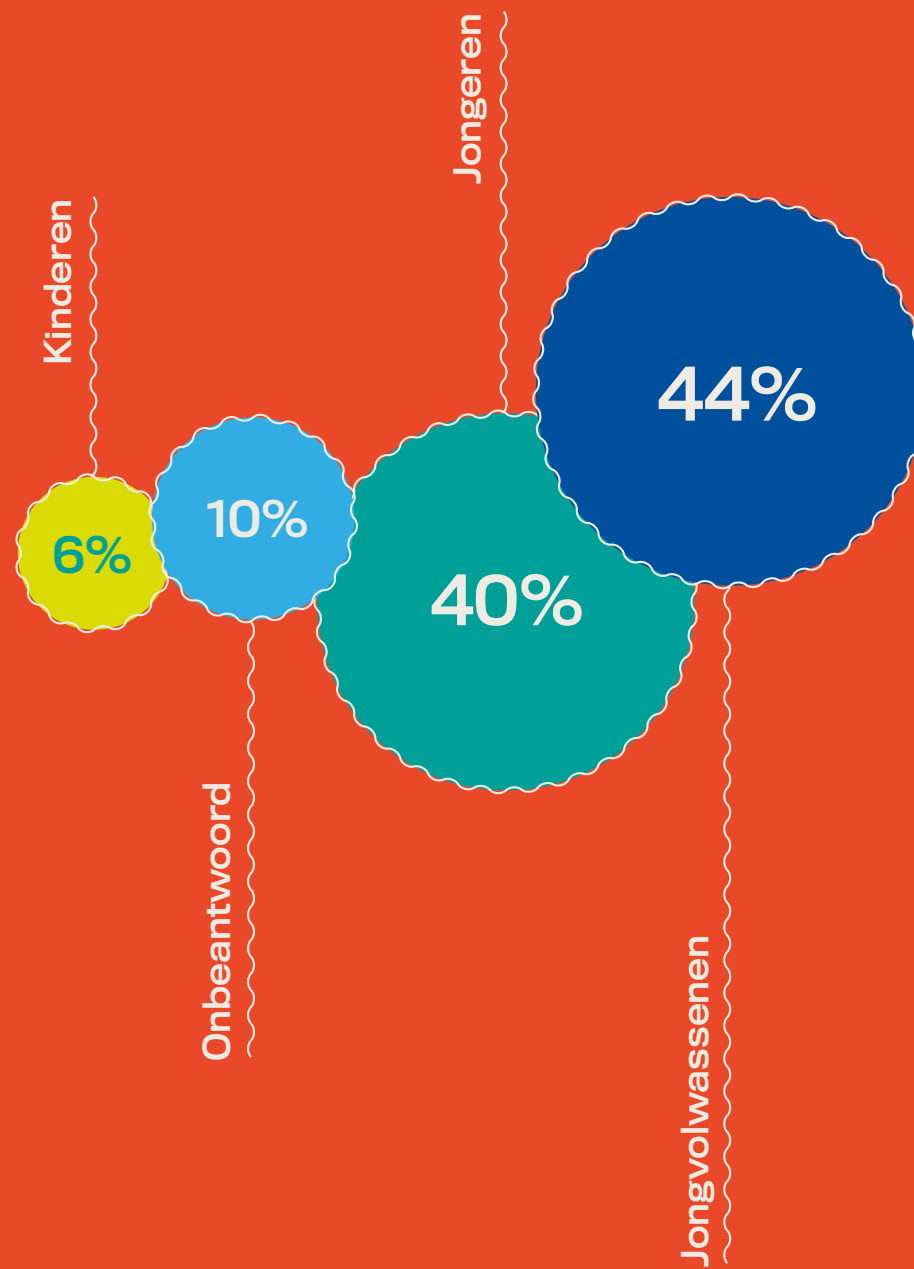
Daarnaast bekijken we ook kort de resultaten van een specifieke groep van bevroagde kinderen en jongeren, namelijk zij die in de gesloten jeugdinstelling in Everberg (De Grubbe) verblijven. Verschillen hun antwoorden van de algemene groep kinderen en jongeren? Je ontdekt het in een apart hoofdstuk. Ten slotte bekijken we de antwoorden van de respondenten op de vraag ‘Wil je nog iets kwijt?’ De (soms verrassende) antwoorden die kinderen en jongeren gaven op die vraag, worden in dit onderdeel besproken.

I. Wie hebben we bereikt?

Leeftijd

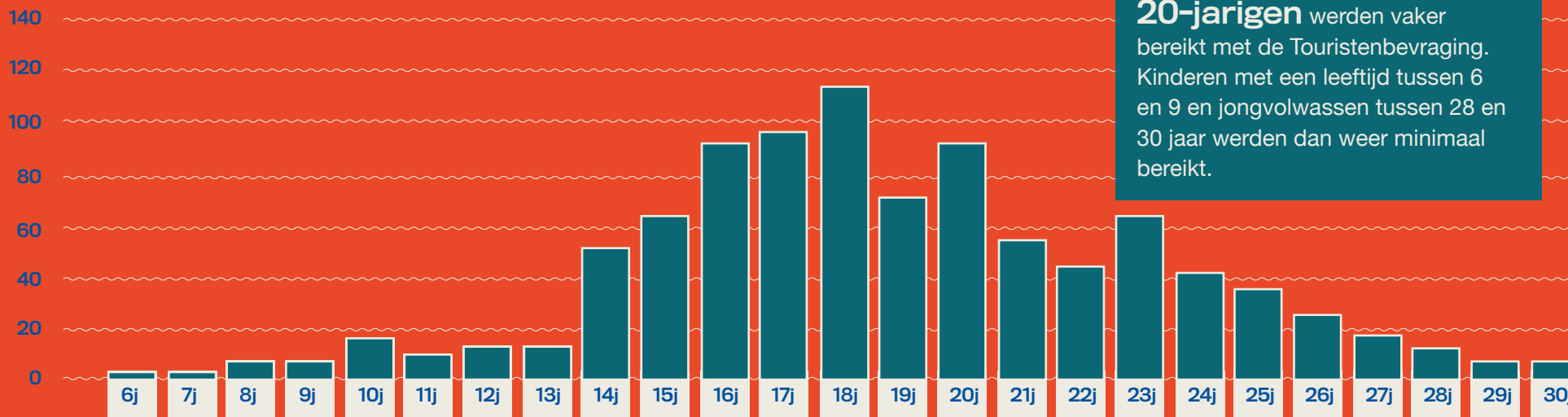
In totaal namen **1.103** kinderen en jongeren deel aan de Touristenbevraging. Het gaat om 59 kinderen (6 t.e.m. 12 jaar), 445 jongeren (13 t.e.m. 18 jaar) en 487 jongvolwassenen (19 t.e.m 30 jaar). Een deel van de respondenten vulde de leeftijd niet in (n=112).

Kijken we iets meer in detail naar de leeftijd, dan zien we dat de **18-jarigen** (n=117) het meest bereikt werden. Ook jongeren tussen **16 en 17 jaar en 20-jarigen** werden vaker bereikt met de Touristenbevraging. Kinderen met een leeftijd tussen 6 en 9 en jongvolwassen tussen 28 en 30 jaar werden dan weer minimaal bereikt.

Leeftijd detail

Leeftijdscategorieën

Uit deze grafiek kan worden afgeleid dat de groep jongeren tussen **15 en 17 jaar** en jongvolwassen tussen **18 en 20 jaar** de meest bereikte doelgroep zijn.

Geslacht

In totaal namen **666 meisjes** en **415 jongens** deel aan de enquête. Sommige kinderen en jongeren voelen zich noch vrouw, noch man. Het gaat om 12 respondenten. Slechts 10 respondenten lieten deze vraag onbeantwoord.

Bij de kinderen is de verdeling 64,29% vrouwen tegenover 35,71% mannen. Bij de jongeren valt ook op dat meer meisjes (59,33%) dan mannen (39,55%) de bevraging invulden. Bij de jongvolwassenen zien we een gelijkaardige verdeling (62,42% vrouwen tegenover 35,73% mannen).

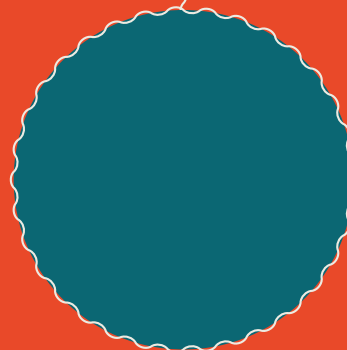
1%

X

38%

Man

60%

Vrouw

1%

Onbeantwoord

Woonplaats

Respondenten werden ook bevestigd naar hun woonplaats. De meeste respondenten zijn afkomstig uit Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Een minderheid is afkomstig uit Limburg en Brussel. Ook respondenten uit Wallonië vulden de bevestiging in, het gaat om 10 respondenten.

10-15%

West-Vlaanderen

25-30%

Antwerpen

10-15%

Limburg

Vlaams-Brabant

15-20%

0-5%

Wallonië

Oost-Vlaanderen

Brussel

0-5%

Onbeantwoord

20-25%

0-5%

Touristenbevestiging 2020: De resultaten

2. De Resultaten

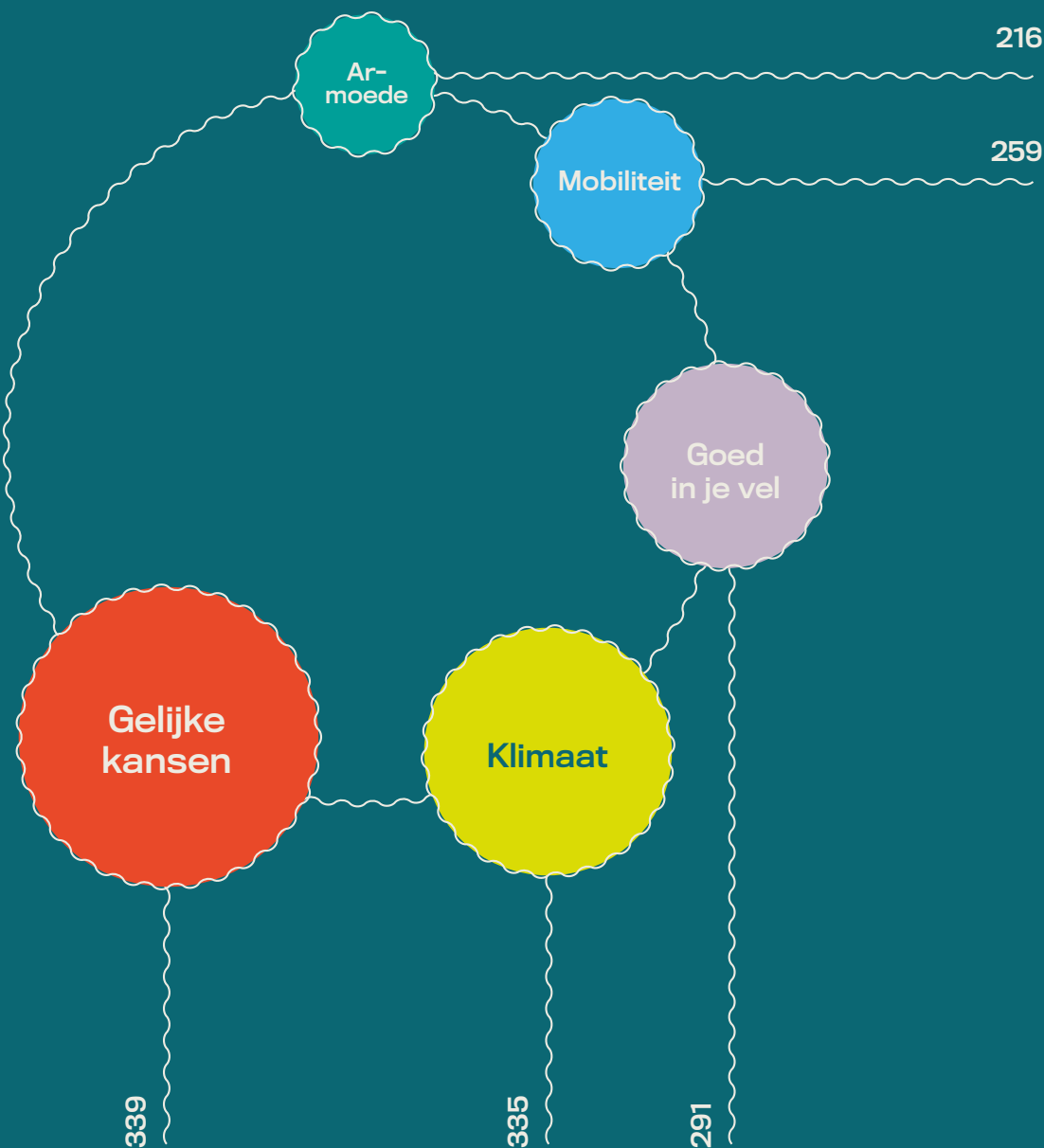
Welke thema's werden er het meest gekozen?

Hieronder vind je terug hoeveel keer de verschillende thema's gekozen werden door de bevraagde kinderen en jongeren (in dalende volgorde). De thema's Armoede en School en Studies delen samen de 5^e plaats. De adviesraad van de Vlaamse Jeugdraad heeft beslist om het thema Armoede mee te nemen naar de verkiezingen. De adviesraad van de Vlaamse Jeugdraad oordeelt dat ze met het thema Armoede meer het verschil kan maken voor kinderen en jongeren. Het thema School en Studies is verder ook een prioriteit van de Vlaamse Scholierenkoepel en de Vlaamse Vereniging van Studenten en we zijn er van overtuigd dat zij als sterke belangenorganisaties zich hier volledig op zullen inzetten.

1. **GELIJKE KANSEN** - 339 keer gekozen
2. **KLIMAAT** - 335 keer gekozen
3. **GOED IN JE VEL** - 291 keer gekozen
4. **MOBILITEIT** - 259 keer gekozen
5. **ARMOEDE** - 216 keer gekozen
6. **SCHOOL EN STUDIES** - 216 keer gekozen
7. **VEILIGE OMGEVING** - 201 keer gekozen
8. **CULTUUR EN IDENTITEIT** - 188 keer gekozen
9. **INSPRAAK EN PARTICIPATIE** - 161 keer gekozen
10. **SPEEL- EN JONGERENRUIMTE** - 155 keer gekozen
11. **WONEN** - 148 keer gekozen
12. **GEZONDHEID** - 139 keer gekozen
13. **(SOCIALE) MEDIA** - 136 keer gekozen
14. **WERK EN STUDENTENJOB** - 113 keer gekozen
15. **MIJN LIJF EN SEKSUALITEIT** - 90 keer gekozen
16. **VRIJWILLIGERSWERK** - 89 keer gekozen

Top 5 populairste thema's

Welke thema's zijn waar populair?

Wanneer we kijken naar welke thema's het meeste gekozen werden binnen de verschillende provincies, zien we het volgende beeld:

West-Vlaanderen

Kinderen en jongeren uit **West-Vlaanderen** kozen het meest voor gelijke kansen (56 keer gekozen), naast goed in je vel (49 keer gekozen) en klimaat (46 keer gekozen). Ook mobiliteit (44 keer gekozen) en armoede (31 keer gekozen) zijn prioritaire thema's in deze provincie.

Wallonië

Waalse kinderen en jongeren kozen het vaakst voor actie tegen klimaat (10 keer gekozen), gevolgd door gelijke kansen (5 keer gekozen). mobiliteit staat hier op de 3de plaats (4 keer gekozen). De thema's goed in je vel, armoede, (sociale media), gezondheid en school en studies werden allen 2 keer gekozen.

Wat betreft **Oost-Vlaanderen**, zien we dat ook hier gelijke kansen door de meeste aantal kinderen en jongeren werd geselecteerd (92 keer gekozen). Daarna is klimaat het meest gekozen (72 keer), gevolgd door goed in je vel (66 keer) en mobiliteit (ook 66 keer). Ten slotte kozen ook heel wat Oost-Vlaamse kinderen en jongeren voor school en studies als prioritair thema (59 keer).

Oost-Vlaanderen

Antwerpen

Onder de bevroagde **Antwerpse** kinderen en jongeren is het thema gelijke kansen het populairst (105 keer gekozen), met op de tweede plaats klimaat (87 keer gekozen), gevolgd door goed in je vel (77 keer gekozen) en mobiliteit (69 keer gekozen). Op de vijfde plaats staat dan weer het thema armoede (61 keer gekozen).

Brussel

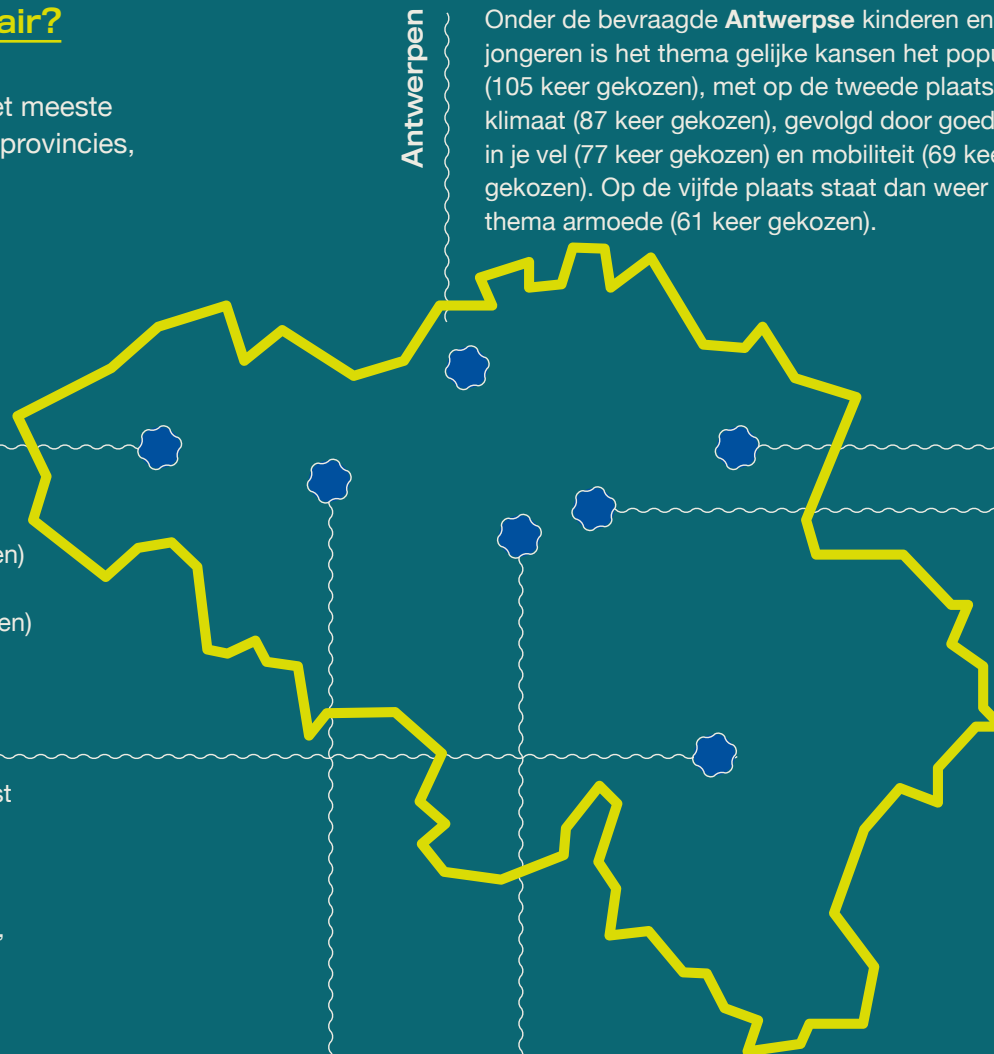
In **Brussel** kozen de respondenten het vaakst voor klimaat (20 keer gekozen). Daarna volgen gelijke kansen en school en studies (allebei 15 keer gekozen). Armoede, speel- en jongerenruimte en veilige omgeving werden allen 11 keer gekozen.

Limburg

In **Limburg** staat goed in je vel op de eerste plaats (36 keer gekozen) en gelijke kansen op de tweede plaats (35 keer gekozen). Klimaat is het derde meest populaire thema (33 keer gekozen), gevolgd door mobiliteit (27 keer gekozen) en school en studies (26 keer gekozen).

Vlaams-Brabant

In **Vlaams-Brabant** kozen de respondenten ook het vaakst voor gelijke kansen (88 keer gekozen), met op de tweede plaats klimaat (64 keer gekozen). Daarnaast kozen deze kinderen en jongeren vaak voor goed in je vel (54 keer gekozen), mobiliteit (39 keer gekozen) en veilige omgeving (39 keer gekozen).

WAT VALT ER DUS OP?

Gelijke kansen is zowat overal het populairste thema, behalve in Brussel, Limburg en Wallonië. De thema's uit de algemene top vijf zijn ongeveer overal terug te vinden, al verschilt de volgorde naargelang de locatie. Enkel in Vlaams-Brabant en Brussel vinden we het thema veilige omgeving terug in de top vijf van meest gekozen thema's. In Brussel haalt het thema speel- en jongerenruimte ook de top 5, in tegenstelling tot in andere provincies.

zijn er opvallende verschillen in de gekozen thema's op vlak van leeftijd?

Bij de **jongste leeftijdscategorie** (6 tot en met 12 jaar) valt het op dat zij andere thema's als prioriteit kozen dan het globale totaal. Het meest gekozen thema onder deze respondenten is namelijk armoede (20 keer gekozen), speel- en jongerenruimte (17 keer gekozen) en veilige omgeving (16 keer gekozen). Klimaat (15 keer gekozen) en wonen (ook 15 keer gekozen) delen de vierde en vijfde plaats.

De **jongeren** (13 tot en met 18 jaar), kozen het vaakst voor gelijke kansen als prioritair thema (171 keer gekozen). Op de tweede plaats staat klimaat (140 keer gekozen) en op de derde plaats staat dan weer mobiliteit (116 keer gekozen). Daarnaast kozen deze respondenten ook vaak voor goed in je vel (113 keer gekozen) en veilige omgeving (88 keer gekozen).

Wat betreft de **jongvolwassenen** (19 tot en met 30 jaar) zien we een gelijkaardige top 5. Ook zij kozen gelijke kansen het vaakst als prioritair thema (180 keer). Goed in je vel is het tweede vaakst gekozen thema (153 keer gekozen), naast klimaat (128 keer gekozen). Ook mobiliteit is van groot belang (115 keer gekozen), net zoals armoede (93 keer gekozen).

WAT VALT ER DUS OP?

We zien dat enkel bij de jongste respondenten gelijke kansen niet het meest gekozen thema is. Zij kozen namelijk het vaakst voor het thema armoede. Ook opvallend is dat enkel bij de jongste categorie de thema's wonen en speel- en jongerenruimte een plaats hebben verworven in de top vijf, in tegenstelling tot bij de andere leeftijdscategorieën.

Resultaten per thema

In wat volgt bekijken we per thema wat voor antwoorden gegeven werden door de bevroegde kinderen en jongeren. Soms gaven zij aan waarom ze een bepaald thema belangrijk vonden, soms werden er meteen concrete problemen of oplossingen benoemd. We trachten steeds de meeste voorkomende elementen per gekozen thema hieronder weer te geven. We volgen bovendien de volgorde van meest gekozen thema naar minst gekozen thema.

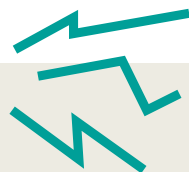
⇒ **GELIJKE KANSEN**

Van alle bevroegde kinderen en jongeren, kozen 399 (of 36,17%) voor gelijke kansen als prioritair thema. Dit is dan ook het meest gekozen thema onder alle respondenten. We zien dat meer meisjes dan jongens voor dit thema kozen (263 meisjes tegenover 126 jongens). 6 van de respondenten die voor dit thema kozen, duiden X aan bij geslacht, terwijl 4 respondenten de vraag rond geslacht niet invulden.

‘Iedereen is een mens. Waarom zou de ene mens meer kansen krijgen dan een ander? Elk mens is gelijkwaardig. Uiterlijk maakt niets uit.’

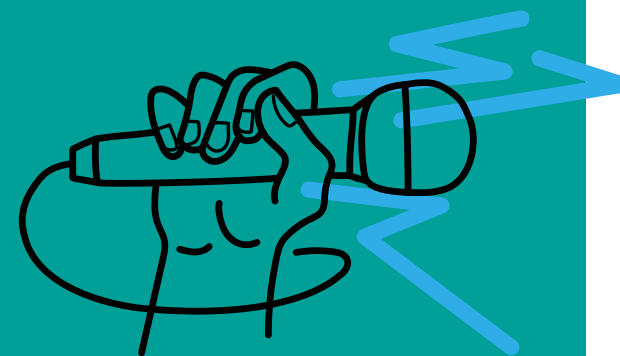
- Man, 10j, Oost-Vlaanderen -

In de antwoorden wordt vaak verwezen naar **discriminatie en ongelijkheid** in de samenleving en het feit dat sommige mensen dubbel zo hard moeten werken voor **gelijke kansen**. In het bijzonder wordt vaak verwezen naar uitsluiting van de LGBTQI+ gemeenschap, de aanwezige ongelijkheid tussen man en vrouw en de ongelijkheid omwille van een andere huidskleur. Volgens de respondenten moet iedereen op zoek kunnen gaan naar wat die graag doet en daar ook even kwaliteitsvol in begeleid worden. Doelen moet je kunnen bereiken omwille van capaciteiten en niet door bepaalde kenmerken als gender of afkomst. Diversiteit moet een standaard zijn en moet volgens de respondenten een prominente plaats krijgen in de opvoeding van kinderen en jongeren.

Ik vind gewoon dat iedereen een goed leven verdient!’

- Vrouw, 18j, Vlaams-Brabant -

‘Discriminatie zit nog in de wortels van onze maatschappij. Discriminatie gebeurt niet enkel op individueel vlak. Het zit verworven in heel veel systemen in onze maatschappij. Discriminatie is ook het ontbreken van privileges.’

- Vrouw, 20j, West-Vlaanderen -

Kinderen en jongeren vragen een **gelijke behandeling** op de arbeidsmarkt. Ze merken op dat het niet voor iedereen even gemakkelijk is om werk te vinden en ervaren de loonkloof tussen man en vrouw als oneerlijk. Er zou volgens hen een verplichting moeten bestaan tot motivering waarom iemand niet werd aangenomen. Maar ook bij de zoektocht naar huisvesting en in gezondheidszorg, onderwijs en justitie zien ze ongelijke behandeling. Heel wat rechten zijn indirect of direct verbonden met gelijke kansen, maar vaak niet gerealiseerd in de praktijk volgens hen. Praktijktesten in deze domeinen worden voorgesteld als oplossing. Ook de startpositie van bepaalde kinderen en jongeren moet verbeteren zodat ze volop hun kansen ook kunnen benutten. Zo wordt voorgesteld om in wijken waar veel kwetsbare jongeren wonen meer mogelijkheden tot ontplooiing te organiseren.

‘De straffen zijn ook veel zwaarder voor ons: die gasten die Sanda Dia vermoorden komen er vanaf met een opstel schrijven en wij vliegen meteen in een instelling voor iets als afpersing. Die van Reuzegom lopen ook nog altijd vrij rond.’

- Man, 16j, Antwerpen -

‘Tests uitvoeren die discriminatie op de arbeidsmarkt en huurmarkt opsporen en het debat met de discriminerende (huis)bazen aangaan. Waarom discrimineren zij? Baseren ze zich op vooroordelen? Hoe komt dat? Het probleem aan de basis aanpakken door discriminatie bij naam te noemen en aan te pakken.’

- Man, 23j, Limburg -

‘Er wordt nog regelmatig gediscrimineerd t.o.v. vrouwen op de werkvloer. Er worden vrouwen aangenomen om de aan de quota te voldoen. Tegenover mannen is er ook discriminatie. Er worden snel scheldwoorden naar mannen hun hoofd gegooid als die een “vrouwenjob” uitoefenen, zoals kapper of poetshulp. Dit moet stoppen.’

- Vrouw, 18j, Antwerpen -

Er moet een **representatie en weerspiegeling** komen van de diversiteit binnen de samenleving. De huidige normen en standaarden die als 'normaal' worden naar voren geschoven, dienen in vraag te worden gesteld. Er moet meer worden gefocust op talenten en capaciteiten, eerder dan uiterlijke kenmerken. Zo vragen ze onder andere om meer (vrouwelijke) rolmodellen, de Rainbow List¹ te vervolledigen, genderdiversiteit in boeken en literatuur, etc. Ook willen ze minder stereotype beeldvorming die vooroordelen bevestigt.

'Mensen die vaak bewust of onbewust discrimineren leven in een omgeving waar weinig diversiteit is en waar mensen hun meningen allemaal hetzelfde is. Het is belangrijk dat mensen diversiteit zien in hun omgeving of op sociale media.'

- Vrouw, 17j, Vlaams-Brabant -

'Nu wordt er heel vaak bijna "verwacht" dat je als je van een andere cultuur komt, niet gaat werken en enkel profiteert van de maatschappij. Dit is echter enkel zo voor een kleine minderheid. Nu wordt het veel te veel veralgemeniseerd. Er wordt ook te veel en te snel geoordeeld. Dit is juist hetzelfde als er een misdaad wordt gepleegd. Quasi onmiddellijk worden "buitenlanders" beschuldigd, maar er zijn zeker niet meer buitenlanders die misdaden plegen dan "rasechte" Belgen. Ze worden gewoon meer gevisieerd.'

- Vrouw, 17j, Oost-Vlaanderen -

¹ De Rainbow List (tot 2014 de "Pink List" genoemd) is een lijst van de meest invloedrijke LGBTQI+-personen die opkomen voor gelijke rechten.

‘Naar mijn mening moet er LGBTQ+ representatie zijn in scholen want deze is op dit moment niet bestaande. Zo wordt er enkel maar heteroseksuele seksuele opvoeding gegeven. Men leert enkel wat de meerderheid is, men creëert het buitenstaander idee in de scholen. Zelf deel uitmakend van de LGBTQ+ community voel ik mij niet veilig om in het openbaar mijn geaardheid te kunnen uiten want tot op heden hoor je nog verhalen over gewelddadige voorvallen.’

- Geslacht onbekend, 17j, Oost-Vlaanderen -

Sensibiliseren en educatie zijn hier cruciaal.

In aanraking komen met diversiteit moet gestimuleerd worden vanaf jonge leeftijd. Onderwijs heeft een belangrijke rol te vervullen om kinderen en jongeren te leren omgaan met onderlinge verschillen.

Gelijkwaardigheid moet gestimuleerd worden vanuit wederzijds begrip en openheid om naar elkaar te luisteren. Extreme gedachten bij jongeren moeten opgespoord en aangepakt worden. Er zijn meer kanalen en platformen nodig die het mogelijk maken om diversiteit in België te ontdekken.

Ook moet er meer bewustwording zijn over witte privileges. Gelijke kansen stimuleren betekent ook dat er informatie beschikbaar wordt gesteld over ondersteuning en de verschillende organisaties en instanties in België werkzaam over gelijke kansen. Sensibilisering kan daarnaast ook georganiseerd worden via jeugdorganisaties en lokale initiatieven.

‘Als jeugdraad vind ik het dan ook belangrijk om vooral bewustzijn bij de jongeren te verspreiden zodat ze weten waar ze recht op hebben en daar ook voor kunnen opkomen. Daarenboven hoort de jeugdraad de jongeren ook te steunen om hiervoor te strijden.’

- Man, 18j, Oost-Vlaanderen -

‘Niet alle kinderen krijgen dezelfde kansen. Het lokaal verankerde jeugdwerk speelt een belangrijke rol om hier verandering in te brengen. Ik denk dat het belangrijk is dat er holistisch tewerk gegaan wordt. Dat er zowel in het jeugdwerk als op school sociaal werkers aanwezig zijn en inspirerende figuren die de jongeren kunnen motiveren.’

- Man, leeftijd onbekend, Oost-Vlaanderen -

‘Bij de discriminatie rond afkomst en cultuur is het probleem volgens mij dat velen het andere niet kennen en dat ze er daardoor een ‘schrik’ van hebben. Ik denk dat deze beide partijen elkaar moeten leren kennen en dat discriminatie dan al voor een groot deel zou verdwijnen. Bij gender en seksuele geaardheid is dit wat hetzelfde. Mensen weten niet hoe zo’n gevoel voelt en daarom begrijpen ze het niet zo goed maar daarom is het net belangrijk om hen goed te informeren.’

- Man, 17j, Antwerpen

Hoewel sommige respondenten aangeven dat er al heel wat werk gebeurt, is er toch nood aan een betere **aanpak van discriminatie en ongelijkheid**, alsook pesten en geweld in deze context. Er is nood aan duidelijke wetgeving en uitvoering ervan. Verder moet er meer controle en bestraffing komen bij discriminatie door bedrijven en politie en in onderwijs. Een voorstel is om buddyprojecten op te zetten waar jongeren, jongeren die gediscrimineerd worden, begeleiden.

‘Een grote actie waarmee politiekers, handhavers, leraren... gecontroleerd worden op het ongelijk behandelen van mensen op basis van origine geloof... en dat die mensen zonder te veranderen uit hun rol moeten worden gehaald.’

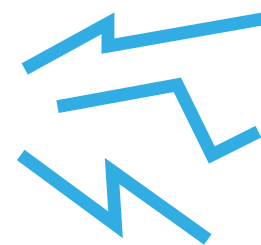
- Man, 15j, Antwerpen -

‘Zo’n Facebookgroepen waarin aangespoord wordt om holebi’s op te zoeken en geweld te plegen ten aanzien van die mensen kan écht niet meer anno 2020. De Vlaamse Jeugdraad mag hier zeker met de vuist op tafel slaan als adviesraad. Deze personen in die groep moeten opgespoord worden en vervolgd worden voor “aanzet tot geweldpleging”.’

- Vrouw, 26j, Antwerpen -

‘Discriminatie, racisme, seksisme, homofobie, ... verbaal of fysiek moet bestraft worden! Klachten moeten ernstig worden genomen en de daders moeten gestraft worden.’

- Vrouw, 27j, Limburg -

Wat moeten beleidsmakers doen? Beleidsmakers moeten volgens de respondenten investeren in een gelijkekansenbeleid met als doel de sociale mobiliteit te verhogen. Dit beleid wordt volgens hen best vormgegeven vanuit het advies van ervaringsdeskundigen en met inspraak van diverse groepen in de samenleving. Zo kan worden voorkomen dat bepaalde maatregelen een tegengesteld effect hebben. Ook wordt verwezen naar een 'check' op het waarborgen van gelijke kansen en de anti-discriminatieregels bij beleidsbeslissingen.

'We zien ongelijkheid doorsijpelen in alle lagen van de samenleving. Op school, werk, vrije tijd, ... We moeten dringend werk maken van een beleid dat bias straft. Discriminatie moet eruit.'

- Man, 25j, Antwerpen -

'Beleidsmakers zijn meestal niet degenen die discriminatie ondervinden. Laat meer mensen aan het woord die weten wat discriminatie is en welke impact het heeft. En wees zo volledig mogelijk (leeftijd, ras, etniciteit, seksualiteit, genderidentiteit, afkomst, inkomen, beperking, ...). Key word: intersectionaliteit.'

- Man, 24j, Brussel -

'Samenzitten met een diverse groep jongeren, waarbij ieder zijn/haar/hun stem kan laten horen over dit thema is een must! De resultaten van de brainstorm zouden acties/beleidsvoorstellen naar voor kunnen schuiven die van jongeren uit komen. Hoe cool is dat?!'

- Vrouw, 20j, Limburg -

⇒ KLIMAAT

335 kinderen en jongeren (of 30,37%) kozen als één van de prioritaire thema's voor meer actie tegen klimaatverandering. Hiermee is dit het tweede meest populaire thema. 67,76 % van de kinderen en jongeren die voor dit thema kozen, zijn meisjes (tegenover 31,04% jongens). 3 respondenten duiden bij geslacht X aan, naast 1 respondent die geslacht niet invulde.

Respondenten vinden dit een belangrijk thema omdat het een grote impact zal hebben op hun **toekomst**. Het brengt heel wat onzekerheid met zich mee en ze maken zich zorgen, ook over toekomstige generaties. Ze hebben het gevoel te weinig **impact** te hebben op de beslissingen die nu worden genomen.

'Het effect van de klimaatopwarming zal immers enorm veel effect hebben op ons, jongeren. Daarom is het erg belangrijk dat er hier aandacht aan wordt besteed door volwassenen, omdat het de toekomst van jongeren zal beïnvloeden, maar wij helaas nog geen beslissingen kunnen nemen.'

- Man, 18j, Limburg -

'Het is eng om te leven in een maatschappij waarin je geen garantie hebt op een toekomst door de klimaatverandering. Ik wil mijn dromen kunnen waarmaken zonder me daarover zorgen te maken.'

- Vrouw, 14j, Oost-Vlaanderen -

'Ik lig er 's nachts echt wakker van. Hier moet dringend iets aan gedaan worden.'

- Vrouw, leeftijd onbekend, West-Vlaanderen -

De respondenten zien een duidelijke impact op de klimaatverandering door onze **manier van leven**. Ze verwijzen naar het gebruik van plastic en wegwerpmateriaal, energieverbruik, kledij en fast fashion, afval en zwerfvuil, lucht- en watervervuiling, de vleesindustrie en fossiele brandstof of uitstoot door onder andere vliegtuigreizen. De klimaatverandering wordt voor hen zeer duidelijk in de voorbije periode van extreme droogte.

‘We hebben gemerkt dat tijdens quarantaine de natuur en wereld weer opgebloeid zijn. Ik hoop dat we daar iets uit leren en het met ons meenemen bv. files, openbaar vervoer, meer bossen en natuur in steden...’

- Vrouw, 16j, Antwerpen -

‘Er moet minder CO2-uitstoot zijn. Voor dit te verminderen zullen de fabrieken dat minder moeten uitstoten en moeten er minder auto’s op de baan zijn.’

- Vrouw, 20j, Limburg -

Bovenal missen ze het gebrek aan **urgentie** dat aan dit thema wordt gegeven en het ontbreken van een degelijke erkenning van de noodtoestand. Het is volgens hen nodig om aan de bevolking te laten zien dat dit dringend is.

'Er moet radicaal veel veranderen als we de impact van klimaatverandering willen verminderen.'

- Vrouw, 20j, Limburg -

'Maatregelen tegen 2050 zijn veel te laat. Er wordt van de jongeren verwacht om probleem op te lossen. Tegen 2050 is te laat, verandering dat niet onkeerbaar zullen zijn. "You know it's time for change when leaders act like children and children act like leaders".'

- Vrouw, 14j, West-Vlaanderen -

Jongeren willen zelf **actie ondernemen** om het thema opnieuw op de agenda te plaatsen. Zo praten ze onder andere over het opnieuw engageren van klimaatjongeren.

‘De aanpak van de Vlaamse Jeugdraad mag nog radicaler handelen dan gewoon adviezen schrijven. Het mag zelfs radicaler dan bossen voor de bossen. Voorstel om te protesteren in het parlement.’

- Vrouw, leeftijd onbekend, Brussel -

‘Idealiter zou het geweldig zijn, moesten er manieren uitgedacht worden die jongeren constructief en structureel veranderingen laten doorvoeren op lokaal en mondiaal niveau! Actie voor en door jongeren!’

- Vrouw, 20j, Limburg -

Duidelijke en verstaanbare informatie is de basis voor een cultuur rond milieubewust leven en duurzaamheid. Er is nog meer bewustwording nodig over het probleem en de impact van klimaatverandering op de aarde, ecosystemen, het milieu en onze maatschappij. Het moet ook duidelijk zijn wat wordt verstaan onder duurzaamheid. Pas dan denken respondenten dat er een **mentaliteitswijziging** zal komen. Het is belangrijk om via verschillende kanalen in te zetten op deze informatie en het voldoende in de media aan bod te laten komen. Deze informatie moet ook naar alle burgers gericht zijn zodat er een gevoel van samenhang wordt gecreëerd. Ook moet er algemeen meer ingezet worden op **promotiecampagnes** die via visuele aspecten tonen waar de wereld naar toe aan het gaan is. Toch dient er niet enkel aandacht te zijn voor de problemen maar wordt ook best ingezoomd op **positieve beeldvorming** over milieu en klimaat. Binnen onderwijs zou er meer aandacht moeten zijn voor dit thema in het curriculum en dit vanaf een jonge leeftijd. Ook actualiteitsitems zouden hierbij steeds aan bod moeten komen.

‘Voorlopig vind ik dat het klimaat alleen in het nieuws komt als er problemen zijn. Er kan bv meer gesensibiliseerd worden om herbruikbare producten te gebruiken, lokaal fruit kopen en niet van Amerika, Afrika... Ook wanneer acties worden gehouden, of goede daden verricht i.v.m. het klimaat zou daar meer erkenning voor mogen komen.’

- Vrouw, 15j, West-Vlaanderen -

‘Dit moet meer aangekaart worden op scholen op een leuke manier. Wat wij meekrijgen is een heel theoretische en zakelijke leerstof over het klimaat. Hierdoor ontstaat er minder interesses voor dit belangrijke onderwerp.’

- Vrouw, leeftijd niet gekend, Antwerpen -

‘Ik zou graag een gevolg zien gekoppeld aan alle klimaatacties. Het wordt op dit moment nog gezien als een bijzaak, omdat we er nog niet echt de gevolgen van voelen, daarom wordt het te weinig gezien als prioriteit.’

- Vrouw, 20j, Limburg -

Er is al vaak rond het thema gesproken maar het ontbreekt volgens de respondenten aan **concrete oplossingen, gedragsverandering en acties**. De huidige acties zijn niet in verhouding tot de vele ideeën die er zijn. Burgers moeten zicht krijgen op alternatieven, de meest milieuvriendelijke optie, alternatieve bronnen van energie en vooral concrete tips. En men moet op zoek gaan naar de win-win van het milieubewust leven voor burgers. In de bevraging reiken kinderen en jongeren verschillende **oplossingen** aan om klimaatverandering tegen te gaan op **korte en lange termijn**. Ze verwijzen naar het planten van bomen, minder gebruik van verpakkingen, een hogere belasting op vervuiling, een vliegtuigtaks, de installatie van drinkfontein, subsidies voor mensen die elk jaar weinig afval produceren, een focus op faire en duurzame ontwikkeling in armere landen, het afschaffen van het overkopen van emissierechten, het ondersteunen van technologie voor milieuvriendelijke oplossingen, een debat rond de rol van energie in de aanpak van onze klimaatproblematiek, een strategie voor multinationalbedrijven en de industrie, het opheffen van subsidies voor fossiele brandstoffen en een vernieuwd systeem voor luchtvaartmaatschappijen. Ook kan er meer geïnvesteerd worden in openbaar vervoer, het maximaal inzetten op groene ruimte en autoluw verkeer in de stad. Verder verwijzen ze naar een CO2-belasting voor bedrijven en consumenten, en subsidies voor groene projecten, producten en lokale initiatieven (buurttuinen, bio-boerderijen, herbruikbare bekken, ...).

‘Jongeren bewuster maken van de impact die ze hebben op het klimaat en hoe ze deze invloed zo klein mogelijk kunnen maken. Toon hen hoe je afval vermindert, vegetarisch eet... zodat ze weten hoe simpel het is en hoe ze het moeten doen.’

- Vrouw, 10j, Vlaams-Brabant -

‘Mensen bewust maken van wat ze kunnen doen om minder water te gebruiken, bijvoorbeeld als je je inzeep de douche even uitzetten. Minder in bad gaan en kouder douchen, niet te veel water nemen als je weet dat je het toch niet allemaal gaat gebruiken.’

- Vrouw, 12j, Antwerpen -

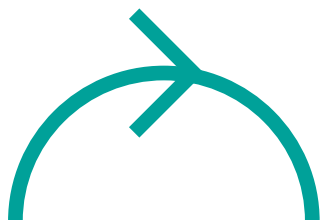

‘Als ik specifiek moet zijn, dan verwijs ik liefst naar het probleem van de energieproductie. Het is goed om te investeren in zonne- en windenergie, maar het is ook belangrijk naar het rendement ervan te kijken. Die twee kunnen uiteindelijk voor meer vacatures zorgen in die sector en dat stimuleert de economie, maar als men over groene energie spreekt moet men vooral de focus kunnen leggen op CO₂-neutraliteit, energieproductie met minimale tot geen CO₂-uitstoot. Kernenergie is onder die definitie groene energie, maar de radioactiviteit is in zulke gevallen een taboe voor een aantal groepen.’

- Man, 19j, Limburg -

Duurzaamheid en het effect op de natuur moeten zwaarder doorwegen bij de beleidsbeslissingen volgens respondenten. Ook de **klimaatdoelstellingen** in Vlaanderen en België moeten ambitieuzer. De doelstellingen moeten gekoppeld worden aan concrete acties en deadlines en de opvolging van de maatregelen moeten gegarandeerd worden. Respondenten willen een duidelijk, realistisch, haalbaar en innovatief klimaatplan. Waar nodig moet wetgeving worden ontwikkeld. Klimaatverandering moet volgens hen worden behandeld als een apolitiek probleem, in nauwe samenwerking met experts en **wetenschappelijk onderzoekers**. Er moeten vanuit de overheid meer middelen ter beschikking staan voor wetenschappelijk onderzoek en directe acties die de opwarming tegengaan.

‘Richtlijnen van de klimaatop verplicht/ strikter te maken zullen we veel sneller het streefdoel halen.’

- Vrouw, 15j, Antwerpen -

‘Na al de klimaatacties is er nog steeds niets gebeurd voor het klimaat zelf. Hoewel België maar een klein landje is, is dit geen excuus om niets/weinig te doen. We kunnen een voorbeeld zijn voor Europa. Zo kunnen zij ons volgen.’

- Man, 20j, Oost-Vlaanderen -

‘De regering moet net zoals met de coronacrisis naar experts luisteren en ze laten meedenken, hun adviezen volgen. Er zijn genoeg experts die de gevaren zien.’

- Man, 15j, Vlaams-Brabant -

Er is een wegwerpcultuur die het moeilijk maakt om klimaatvriendelijk te leven. We moeten ons **consumptiemodel** herbekijken en ons verbruik radicaal veranderen. Als oplossingen denken kinderen en jongeren aan de balans tussen import en export van producten, het verwijderen van milieuonvriendelijke producten uit de winkel halen en consumptie van voeding volgens het seizoen. Mensen moeten nog meer aangezet worden tot het hergebruiken van materiaal en recycleren.

‘Zorg ervoor dat plastic verpakkingen verdwijnen! Ik begrijp niet waarom een komkommer of aubergine ingepakt moet zitten. Tegenwoordig gaat het bij de groenten en fruitafdelingen al beter, maar waarom zit iedere koek individueel verpakt? Waarom zitten er microplastics in coffeepads? Dit kan en moet anders!’

- Vrouw, 26j, Antwerpen -

‘Wat wordt aangeboden in de winkels milieuvriendelijker maken, ook de goedkope items, zodat er geen keus meer moet zijn tussen ‘goed voor het milieu’ en ‘slecht voor het milieu’ gaan winkelen, maar dat alles wat je koopt sowieso milieuvriendelijker is.’

- Vrouw, 20j, Antwerpen -

‘Seizoen groenten en fruit van eigen land goedkoper maken dan ingevoerd eten.’

- Man, leeftijd onbekend, Antwerpen -

Het aanpakken van het consumptiemodel hangt volgens de respondenten samen met een grote nadruk op **duurzaamheid binnen de economie**. Bedrijven zouden meer moeten inzetten op ecologisch werken. Er moet voldoende gefocust worden op de uitstoot van bedrijven. Vervuilende industrieën moeten worden aangespoord om hernieuwbare materialen en energie te gebruiken. Deze omschakeling kan volgens hen gestimuleerd worden door te investeren in toekomstvriendelijke en milieuvriendelijke bedrijven.

‘Onze economie gebruikt het klimaat als “voeding” voor de groei. Iets wat al jaren niet meer sustainable is. De foto’s van factoryfarms, waste dumps en smoglandspringen overal ter wereld op. We moeten dringend nadenken over hoe we de economie afscheuren van klimatologische impact. Promotie van bedrijven die werken aan klimaat en winst, deze zijn duurzaam voor de toekomst.’

- Man, 25j, Antwerpen -

‘Bedrijven die verantwoordelijk zijn voor een grote uitstoot of de productie van producten met single use plastics of niet-duurzame producten, verantwoordelijk stellen en laten opdraaien voor de kosten die dit met zich meebrengt.’

- Vrouw, 17j, West-Vlaanderen -

‘Er dient afgestapt te worden van de heilige graal van de oneindige groei en winstmaximalisatie. Er is nood aan een nieuw systeem waarin geproduceerd en geconsumeerd wordt binnen de grenzen van wat de planeet kan dragen. Hier bestaan reeds tal van ideeën over die het bestuderen waard zijn (doughnut economics, economy for the common good, communalisme,...).’

- Man, 18j, Vlaams-Brabant -

Er werden in dit onderdeel van de bevraging ook een aantal andere thema's aangehaald die verband houden met een gezonde leefomgeving en het milieu.

Zo werd verwezen naar het **uitbreiden van natuurgebied** en **groene ruimte**. Zo vinden respondenten het belangrijk dat er voldoende bomen zijn omdat ze ons voorzien van zuurstof en gezond lucht. De biodiversiteit dient ook meer gestimuleerd te worden.

'Mensen kappen veel bomen om. Wetenschappers hebben ontdekt dat bomen ook een hart hebben. Toch hakken ze bomen om.'

- vrouw, 10j, Antwerpen -

'Er is veel meer nood aan biodiversiteit. Investeer in permanent groen zoals struiken en bomen i.p.v. bloembakken te plaatsen in de zomer die dan elke dag water krijgen. Mocht je zoveel water geven aan bomen die worden uitgeplant, brengt dit meer op! En kijk naar plantje die beter stegen de warmte kunnen om deze te planten op bv rondpunten. Lavendel bijvoorbeeld vraagt weinig onderhoud, kan goed tegen de droogte en is ook goed voor veel bijen.'

- Vrouw, 23j, Oost-Vlaanderen -

Er is te veel afval en zwerfvuil in de publieke ruimte en in de natuur. Er is nood aan sensibilisering over zwerfvuil en het voorkomen ervan. Als oplossing wordt gedacht aan opruimacties en meer vuilnisbakken in de publieke ruimte. Zo zouden er weinig afval producerende producten op de markt mogen komen, zou verpakking van voedsel uit duurzame en hernieuw-bare materialen moeten bestaan en moet er een verbod komen op plastic verpakkingen. Kinderen en jongeren wil zich engageren om bij te dragen aan de oplossing.

'Ik zou heel graag 1 per maand met anderen willen samenkomen om onze stad van zwerfvuil af te helpen, het is maar iets kleins maar als de Stad Antwerpen de nodige spullen hiervoor zou voorzien, zou ik dit graag doen en vele uit mijn kring. Zwerfvuil aanpakken (nu zeker met die mondmaskers die overal op straat op liggen) is echt een must dat aangepakt moet worden.'

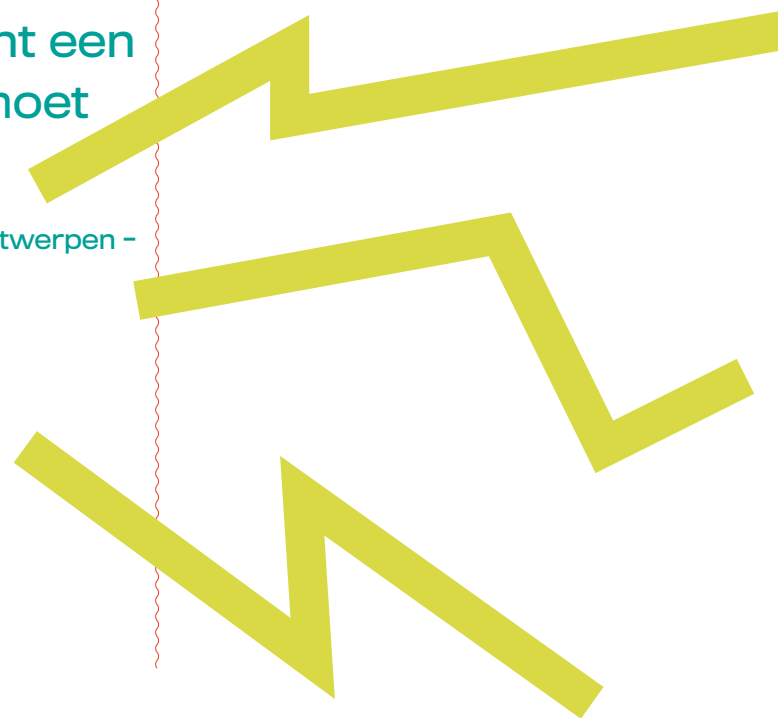
'Grotere inspanningen van de overheid om sluikstorten en zwerfafval tegen te gaan, o.a. door statiegeld op PMD in te voeren, hogere boetes en strengere controle op sluikstorten en zwerfafval.'

- Man, 14j, West-Vlaanderen -

'De straten zijn hier heel vuil. Mensen zouden meer hun eigen rommel moeten opruimen. Nu doen wij dat met school maar de week erna ligt er terug keiveel vuil.'

- Man, 8j, Oost-Vlaanderen -

- Vrouw, 26j, Antwerpen -

Wat moeten beleidsmakers doen? Klimaat zou een prioriteit moeten zijn bij beleidsmakers in de regering, eerder dan bijzaak. Het beleid zou daarbij moeten vertrekken vanuit de integrale ecologie, waarbij er niet enkel ecologische argumenten maar ook sociale overwegen en de impact van de klimaatverandering op de allerkwetsbaarsten mee in rekening wordt gebracht. Kinderen en jongeren vragen om inspraak te hebben in het gevoerde beleid en willen dat alle burgers kunnen deelnemen aan dit debat. De impact op klimaat zou volgens hen, net zoals de impact op kinderen en jongeren (JoKER)², een afweging moeten zijn bij iedere beleidsbeslissing.

‘Dat het klimaat aanpakken een totaalbeeld moet zijn en geen zij-activiteit. Dat heel het systeem er moet aan werken zoals de economie, onderwijs, sociaal systeem,..’

- Man, 25j, Brussel -

‘Heel onze maatschappij draait rond de aarde. Als er een politieke beslissing genomen moet worden moet er aan de checklist toegevoegd worden of de maatregel duurzaam is of niet. Ieder thema moet bekeken worden op duurzaam vlak. Dit geldt ook voor alle adviezen van de Vlaamse Jeugdraad.’

- Vrouw, 15j, West-Vlaanderen -

‘We moeten een debat opstarten over generaties heen en een open dialoog creëren. Alleen wanneer iedereen participeert, zullen we hieraan iets kunnen doen.’

- Vrouw, 25j, Oost-Vlaanderen -

² Het Kind- en Jongereneffectrapport (JoKER) peilt naar de effecten van een nieuwe regelgeving op kinderen en jongeren. Telkens een minister bij het Vlaams Parlement een ontwerp van decreet indient dat het belang van personen jonger dan 25 jaar rechtstreeks raakt, moet dat ontwerp vergezeld zijn van een JoKER (lees meer via <https://www.vlaanderen.be/cjm/cjm/cjm/cjm/nl/jeugd/vlaams-jeugd-en-kinderrechtenbeleid/joker-kind-en-jongereneffectrapport>)

⇒ GOED IN JE VEL

Het thema goed in je vel werd door 291 kinderen en jongeren (ofwel 26,38% van de respondenten) aangeduid als één van de – voor hen – prioritaire thema's. Het is hiermee het derde meest populaire thema onder de bevroegde kinderen en jongeren. Opvallend genoeg zien we dat dit thema veel meer gekozen werd door meisjes (72,85%) dan door jongens (23,71%). Daarnaast zien we dat 7 respondenten die voor dit thema kozen, de categorie X aangaven bij geslacht terwijl 3 respondenten de vraag rond geslacht niet invulden.

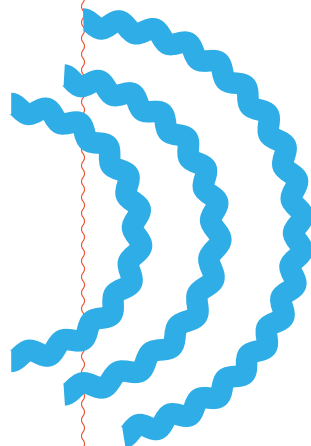
Sommigen ervaren meer **druk en stress** op school en in de brede samenleving. Onze samenleving is volgens hen vooral gericht op presteren en verantwoordelijkheid en legt minder de nadruk op welzijn en gemeenschapszin.

'De focus ligt er heel hard op dat studenten direct na het middelbaar te juiste keuzes moeten maken, direct af studeren, werk zoeken, enz... En de gevolgen voor een foute beslissing op zo een jonge leeftijd zijn groot. Er is niet genoeg ruimte om soms meer tijd nodig te hebben, te falen en daar comfortabel mee te zijn.'

- Man, 23j, Limburg -

'Er zijn heel veel jongeren met mentale problemen, er hangt precies een depressieve sfeer. Er is veel stress over school, verantwoordelijkheden, werk zoeken. De druk in de maatschappij is te hoog, ons toekomstbeeld is niet zeker. Dat wordt precies afgewimpeld omdat jonge mensen aan de start van hun leven staan en het recht niet hebben om zich slecht te voelen.'

- Vrouw, 20j, Limburg -

Hun mentaal welbevinden hangt samen met het hebben van een **positief zelfbeeld en het ervaren van gelijke kansen**. Het verbeteren van dit gevoel van **positieve eigenwaarde** zou dan ook een prioriteit moeten zijn.

Het zelfbeeld van jongeren is naar mijn mening ook nog nooit zo laag geweest. Men heeft amper nog vertrouwen in zichzelf.'

- Geslacht onbekend, 17j, Oost-Vlaanderen -

'Waarom gaat educatie voor op geluk? Zijn we als maatschappij echt goed bezig als ons educatieniveau impliceert dat tieners zich hun hele middelbare schoolcarrière moe, uitgeput, niet uitgedaagd, onzeker en zelfs ongelukkig voelen? Waarom leren we het verschil tussen de celkern en de celwand als we niet leren te genieten van onze jonge zorgeloze jaren?'

- Vrouw, 22j, Antwerpen -

Goed in je vel

'Ik ben heel onzeker over mijn lichaam en soms heb ik gewoon het gevoel dat ik mij totaal haat. Ik zou me graag goed in mijn vel voelen.'

- Vrouw, 14j, Antwerpen -

Kinderen en jongeren verwijzen in het bijzonder naar **pesten, laag zelfbeeld, depressie, angst en zelfmoord** in het kader van het thema mentale gezondheid. Ook **eenzaamheid** in het algemeen en isolement in tijden van corona werden aangehaald.

‘Meestal zitten pesters en gepesten niet goed in hun vel. Ze weten bijvoorbeeld niet wat talent is. Er moet meer geluisterd worden. Op school wordt er te weinig aandacht besteed aan pesten.’

- Vrouw, 10j, Brussel -

‘Sociaal contact is heel belangrijk voor je mentale gezondheid, hier moet in lockdownsituaties veel aandacht aan gegeven worden.’

- Vrouw, leeftijd niet gekend, Oost-Vlaanderen -

‘Ook al is er sociale media en staan we continu in contact met elkaar toch voelen we ons eenzaam en voelen we druk van continu te participeren in de maatschappij. De maatschappij vraagt van ons om steeds mee te draaien en vooral ons gelukkig te voelen. Er is haast geen ruimte om je niet meer goed in je vel te voelen.’

- Vrouw, 22j, Oost-Vlaanderen -

Heel wat kinderen en jongeren geven aan dat er een **taboe** bestaat over mentale gezondheid. De drempel om naar buiten te komen en te praten over mentale problemen moet verlaagd worden. Er moet **meer begrip** zijn en een **luisterend oor** voor kinderen en jongeren die worstelen met mentale problemen. Respondenten willen kunnen praten over dit thema, bij voorkeur op een luchtige manier. Ook zou mentale gezondheid even belangrijk moeten zijn als fysieke gezondheid.

'Ik struggle zelf een beetje met mijn mentale gezondheid... En zie steeds meer op sociale media dat veel mensen daar moeite mee hebben. Mensen met mentale "problemen" worden niet altijd even warm opgenomen... Die worden niet begrepen omdat ge het ni altijd langs de buitenkant ziet...'

- Geslacht niet gekend, leeftijd niet gekend, woonplaats niet gekend -

'Taboe nog meer doorbreken, heel duidelijk maken dat bijna alle jongeren zich soms slecht voelen en dat dat heel oké is, maar dat het soms ook te lang niet oké is en dat hulp vragen dan meer dan oké is! Ik denk dat heel veel jongeren zich zwak voelen omdat ze mentaal struggelen en daar moeten we ASAP vanaf!'

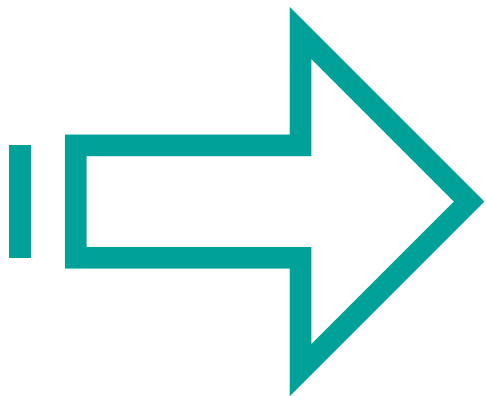
- Vrouw, 18j, Antwerpen -

'Als je fysiek pijn hebt ga je naar de dokter, maar ook toch als je mentale pijn hebt? What's the difference?'

- Vrouw, 27j, Oost-Vlaanderen -

Meer **sensibilisering** rond het thema is enorm belangrijk om het taboe te doorbreken, bij voorkeur te starten vanaf jonge leeftijd. Respondenten zijn op zoek naar informatie over vaak voorkomende mentale gezondheidsproblemen bij kinderen en jongeren, de oorzaken hiervan, manieren om hiermee om te gaan en hoe je hulp kan vinden. Via (sociale) media zou er veel meer aandacht moeten zijn voor dit thema. Instagram wordt vermeld als een toegankelijk kanaal waar men op een oppeppende manier over mentaal welzijn kan informeren en dialoog kan aanmoedigen.

‘Een soort tv-programma (denk aan Down The Road) waarin mensen vrijwillig hun verhaal vertellen over hun probleem. Hierbij kunnen ze ook aangeven wat zij te kort hadden qua hulp of wat er hun echt goed geholpen heeft. Wat ook goed zou zijn is misschien op de radio dat er wat meer over gepraat wordt. Bv ook weer iemand zijn verhaal laten doen of ja gewoon meer bespreekbaar maken.’

- Vrouw, 15j, West-Vlaanderen -

‘Ik denk dat er meer campagnes over het spreken over mentale gezondheid moeten komen zodat hier ook op niet-professioneel niveau (tussen vrienden onderling, ouders...) kan worden gepraat.’

- Man, 15j, Oost-Vlaanderen -

Kinderen en jongeren kennen een belangrijke rol toe aan de **school** om **bewustwording** te stimuleren. Er zou meer aandacht moeten zijn voor mentale gezondheid in het curriculum en de lesactiviteiten. Hierbij wordt gedacht aan bv. Rode Neuzen Dag, EHBO-cursussen bij psychische problemen, mediacampagnes zoals 'alles goed? Nee', tv-programma's over het thema zoals 'Over de streep', een netwerk waar jongeren met andere jongeren praten en het inzetten van bekende Vlamingen of 'influencers' die vertellen over hun ervaringen. Er is vraag naar activiteiten die een sterke indruk achterlaten en geen 'saai infodagen'. Leerlingen willen zich begrepen voelen en vragen een veilige omgeving op school om dit thema te bespreken. Verder kan het thema volgens hen ook beter ingebed worden in **jeugdwerkinitiatieven**.

Het **hulpverleningsaanbod** is onvoldoende uitgebouwd. De respondenten vinden dat er te veel besparingen zijn in het welzijnswerk. Er zou meer aandacht moeten zijn voor online hulpverlening (CLB-chat, Awel meer beschikbaar via sociale media zoals Instagram, skype om kennis te maken met andere lotgenoten, etc.) en het gebruik van online informatiekanalen zodat kinderen en jongeren de juiste hulpverlening kunnen vinden. Naast ondersteuning voor ernstigste mentale problemen, moet er ook voldoende aanbod zijn voor mensen die zich gewoon niet goed voelen en vraag hebben naar ambulante begeleiding (hulpverlening op verplaatsing). Als goede praktijk wordt verwezen naar **laagdrempelige initiatieven** als JAC, TEJO, Awel en de OverKop-huizen en naar het investeren in lokale initiatieven. Respondenten vinden vooral korte babbels, het delen van online tips over je goed voelen en een aanbod van lokale ontmoetingsplekken laagdrempelig.

'Het probleem is dat heel veel jongeren niet goed weten wanneer ze waar terecht kunnen met hun problemen. Op sociale media kan hierrond informatie verspreid worden. De stap naar het zoeken naar hulp is vaak te groot, die drempel zou moeten verlaagd worden.'

- Vrouw, 19j, Limburg -

'Op school de soorten hulpverlening bespreekbaar maken. Er wordt op school aan fysieke gezondheid gedaan (L.O) dus er kan ook een vak bestaan rond mentale gezondheid.'

- Vrouw 22j, Antwerpen -

'Er zijn te weinig centra om jongeren op te vangen met psychische problemen. Jongeren worden in een psychiatrie voor volwassen gestoken en daar maak ik me zorgen over.'

- Vrouw, 19j, Oost-Vlaanderen -

‘Er zou in elke school een psycholoog moeten zijn waarbij je terecht kan en die iedereen op school opvolgt. Maar die psycholoog moet wel onafhankelijk zijn van de school en beroepsgeheim hebben ook naar je ouders toe.’

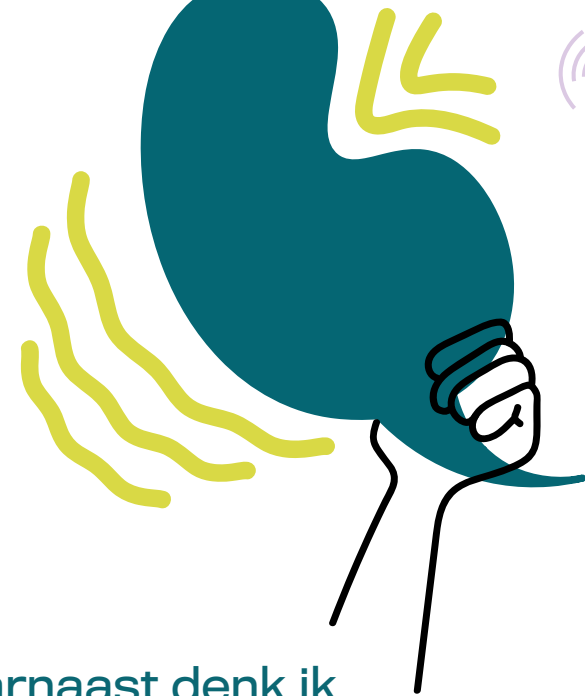
- Man, 17j, Antwerpen -

Hulpverlening is volgens hen nog onvoldoende **toegankelijk**. Er wordt heel vaak verwezen naar de kostprijs en **betaalbaarheid**, wat in het bijzonder problematisch is voor jongeren die geen steun van hun ouders krijgen, kwetsbare doelgroepen, studenten en jongeren ouder dan 18 jaar. Volgens sommige moet het aanbod gratis of ten minste veel goedkoper kunnen. Gratis aanbod zoals Tele-Onthaal is nog te weinig gekend. Het aanbod is ook te weinig **bekend** en daardoor voelt het ook niet altijd als **betrouwbaar**. Niet alle plaatsen zijn even gemakkelijk te vinden. Er zou een duidelijk aanbod buiten de schoolmuren moeten zijn. Doordat het CLB verbonden is aan de school, geven sommige respondenten aan dat de stap te groot is. Er moet **meer informatie** komen over het hulpverleningsaanbod. Een vertrouwenspersoon of laagdrempelig aanspreekpunt zou helpen om het hulpverleningsaanbod meer toegankelijk te maken. Er wordt in dit aspect ook verwezen naar leeftijdsgenoten. Verder kan hulpverlening niet altijd tijdig worden ingezet door **lange wachtlijsten** en is er ook te veel administratieve rompslomp.

‘Bij jongeren is snelle hulp zeer belangrijk maar dit kan echter niet geboden worden als ze niet veel geld hebben. Ik vind dat er meer betaalbare mogelijkheden moeten komen voor studenten die niet alleen online plaats vinden zoals een chat of telefoongesprek.’

- Vrouw, 20j, Limburg -

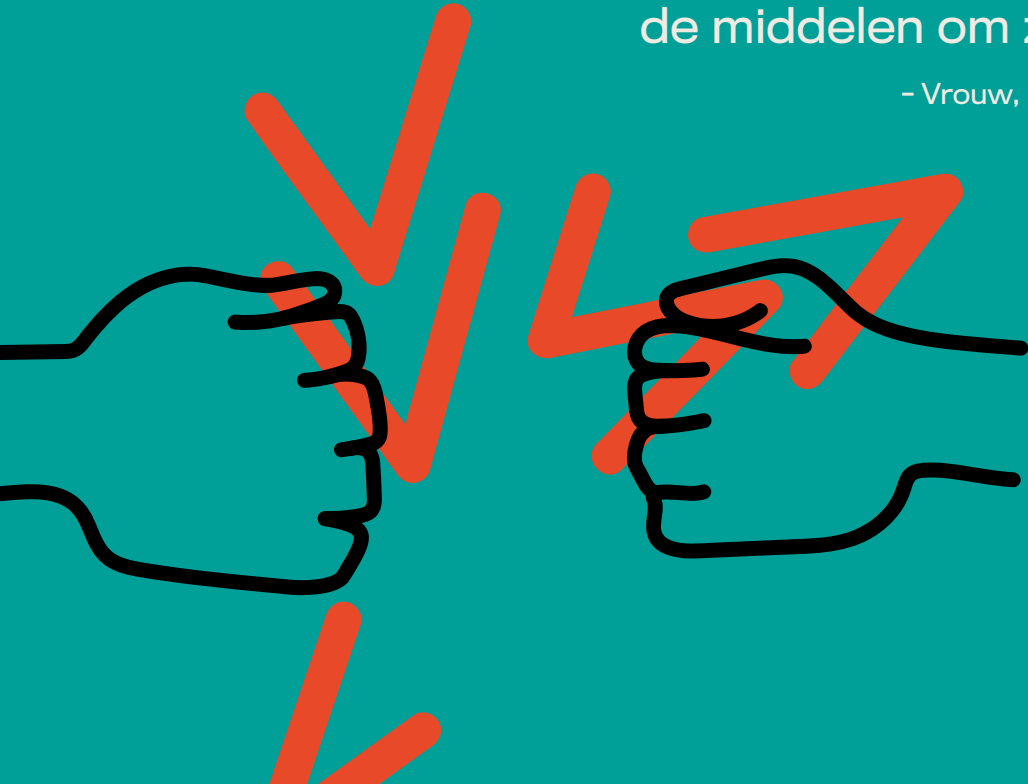

‘Daarnaast denk ik dat er nog werk kan gemaakt worden van het overzichtelijk maken van alle hulpbronnen, want zelf vind ik het momenteel erg moeilijk om door de bomen het bos te zien. Er zijn al wat initiatieven hierrond opgestart, maar een extra boost lijkt me een mooie toevoeging.’

- Vrouw, 23j, West-Vlaanderen -

'Psycholoogbezoeken moeten onder 25 jaar veel goedkoper worden. De eerste sessies moeten gratis zijn (via terugbetaling). Het zou niet mogen dat sessies bij kinesisten wel terugbetaald worden en psychologische hulp niet. Zorg is zorg. Mensen die psychiatrische hulp nodig hebben, hebben vaak niet de middelen om zulke sessies te betalen.'

- Vrouw, 24j, West-Vlaanderen -

Ook vinden kinderen en jongeren dat er meer kan worden ingezet op een **kwaliteitsvolle preventie** en een **snelle detectie en toeleiding** in geval van problemen. Preventie is enorm belangrijk zodat kinderen en jongeren worden gevraagd wat ze voelen en ervaren, maar dit ook kunnen begrijpen en (h)erkennen. Dit zou regelmatig aan bod moeten komen, als onderdeel van een integrale aanpak en niet enkel één keer per jaar een actie rond het thema geestelijke gezondheid. Ook ouders kunnen hierbij betrokken worden. Preventie-activiteiten moeten focussen op de aanpak van de oorzaken van mentale problemen (vb: het initiatief Mindmates) en over het promoten van zelfliefde en een positief zelfbeeld. Als het gaat over detectie en toeleiding naar hulpverlening, verwijzen de respondenten naar leerkrachten, 'de school', ouders en vrienden als belangrijke spelers.

'Er moet meer promotie komen voor de verschillende hulp opties op school. Enkel een sticker van het CLB in het begin van het jaar volstaat niet. Het is jammer dat mentale gezondheid enkel in de kijker staat rond de rode neuzen dag, dit moet op elk moment van het jaar een belangrijk thema zijn.'

- Vrouw, 18j, West-Vlaanderen -

'Meer op school open praten over hoe het leven van een echte puber is. Leer ons omgaan met depressieve gevoelens en eenzaamheid en body-positiviteit.'

- X, 16 j, Antwerpen -

'Thuis kan ik niet terecht met mijn zorgen. Ik zou het fijn vinden moest ik beter terecht kunnen bij mijn ouders. Mijn mama neemt me niet echt serieus. Ze troost me wel, maar luistert niet echt naar wat ik zeg.'

- Vrouw, 11j, West-Vlaanderen -

Wat moeten beleidsmakers doen? Beleidsmakers dienen meer oog te hebben voor de impact van (huidige) maatschappelijke uitdagingen op het welzijn van kinderen en jongeren maar ook in het bijzonder moet er voldoende aandacht zijn voor kwetsbare doelgroepen. Algemeen moet beter in kaart worden gebracht hoe kinderen en jongeren zich voelen.

Alsook nu met de corona crisis is er zeer weinig rekening gehouden met het psychische aspect voor kinderen en jongeren. En dan vooral kinderen en jongeren die het al moeilijker hebben (armoede, bijzondere jeugdzorg, handicap, ...) worden vaak vergeten.'

- Vrouw, 26j, Antwerpen -

⇒ MOBILITEIT

23,48% van de bevroegde kinderen en jongeren kozen voor mobiliteit als prioritair thema. Van de in totaal 259 respondenten die voor dit thema kozen, waren 144 meisjes en 112 jongens. 1 respondent gaf X aan bij geslacht en 2 respondenten lieten geslacht leeg.

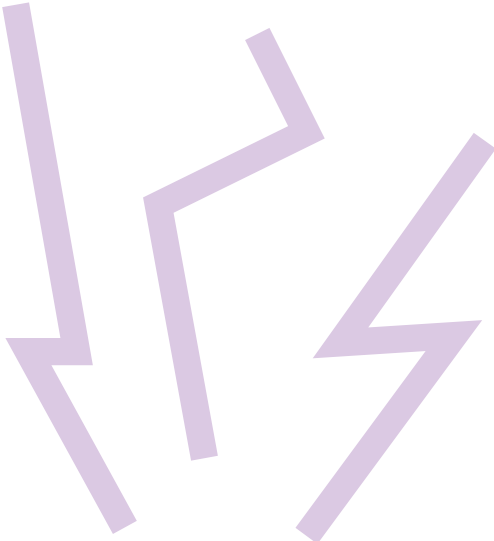
In de antwoorden ligt de nadruk vooral op het **gebruik van fietsen en openbaar vervoer**.

In sommige gevallen wordt specifiek verwezen naar de trein als transportmiddel. Het gebruik van auto's komt slechts sporadisch aan bod. Er wordt dan vooral verwezen naar autoluw verkeer in de steden, parkings aan de rand van de stad, het beperken van files en ook het investeren in elektrische wagens. Ook wandelen komt weinig tot niet aan bod in dit onderdeel van de bevraging.

Mobiliteit is voor jongeren heel belangrijk omdat het ook een impact heeft op hun **vrijheid** en hun **sociaal leven**:

'Goed openbaar vervoer is heel belangrijk voor mij want anders raak je als jongere niet verder dan 10 km van huis weg.'

- Man, 14j, Oost-Vlaanderen -

'Ook later openbaar vervoer zodat 's avonds afspreken in de stad met vrienden ook kan wanneer het vreselijk weer is of te koud is en je niet 's nachts heel de weg terug wilt fietsen naar een andere naburige gemeente.'

- Vrouw, 23j, Oost-Vlaanderen -

De respondenten vinden het thema ook belangrijk om positieve actie te kunnen bereiken voor het **milieu en het klimaat**.

'Openbaar vervoer moet gratis zijn! Als ik een dag-uitstap wil doen komt steeds de auto er het voordeligst uit, maar vanwege de klimaatopwarming probeer ik de auto te vermijden. Als het openbaar vervoer gratis zou zijn, kunnen ook mensen met minder geld er eens een dagje tussenuit zonder daarvoor het klimaat te hoeven schaden.'

- Vrouw, leeftijd onbekend, Antwerpen -

Kinderen en jongeren willen zich op een **vlotte manier** kunnen verplaatsen. In het kader van fietsen betekent dit dat er meer oog moet zijn voor een goed uitgewerkt **fietspadennet en meer fietsstraten**. Bij openbaar vervoer gaat dit vooral over **goede verbindingen en aansluitingen**, waar ook oog is voor moeilijk bereikbare plaatsen. Op sommige plaatsen rijden er namelijk geen of zelden bussen. De infrastructuur en mobiliteit dient ook afgestemd te zijn om de bereikbaarheid van scholen en jeugdgerelateerde plekken te vergemakkelijken. Ook zou er oog moeten zijn voor de diversiteit onder gebruikers van het openbaar vervoer (studenten, kwetsbare doelgroepen, reizen werk- of schoolverband, etc.). Daarnaast wordt ook de vraag gesteld naar Europese samenwerking om treinreizen in Europa laagdrempelig en aantrekkelijk te maken.

‘Overall fietspaden aanleggen. Ik zou graag naar mijn werk kunnen rijden met de fiets zonder een ommetoeer te moeten maken om een veilig fietspad te kunnen hebben.’

- Vrouw, 22j, West-Vlaanderen -

‘Pendelstudenten hebben doorgaans minder voordeel bij getroffen maatregelen en faciliteiten dan kotstudenten. Het treinaanbod is ook een bemoeilijkende factor bij avondlessen.’

- Man, leeftijd onbekend, Oost-Vlaanderen -

‘Bij internationaal treinverkeer moet je vaak nog te veel overstappen. Je moet ook extra betalen om plaatsen te reserveren. Als je dan een verbinding mist door vertragingen ben je die plaatsen kwijt.’

- Vrouw, 18j, West-Vlaanderen -

Om zich vlot te kunnen verplaatsen, is er ook meer aandacht nodig voor **kwaliteitsvolle informatie** over de verschillende vervoersmogelijkheden, alsook toegang tot WiFi op treinen. De informatie zou duidelijkheid moeten geven over vertragingen, afschaffingen, aansluitingen, etc. Hierbij moet ook aandacht zijn voor informatie op maat van jongere kinderen.

'Ik heb wel gemerkt dat er de laatste tijd veel fietspaden zijn bijgekomen, daar ben ik wel blij mee.

Er mag meer reclame gemaakt worden voor het fietsknooppuntennetwerk.

Ik kan bijvoorbeeld met de fiets van Heusden naar Genk via een veilige fietsroute, maar ik wist tot voor kort niet eens dat die bestond. Daar mag meer op ingezet worden.'

- Man, 20j, Limburg -

'De trein nemen geeft mij stress. Vaak staat er op de trein een foute naam. Alleen de trein nemen is moeilijk, maar nodig als ik mama toch eens wil zien.'

- Vrouw, 11j, Oost-Vlaanderen -

Stiptheid en netheid van het openbaar vervoer worden regelmatig aangehaald als twee grote punten ter verbetering. De hygiëne van het openbaar vervoer moet beter kunnen. Ook wordt in het kader van de fietsinfrastructuur aangegeven dat het belangrijk is om **groene ruimte** in het fietsnetwerk te hebben en dat er standaardnormen voor de kwaliteit van fietspaden moeten worden geïntroduceerd. Eén respondent verwijst naar de groene ruimte op fietspaden in Nederland.

'Als ik op tijd op mijn stage of op een examen moet zijn, durf ik de bus niet nemen: te weinig zekerheid. Hoe kan dit stipter?'

- Vrouw, 23j, Limburg -

'Ik heb het heel vaak voor dat de bus te laat is, niet komt opdagen of soms zelfs gewoon voorbijrijdt omdat er te veel volk op zit. Zo kom ik vaak te laat op afspraken of mis ik kansen.'

- Vrouw, 19 jaar, Vlaams-Brabant -

Omwille van het belang van mobiliteit, vragen respondenten een meer **betaalbaar aanbod**. Er wordt verwezen naar het voorbeeld van Luxemburg, waar het openbaar vervoer gratis is. Andere oplossingen die worden aangegeven zijn het invoeren van concurrentie voor De Lijn en NMBS, de invoering van Go-unlimited passen NMBS, een gelijkaardig alternatief voor de Go Pass bij De Lijn introduceren, grotere kortingen bij gezinnen, kortingen voor NMBS en De Lijn combineren.

‘Een rit van 5 km met de bus kost 2× zoveel als een treinreis van 100km. Lijkt me niet echt logisch?! Bus en tram zijn onbetaalbaar voor jongeren.’

- Vrouw, 20j, Antwerpen -

‘Het openbaar vervoer meer betaalbaar maken voor jongeren (-25). bij de NMBS is er al een goPass, maar voor de De Lijn bestaat zoiets nog niet.’

- Man, 19j, Oost-Vlaanderen -

‘Buzzy Pazz en trein kost veel! we moeten dit goedkoper krijgen.’

- Vrouw, 19j, Antwerpen -

Kinderen en jongeren vinden **veiligheid** belangrijk. Ze willen fietspaden afgescheiden van de openbare weg, voldoende straatverlichting en veilige kruispunten. Ook is er een te lakse aanpak van fietsdiefstal en vandalisme. Ze willen zich niet onveilig voelen bij het nemen van openbaar vervoer.

‘Ik voel me niet veilig op de stations wanneer ik alleen de trein neem.’

- Vrouw, 12j, Oost-Vlaanderen -

‘Als vrouw alleen in het donker naar huis fietsen/wandelen is heel onveilig. Ik word minstens 1 keer nageroepen en voel me extreem onveilig alleen op straat.’

- Vrouw, 18j, Antwerpen -

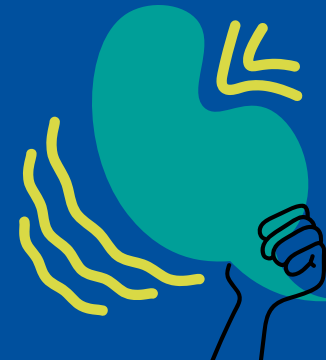

'Enkel als het veilig is om te fietsen en wandelen kan je echt genieten van je fiets-wandeltocht. Daarom vind ik dat er overal duidelijke en afgescheiden fietspaden moeten komen. Vervolgens is ook de onvriendelijkheid van auto's ten opzichte van fietsers een echte stoorzender.'

- Vrouw, 15j, West-Vlaanderen -

Wat moeten beleidsmakers doen? Beleidsmakers dienen de focus te leggen op de diverse vervoersmogelijkheden en daarbij voorrang te geven aan de vervoersmiddelen met de minste impact op het milieu. Er dient een mobiliteitsplan beschikbaar te zijn voor een efficiënt netwerk van openbaar vervoer in België. Kinderen en jongeren wensen voldoende inspraak in het vormgeven van dit beleid daar zij zichzelf zien als een van de primaire gebruikers ervan. Daarbij kan er ook worden nagedacht over andere vormen van verplaatsen die momenteel nog niet of weinig geïntegreerd zijn in België (vb: deelfietsen, etc). In het kader van het woon-werkverkeer dienen het gebruik van fietsen en openbaar vervoer nog meer gestimuleerd te worden.

'Mobiliteit moet in functie staan van de mens, daarom is het belangrijk dat openbaar vervoer toegankelijk en betaalbaar is.

Een shift naar duurzamere mobiliteit is broodnodig, te veel infrastructuur in dit land prioriteert nog steeds het gebruik van de personenwagen. Meer investeringen in veilige fietspaden en een openbaar vervoer dat in functie staat van de consument, en dus niet puur gefixeerd op economische groei.'

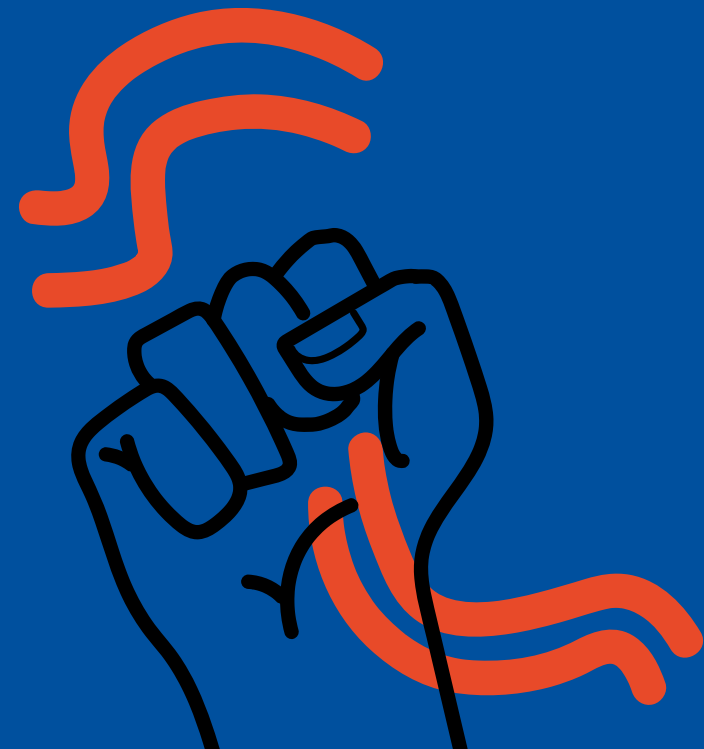
- Man, 23j, Limburg -

'Meer prioriteit geven aan openbaar vervoer en fietsers. Meer fietspaden i.p.v. fietsstroken, bredere fietspaden en tegelijkertijd de rijstroken voor de auto's verkleinen of verminderen zodat het duidelijk veel aantrekkelijker wordt om te fietsen, zodat het minder gevaarlijk wordt om te fietsen, zodat het signaal wordt gegeven dat de auto niet het ideale vervoermiddel is. Daarnaast een goedkoper openbaar vervoer zodat het meer aantrekt.'

- Vrouw, 23j, Oost-Vlaanderen -

'In plaats van steeds meer geld te onttrekken aan publieke diensten als openbaar vervoer, moet er net veel meer geïnvesteerd worden om openbaar vervoer alomtegenwoordig te maken. Bovendien moet alle openbaar vervoer gratis worden, om zo veruit de meest rationele keuze te worden voor iedereen en "Koning Auto" het nakijken te geven.'

- Man, 25j, Vlaams-Brabant -

⇒ ARMOEDE

Voor 216 kinderen en jongeren (of 19,58 % van de totale respondenten) was 'Minder (kans)armoede, voldoende geld en meer ondersteuning' één van de drie prioritaire thema's. Ook hier zien we meer meisjes dan jongens (135 meisjes tegenover 78 jongens). 2 respondenten duiden X als geslacht aan, 1 respondent liet de vraag rond geslacht leeg.

Er leven volgens de respondenten **te veel mensen armoede (zowel in België, als internationaal)** en dit wordt te vaak vergeten. Armoede bij kinderen en jongeren heeft een **grote impact op hun leven**, zoals de mogelijkheid tot zinvolle vrijetijdsbesteding, gezonde voeding, spelen, veiligheid en ontwikkeling. Respondenten spreken in sommige gevallen over **generatie-kansarmoede**. Ze wijzen op het belang van een aanbod naar gezinnen waarbij ontmoeting met andere mensen uit de samenleving centraal staat. Deze ontmoeting kan ook gefaciliteerd worden door sociale woningen te integreren in diverse woonwijken.

'Je ziet dat mensen die in armoede leven het moeilijker hebben om later uit die armoede te geraken...'

- Vrouw, 15j, Oost-Vlaanderen -

'Mijn moeder heeft het niet breed; ze kan niet werken door haar ziekte, ze leeft van het OCMW. We kunnen niet reizen, naar een pretpark gaan... terwijl anderen dit wel kunnen.'

- Man, leeftijd onbekend, Vlaams-Brabant -

'Veel kinderen kunnen niet naar school gaan door hun thuissituatie (geen ouders, wel ouders maar niet genoeg geld, ...), waardoor ze later nooit een volwaardige job zullen kunnen uitvoeren. Hierdoor beginnen veel kinderen (vooral jongeren in deze situatie) in illegaliteit. Als we dit probleem niet van bij de bron aanpakken zal het nooit verdwijnen, en gaan we blijven zitten met grote, schrijnende, verschillen in onze maatschappij.'

- Vrouw, 17j, Wallonië -

Een groot probleem is dat **de kloof tussen arm en rijk** vergroot. De kosten om in levensonderhoud te voorzien stijgen, maar de inkomens stijgen niet evenredig. Dit kan volgens respondenten worden aangepakt door het belastingvoordeel van multimiljonairs te verminderen, betere controles van belastingontduiking en door het minimumloon te verhogen of een basisinkomen te garanderen.

'Het basisinkomen is een bepaald moment heel erg in de media gekomen, ik vond dit een heel interessante piste, maar plots horen we daar niets meer van. Ik ben benieuwd waarom deze optie om armoede te bestrijden zomaar werd afgeschreven. Tuurlijk weet ik wel dat een basisinkomen een beetje een idealistische oplossing is, maar daarom niet minder interessant om te onderzoeken.'

- Vrouw, leeftijd onbekend, West-Vlaanderen -

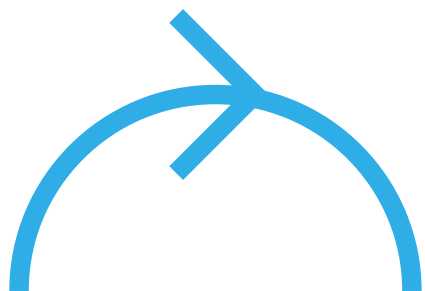
'Ik denk dat heel veel jongeren eens ze het huis uit zijn terechtkomen in een wereld die hen op financieel vlak enorm teleurstellend verrast.'

- Vrouw, 17j, Oost-Vlaanderen -

'Het probleem is dat het leven steeds duurder wordt en hierdoor steeds meer mensen niet meer alles kunnen betalen, er zijn steeds meer mensen die alles moeten tellen elke maand om rond te kunnen komen. Er moeten meer middelen zijn voor die mensen om gemakkelijker rond te kunnen komen.'

- Vrouw, 20j, Limburg -

Kansarmoede kan een katalysator zijn voor verschillende moeilijkheden en problemen. Er moet volgens hen voldoende oog zijn voor het **respect en de garantie van hun rechten**. Dit op vlak van huisvesting (aanpak thuisloosheid, degelijke en betaalbare woningen), onderwijs (invoer maximumfactuur, hoge kosten hoger onderwijs), (talent)ontwikkeling, gezondheid, vrije tijd, gezonde voeding, etc.

‘Ook kinderen/jongeren in kansarmoede hebben recht op spel, plezier, vriendschap, bijleren, zelfontplooiing, ...’

- Vrouw, 25j, Antwerpen -

‘De structuur van het Vlaamse onderwijs (watervalstysteem, vroege studiekeuzes, gesegregeerde populatie in de school, etc.) heel wat ongelijkheid in stand. Cijfers van internationaal onderzoek bevestigen ook dat het Vlaamse onderwijs erg slecht scoort op gelijke kansen in het onderwijs. Hier kritisch over blijven nadenken lijkt me noodzakelijk om de kern van het probleem te kunnen aanpakken.’

- Vrouw, 23j, West-Vlaanderen -

‘Iedereen toegang heeft tot gezondheidszorg, onderwijs, ... En dat iedereen recht heeft op één dak boven hun hoofd. Het lijkt me heel belangrijk in de strijd tegen armoede om ervoor te zorgen dat ook kinderen die in armere gezinnen opgroeien naar de hogeschool of de universiteit kunnen om zo op te klimmen in de sociale ladder.’

- Man, 18j, Antwerpen -

Ook binnen dit thema is er volgens kinderen en jongeren een **gebrek aan kennis** en een **perceptieprobleem** in de samenleving, waardoor mensen zich nog te weinig bewust zijn van de impact van armoede op de levens van kinderen en jongeren. Er kan worden ingezet op het zichtbaar maken van problemen die kinderen en jongeren ondervinden, het delen van persoonlijke verhalen van jongeren en het bespreekbaar maken van vooroordelen over kansarmoede. Ook moeten andere mensen zich bewust worden van hun privileges.

'Aantonen dat je u er niet voor moet schamen. Zoals we nu al de week tegen pesten hebben kunnen we ook de week tegen armoede maken. Waarin we praten met elkaar en ideeën op tafel leggen. In veel mensen hun ogen is het nog een taboe en dat moet veranderen.'

- Vrouw, 18j, Antwerpen -

'Er moet meer participatie zijn van mensen zelf. Ervaringsdeskundigen moeten meer aan bod komen: organisaties die er al mee bezig zijn hebben al vooruitgang geboekt.'

- Vrouw, 23j, Oost-Vlaanderen -

'Mensen moeten er bewuster van worden dat armoede in België bestaat. Heel veel mensen denken dat arme mensen uit een ander land komen of al hun geld aan tattoos of roken verspillen, maar dat is niet altijd zo.'

- Vrouw, 14j, West-Vlaanderen -

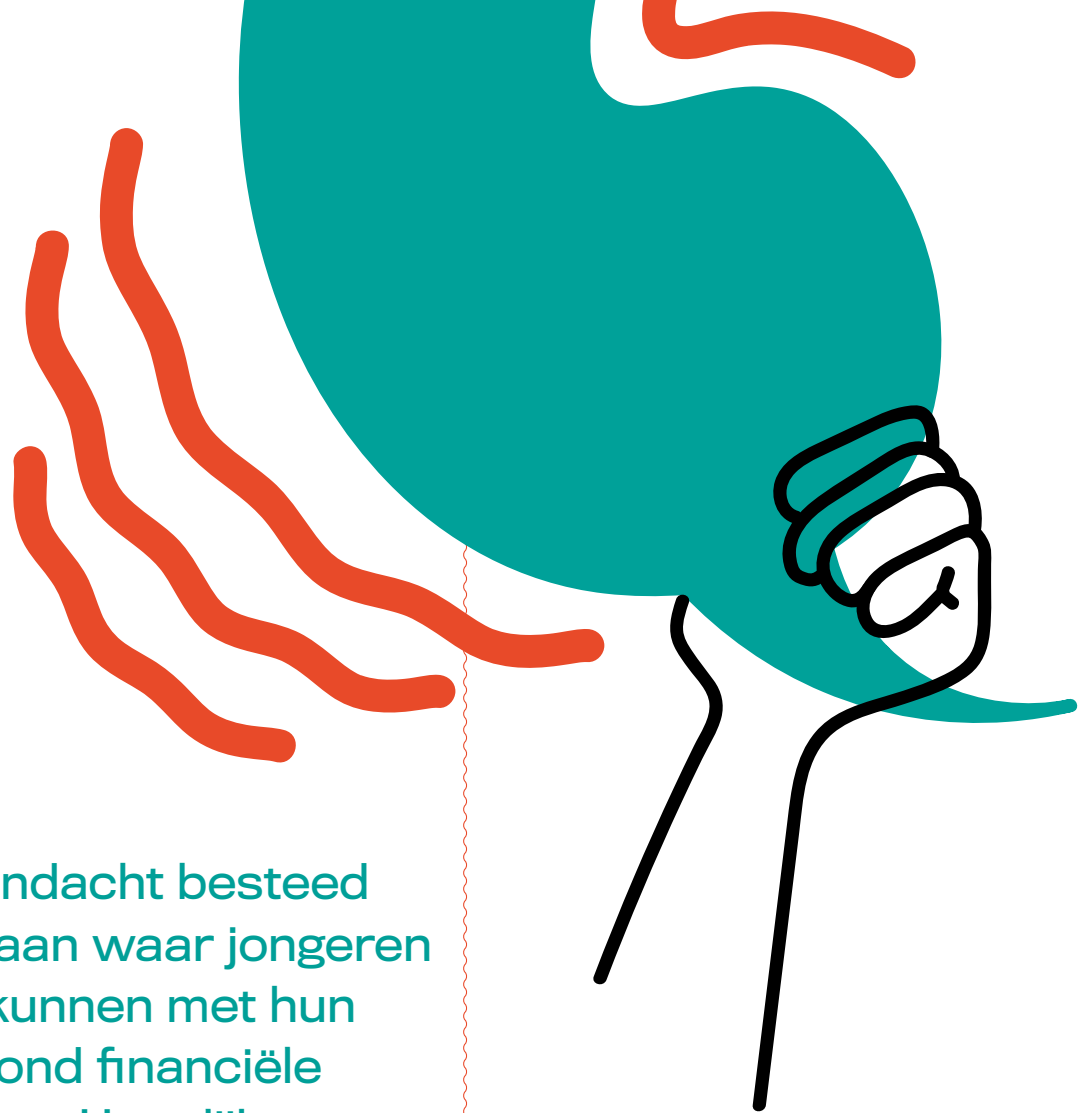
Er moet voldoende **ondersteuning** zijn voor personen in kansarmoede, zowel op financieel als sociaal vlak. Op vlak van **financiële steun** wordt verwezen naar verhoogde kinderbijslag, budgetbegeleiding, steun van het OCMW en toeleiding naar werk. Toegang tot onderwijs is volgens respondenten een heel belangrijke factor om uit kansarmoede te geraken. De kansen in het onderwijs mogen niet afhankelijk zijn van de sociaal-economische achtergrond. Een vertrouwenspersoon op school zou kunnen helpen de noden van kinderen en jongeren in te schatten. Zo kan er betere opvang zijn van nieuwkomers in de scholen en moet er meer gefocust worden op achterstand in de lagere school. Op **sociaal vlak** kan er ook ondersteuning zijn door de organisatie van zomerscholen voor kansarmen, betaalbare jeugdhuisen, etc. Er bestaan veel initiatieven maar vaak blijven ze juist voor degenen die er nood aan hebben vrijwel onbekend. **Toegankelijkheid en informatie** over ondersteuning blijven dus belangrijk.

‘School en andere belangrijke ondersteuning voor minderjarige goedkoper maken.’

- Vrouw, 18j, Antwerpen -

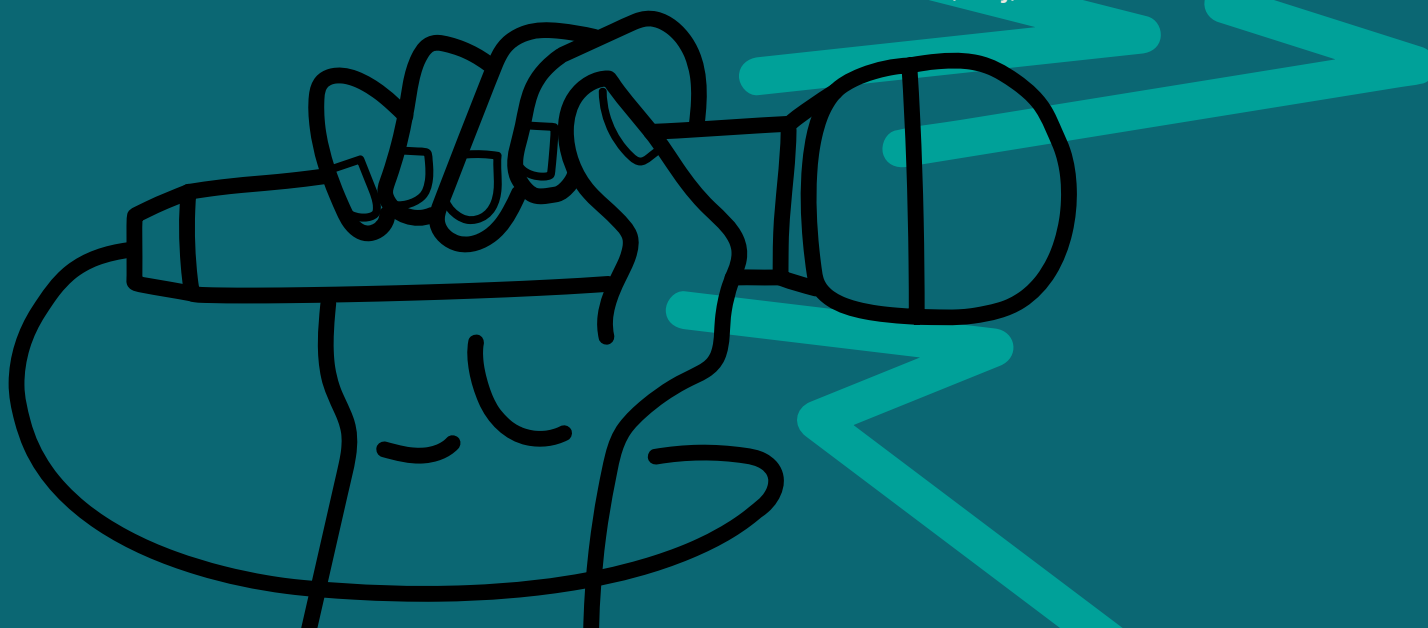
‘Meer aandacht besteed worden aan waar jongeren terecht kunnen met hun vragen rond financiële problemen. Hopelijk kunnen zo ook meer ouders toegeleid worden naar de juiste hulp.’

- Vrouw, 24j, Antwerpen -

'Er zijn veel ouders die extra ondersteuning nodig hebben in het opvoeden van hun kinderen/ omgaan met geld, ... maar om een weg te vinden in al deze mogelijk ondersteuningsvormen, is heel complex. Vaak omdat deze ouders ook laaggeschoold zijn, vinden ze hierin heel moeilijk hun weg en verliezen dan snel hun hoop. Een meer toegankelijke hulpverlening is dus noodzakelijk. Vaak zijn er voor deze ondersteuning lange wachtrijen. De ouders moeten hierdoor vaak lange tijd wachten voor ze de ondersteuning kunnen krijgen die ze nodig hebben. Hierdoor kan er in de tussentijd nog veel foutlopen thuis of de ouders verliezen hun geduld en schrappen zich van de wachtrij waardoor ze terug bij 0 zitten.'

- Vrouw, 26j, Vlaams-Brabant -

Wat moeten beleidsmakers doen? Armoedebestrijding moet de prioriteit zijn in de begroting en moet over verschillende levensdomeinen handelen. Beleidsmakers moeten blijven investeren in organisaties voor mensen in armoede en eerlijkere systemen ontwikkelen om armoede te voorkomen. Ook bij lokale besturen is er een grote verantwoordelijkheid op dit vlak. Net als klimaat, vinden respondenten dat de impact op kansarmoede heel bewust in alle beleidsbeslissingen moet overwogen worden.

‘Jongeren die van een moeilijke achtergrond komen, komen daar zelf moeilijk uit. Er is nog veel ongelijkheid.

Het armoedeplan en de nieuwe regeling rond kinderbijslag vind ik absoluut niet goed. Ik heb onlangs een paper geschreven, waarin ik tot de conclusie kwam dat de nieuwe regeling te weinig effect op kinderarmoede. Zeker nu in deze tijden, merk ik dat veel jongeren die nu geen inkomen meer hebben, geen steun krijgen.’

- Vrouw, 20j, West-Vlaanderen -

‘Veel solidaire ideeën zijn in de politiek nu vervangen door een mentaliteit van ‘We belonen de doeners, we delen geen subsidies meer uit, en dan zal iedereen wel krijgen wat hij/zij verdient en nodig heeft’. Dat systeem werkt duidelijk niet. Niet alles valt de bepalen op basis van je marktwaarde. Sommige sectoren, zoals de cultuursector, zijn essentieel maar hun directe marktwaarde is beperkter. Deze visie, dat wie werkt wel zelf via de heiligmakende vrije markt het zal redden, is naïef. Natuurlijk is de oplossing niet om cadeautjes uit te delen, dat redt de economie niet, maar men framet nu zelfs de meest essentiële ondersteuning als cadeautjes om het te kunnen afschaffen.’

- Man, 23j, Vlaams-Brabant -

⇒ SCHOOL EN STUDIES

Bijna 20% van de bevroagde kinderen en jongeren duiden school en studies aan als één van de drie prioritair thema's. Ook hier zien we dat het om iets meer meisjes dan jongens ging (118 meisjes tegenover 89 jongens). 4 respondenten hebben bij geslacht X aangeduid, tegenover 5 respondenten die de vraag rond geslacht leeg lieten.

Kinderen en jongeren die kozen voor onderwijs als belangrijk thema, laten duidelijk weten waarom zij hiervoor gekozen hebben. Zo benoemen velen eerst en vooral duidelijk het **belang van onderwijs** en waarom volgens hen iedereen toegang zou moeten hebben tot adequate scholing. Opvallend hierbij is dat respondenten vaak het belang van onderwijs voor kinderen en jongeren in armoede vermelden maar ook aangeven dat het voor deze groep kinderen en jongeren niet gemakkelijk is op school. Onderwijs wordt ook omschreven als een belangrijke factor van sociale mobiliteit en scholing wordt gezien als de beste garantie op een goede toekomst. Heel wat respondenten klagen ook de **toegankelijkheid van het onderwijs** aan. Volgens sommigen is naar school gaan te duur, en is dit niet voor iedereen even gemakkelijk, zeker wat betreft hogere studies.

'Goed onderwijs is het begin van elke goed draaiende maatschappij. De studenten van nu zijn de werkende mensen van morgen die de maatschappij draaiende moeten blijven houden. Daarom is een optimale educatie en scholing zeer belangrijk.'

- Man, 20j, Antwerpen -

'School moet goedkoper worden, het inschrijven (Hoger) en aankopen van de boeken en schoolmateriaal.'

- Vrouw, 20j, Oost-Vlaanderen -

'Scholing is de belangrijkste factor in opwaartse sociale mobiliteit en de meest duidelijke weg uit armoede, daarom moet hier vanuit de overheid op ingezet worden zodat er geen talent verloren gaat enkel omwille van kansarmoede.'

- Man, 19j, West-Vlaanderen -

Ten tweede zien we dat heel wat kinderen en jongeren verwijzen naar de **inhoud van de lessen** en wat ze graag anders zouden zien. Velen geven aan dat ze nood hebben aan meer keuzevakken. Sommige respondenten verwijzen hierbij naar het feit dat dit in het buitenland ook het geval is. Anderen vinden dat er meer les moet gegeven worden over zaken die ze in het dagelijkse leven ook kunnen gebruiken. Voor veel kinderen en jongeren is het ook belangrijk dat er meer ingezet wordt op het ontwikkelen van **vaardigheden**, in de plaats van pure leerstof zoals nu meer het geval is. Velen verwijzen ook naar het belang van **(het leren) kritisch nadenken** en het feit dat dit nu volgens hen nog ontbreekt.

‘Op school leren wij de basis dingen van elk vak, maar wij leren niet over dingen wij nodig hebben in het dagelijkse leven.’

- Vrouw, 16j, Antwerpen -

‘Er moet meer vrijheid zijn in keuze, zelf studiepakket (deels) kunnen samenstellen in middelbare school. Ik heb zelf de kans gehad om te mogen kiezen namelijk mode en daarna kunst maar had dan weer te weinig wiskunde. Zodat iedereen zijn kwaliteiten verder kan ontwikkelen.’

- Vrouw, 21j, Oost-Vlaanderen -

‘We zijn de volgende generatie die het land bestuurd, we moeten leren op school om meer zelf te kunnen na denken en daarvoor ook voor worden aangezet.’

- Man, 18j, Oost-Vlaanderen -

Daarnaast uiten vele kinderen en jongeren ook de nood aan **beterere voorbereiding op het hoger onderwijs** of op het leven na de schoolbanken en uiten ze de nood aan hulp bij het maken van de juiste studiekeuze. Zo geven velen aan dat ze gebaat zouden zijn bij meer of andere ondersteuning bij het maken van een goede **studiekeuze** die bij elke leerling past. Ook de overgang van het middelbare onderwijs naar het hoger onderwijs vinden velen uitdagend. Het is dan ook noodzakelijk om hieraan meer aandacht te besteden tijdens het middelbaar.

‘Scholen proberen met een paar enquêtes te helpen bij de studiekeuze, maar het zou misschien beter zijn om leerlingen enkele interesses te laten noteren bv taal, wiskunde, chemie, ... en dan een infomoment met een leerkracht die het vak geeft en dus heeft gestudeerd voor persoonlijke ervaring, concrete jobmogelijkheden etc.’

- Vrouw, 18j, Vlaams-Brabant -

‘Volgens mij mag er zeker meer informatie gegeven worden in scholen over toekomstige studies. Ik vind namelijk dat je veel te weinig wordt voorbereid op je verdere studies, wat vermeden kan worden in sommige gevallen.’

- Vrouw, 19j, Limburg -

Ook blijkt dat heel wat kinderen en jongeren vragende partij zijn voor een meer **persoonlijke aanpak** op school en moeilijkheden hebben met het **huidige evaluatiesysteem**, waarbij examens en punten centraal staan. Velen vragen daarom om een meer individuelere aanpak in het onderwijs, waarbij er gekeken wordt naar leerlingen afzonderlijk en waarbij er ingezet wordt op de ontwikkeling van ieder zijn of haar talenten. Ook de nood aan meer begeleiding en ondersteuning tijdens het schooljaar voor elke leerling komt geregeld terug in de antwoorden van de respondenten. Kinderen en jongeren vragen gelijke kansen voor iedereen in het onderwijs en extra hulp voor degenen die het nodig hebben. We zien ook dat sommige kinderen ook expliciet verwijzen naar **corona** en benoemen dat dit voor hen een moeilijke periode is geweest, waarbij ze graag meer ondersteuning gehad hadden.

‘Het is belangrijk dat leerkrachten/scholen de focus gaan leggen op de leerlingen als een individu. Meer one-on-one gesprekken zouden kunnen helpen om de talenten van jongeren te ontdekken en zo kan je hen beter ‘(be)sturen’.’

- Man, 23j, Antwerpen -

‘Door de coronamaatregelen gaan bepaalde kinderen een achterstand hebben opgebouwd. Het is heel belangrijk dat we de komende maanden maatregelen nemen om te zorgen dat ieder kind mee is. Door individuele begeleiding aan te bieden voor kansarme kinderen bijvoorbeeld. Zoals ik al zei is ook op school een holistische aanpak erg belangrijk. Het is een centrale plaats voor het kind waar ook bijvoorbeeld sociaal werkers aanwezig zijn.’

- Geslacht niet gekend, leeftijd niet gekend, provincie niet gekend -

‘Scholen zetten vooral in op de gemiddelde leerling. Voor mij was dit geen oplossing, ik doe nu thuisonderwijs en examencommissie maar mis ook wel dat schoolse (omgang leeftijdsgenoten, uitstappen,...)’

- Man, 17j, Oost-Vlaanderen -

Ook verwijzen sommige respondenten naar de kloof tussen studierichtingen in het middelbaar onderwijs en de nadelige effecten van het huidige **watervalstelsel**. Respondenten geven aan dat de leerlingen uit de verschillende studierichtingen (bijvoorbeeld ASO, TSO en BSO) elkaar te weinig kennen en er te veel misvattingen over deze richtingen bestaan. De oplossing is volgens sommigen meer interactie tussen deze verschillende richtingen. Sommigen stellen bovendien dat dit huidige systeem leidt tot prestatiedruk en schoolmoeheid en niet afgestemd is op de noden van leerlingen. Anderen verwijzen ook naar de hervorming van het onderwijs en het feit dat dit te weinig beantwoordt aan wat leerlingen nodig hebben.

‘Dat leerlingen minder in hokjes worden gestoken per leesniveau. (ASO/TSO/BSO)’

- Man, 18j, Limburg -

‘Het schoolstelsel benadeeld nog steeds mensen in armoede het meest en werkt demotivatie in de hand. De prestatiedruk is te groot. Het watervalstelsel zorgt ervoor dat jongeren zich als minderwaardig gaan voelen, waardoor ze uiteindelijk afhaken, niet verder willen studeren, in de verkeerde richting terechtkomen. Individuele opvolging van leerlingen is heel belangrijk wil je dat ze afstuderen en hun talenten ontwikkelen.’

- Geslacht niet gekend, leeftijd niet gekend, provincie niet gekend -

‘Schooldruk, het lijkt bijna chantage op school. Goed presteren of zakken van richting?’

- Man, 15j, Oost-Vlaanderen -

Ten slotte zien we dat heel wat respondenten ook specifiek verwijzen naar **leerkrachten**. Sommige respondenten spreken zich enerzijds uit over het feit dat leerkrachten niet altijd begrip tonen voor hun leerlingen of niet altijd op een correcte manier communiceren. Anderzijds merken we ook respondenten op die meer respect en waardering vragen voor de leerkrachten, die het in hun ogen namelijk niet gemakkelijk hebben.

'Leerkrachten denken altijd alles beter te weten en hebben geen begrip voor leerlingen. In plaats van een leerling aan te moedigen proberen ze ons meer af te breken. Er moet een vertrouwensband zijn.'

- Man, 17j, Antwerpen -

'In de middelbare school zie ik hoe vaak leerkrachten amper les geven, weinig weten van hun vak of kinderen beïnvloeden met hun eigen (politieke) meningen. Leerkrachten worden weinig gerespecteerd en betaalt waardoor minder bekwame mensen uiteindelijk leerkracht worden. Meer waardering en subsidies naar scholen zou een job als leerkracht aantrekkelijker maken, tekorten zouden niet meer constant optreden en men kan de leraren opleiding zo weer verhogen en beter bekwame volwassenen voor de klassen krijgen.'

- Vrouw, 16j, Vlaams-Brabant -

⇒ VEILIGE OMGEVING

Meer dan 1 op 6 bevroegde kinderen en jongeren (18,22% of 201) koos als één van de prioritaire thema's voor veilige omgeving. Iets meer meisjes dan jongens kozen voor dit thema (51,24% ten opzichte van 46,76%). 3 respondenten die dit thema als prioritair beschouwden, vulden X in als geslacht. 1 respondent antwoordde niet bij de vraag rond geslacht.

Waarom kiezen kinderen en jongeren voor dit thema? Uit hun antwoorden blijkt dat heel wat respondenten het noodzakelijk vinden dat er meer wordt gedaan tegen geweld, intimidatie en criminaliteit in de maatschappij. Velen benoemen daarbij het feit dat zij of anderen zich **onveilig** voelen op straat, terwijl volgens de respondenten iedereen het recht heeft om zich veilig te voelen. Daarbij valt op dat veel kinderen en jongeren ook melden dat ze zich vooral 's avonds niet veilig voelen, of dat dit onveiligheidsgevoel groter is in een stedelijke context.

'Ik wil niet bestolen worden. Vooral in kleine steegjes en in de stad. Durf niet alleen rond te lopen.'

- Man, 10j, Vlaams-Brabant -

'Waar ik woon voel ik me fijn en veilig, maar dat is lang niet overal zo. In de grotere steden voel ik mij niet altijd op mijn gemak. Ik weet niet of dit echt opgelost kan worden, maar ik denk wel dat vele mensen hetzelfde gevoel hebben.'

- Vrouw, 14j, West-Vlaanderen -

'Ik vind dat wel belangrijk, waarschijnlijk omdat ik lang in BXL heb gewoond en in grote steden is dat toch vaker een probleem ook vooral intimidatie is problematisch het feit dat meisjes toch bang zijn om 's avonds alleen buiten te komen vind ik zeeer problematisch ik vind dat consequent zou moeten gereageerd worden op intimidatie en geweld en ook zwaardere straffen en ook hier lijkt mij sensibilisering gepast, van jongs af aan leren dat intimidatie en geweld absoluut niet oké is niet voor jongens en niet voor meisje. - Vrouw, 19j, Wallonië -

Heel wat kinderen en jongeren verwijzen bij deze vraag specifiek naar de **politie**. We merken hierbij verschillende signalen op. Zo spreken enerzijds vele respondenten zich uit tegen geweld door de politie en getuigen verschillende kinderen en jongeren dat ze zich geïsoleerd voelen door de politie. Ook discriminatie door en racisme bij de politie wordt hierbij aangehaald, net zoals gebrekkige communicatie naar jongeren toe vanuit de politiediensten. Sommigen benoemen ook een aantal mogelijke oplossingen wat betreft de kloof tussen politie en jongeren, zoals meer diversiteit binnen de politie, meer wederzijds begrip maar ook sensibiliseringscampagne en meer begeleiding voor politiediensten. Ook aan de opleiding van de politie zou er iets moeten veranderen, aldus sommige respondenten.

'Het zou fijn zijn als de politie ook naar de pleintjes komt om te communiceren met de jongeren ipv ze alleen op te pakken. Het zou fijn zijn als ze meer zouden inzetten op het creëren van een band met de jongeren. Er is veel geweld vanuit politie naar jongeren.' - Man, 16j, Antwerpen -

'We voelen ons niet veilig door de politie, er gebeurt vaak pasjescontrole, ik heb het gevoel geïsoleerd te worden en daardoor schaam ik me wel. Als ik politie zie, verstop ik me vaak, ookal heb ik niks misdaan. politie valt ons vaak fysiek aan en slaat ons. Politie zou meer in dialoog moeten gaan met ons.'

- Man, 15j, Oost-Vlaanderen -

'Een nauwe samenwerking met de politie en andere veiligheidsinstanties om een redelijk beleid uit te voeren tegenover criminaliteit. Je moet hangjongeren er bijvoorbeeld attent op maken dat het niet kan, maar dat hoeft daarom nog niet op een agressieve manier.'

- Man, 17j, Oost-Vlaanderen -

Anderzijds zien we ook dat heel wat kinderen en jongeren juist expliciet vragen om **meer politie op straat en meer controle**. Daarnaast vragen een aantal respondenten ook om meer respect, middelen of bevoegdheden voor de politiediensten en spreken ze zich uit tegen geweld tegen de politie en ordediensten. Respondenten geven ook aan dat hierover meer sensibilisering zou moeten zijn.

‘Politie mag meestal niet eens tussenkomen of actie ondernemen want ze mogen niet ingrijpen of ze lopen zelf gevaar voor fysiek geweld of het kwijt raken van hun job.’

- Man, 22j, Oost-Vlaanderen -

‘Geweld tegen hulpdiensten bestraffen met een werkstraf bij die hulpdiensten en een soort namiddag les gedurende een paar maanden waarin wordt duidelijk gemaakt dat dit niet kan.’

- Man, 19j, West-Vlaanderen -

‘Er moet meer politie op straat zijn hier om dieven en junkies te vangen. Ik voel mij veiliger als er meer politie is.’

- Man, 8j, Oost-Vlaanderen -

Respondenten vermelden in hun antwoorden ook dat er **criminaliteit is onder jongeren** en dat hier ook iets aan gedaan moet worden. Er wordt hierbij ook soms verwezen naar het gebrek aan plaats in jeugdinstituten of gebreken in het rechtssysteem. Daarnaast zien we dat volgens sommigen er meer criminaliteit is binnen bepaalde groepen van jongeren. Een aantal respondenten geven daarbij ook aan hoe dit komt volgens hen, bijvoorbeeld vanwege het feit dat zij geen netwerk hebben.

‘Na de Julie van Espenheisa zijn de gebreken in het rechtssysteem blootgelegd. Deze moeten worden aangepakt. De capaciteit in jeugdinstituten moet verhoogd worden. Veel ‘criminele’ jongeren lopen gewoon vrij rond wegens te weinig plaats. Dit is gevaarlijk voor zowel de jongere zelf als de maatschappij.’

- Vrouw, 18j, West-Vlaanderen -

‘De capaciteit van de jeugd-gevangenissen zijn belachelijk klein.

Dit geeft de kans om na een misdrijf opgepakt te worden en na enkele dagen kan degene terug op vrije voeten staan.

Dit maakt onze jeugd bang. Ze voelen zich niet meer veilig op bepaalde plekken omdat er bijv. een groepje jongeren die in het verleden al kennis stelde met de politie er weer zit. Mijn doel is om deze jongeren

een geruststellend gevoel te geven. Dat ze niet bang hoeven te zijn als ze in het stedelijke park willen wandelen, of een namiddag rustig met vrienden kunnen gaan skaten op het skatepark.’

- Man, 16j, Limburg -

‘Het vraagstuk waarom is criminaliteit van allochtone jongeren de schuld van de staat en politie, maar autochtone jongeren moet wel hun verantwoordelijkheid nemen. Hoe brengen we jeugdcriminaliteit naar beneden als sociale media dergelijk gedrag beloont met veel ‘views’?’

- Man, 22j, Oost-Vlaanderen -

Bovendien zien we ook dat heel wat kinderen en jongeren aanhalen dat verschillende vormen van geweld, intimidatie en criminaliteit **harder moet worden aangepakt**, via bijvoorbeeld strengere straffen maar ook dat er moet worden ingezet op andere zaken zoals herintegratie van gevangenen, psychologische hulp voor zij die het nodig hebben en een betere samenwerking tussen verschillende instanties.

‘Betere relatie creëren tussen politie en burgers. meer inzetten op herintegratie in de maatschappij van mensen die fouten begaan hebben.’

- Vrouw, 23j, Vlaams-Brabant -

‘Ik vind persoonlijk dat er te weinig wordt gedaan aan geweld. Zowel verbaal, fysiek als seksueel.’

- Vrouw, 25j, Vlaams-Brabant -

‘Ik vind het absoluut niet oké dat mensen auto’s of dergelijke in brand steken (zie oudejaarsavond) om iets/niets te bereiken.

Elke vorm van bv. protest moet zonder geweld gebeuren. Bovendien vind ik dat er veel minder snel gevangenisstraffen moeten geven worden. Er moet veel meer aandacht besteed worden aan psychologische hulp voor mensen die iets verkeerd hebben gedaan. Meestal is daar immers een reden voor die je met hulp kan verhelpen. Als de psychologische hulp niet werkt en de misdaden blijven aanhouden, vind ik dat er vaker werkstraffen gegeven worden i.p.v. echte gevangenisstraffen.’

- Vrouw, 15j, Oost-Vlaanderen -

Er wordt door een aantal respondenten bovendien specifiek de nadruk gelegd op **seksueel geweld en intimidatie** en het feit dat meisjes en vrouwen vaak lastig gevallen worden op straat, met alweer ook vaak een verwijzing naar 's nachts of 's avonds. Daarbij vermelden velen dat de straffen hiervoor te laag zijn, of dat dit te weinig ernstig wordt genomen en dat hier iets aan gedaan moet worden. Andere oplossingen die worden voorgesteld zijn onder andere meer camerabewaking, zelfverdedigingscursussen en betere verlichting. Sommige respondenten verwijzen bovendien naar specifieke zaken uit het verleden, zoals de moord op Julie van Espen, waardoor ze zich nu onveiliger voelen.

'Seksuele intimidatie en geweld zijn nog steeds een groot probleem in onze samenleving. Ons rechtssysteem faalt en laat misdadigers vrij door heel wat verschillende mogelijkheden. Een hervorming van de wet en verstrenging van straffen op seksuele misdrijven is dan ook nodig.'

- Man, 15j, Oost-Vlaanderen -

'Ik vind het belangrijk dat niemand zich onveilig voelt op elk tijdstip op straat. Vaak zijn meisjes bang om alleen naar huis te gaan en dat vind ik schandalig. Misschien workshops, informatie over hoe je je veilig kan begeven op de straat. Daarnaast misschien tips, middeljes delen die de persoon in kwestie zou helpen in een bedreigende situatie of voorstellen inleveren voor extra camerabewaking of lantaarns op meer afgelegen plaatsen.'

- Vrouw, 18j, West-Vlaanderen -

'Meisjes worden op straat te vaak nageroepen, dat zorgt ervoor dat ze zich niet altijd even veilig voelen. Het is niet oke dat we als meisjes de reflex moeten hebben om niet alleen over straat te gaan 's avonds. Iedereen zou zich veilig moeten kunnen voelen op straat, ook 's avonds. Mensen moeten beseffen wat de gevolgen zijn van bepaalde gedragingen, dat zou de mentaliteit over wat kan en niet kan al veranderen.'

- Vrouw, 18j, Vlaams-Brabant -

Respondenten verwijzen ook naar **alcohol- en drugsgebruik, of de beschikbaarheid** daarvan en de daarmee gepaarde criminaliteit. Dit zorgt voor sommigen voor een hoger onveiligheidsgevoel. Een aantal respondenten geeft ook aan dat volgens hen jongeren steeds vroeger drugs en alcohol gebruiken, wat heel wat negatieve gevolgen heeft.

‘Soms komen we hier in de buurt dronken mensen tegen die gewelddadig zijn. Ik denk dat dat vaak mensen zijn die geen werk hebben. Als iedereen werk zou kunnen vinden zou dat een minder groot probleem zijn.’

- Man, 9j, Oost-Vlaanderen -

‘Jongeren gebruiken steeds vroeger drugs en alcohol. er zou meer controle moeten komen, er moet echt iets aan de drugs gedaan worden, nu kan je het op elke hoek verkrijgen. Ook zou er een sterkere controle mogen gebeuren op sterke drank.’

- Man, 16j, Oost-Vlaanderen -

‘Drugs wordt met de dag populairder voor jongeren. Het zorgt dat jongeren in bendes op straat gaan. Waardoor bewoners zich niet veilig voelen. Jongeren gaan minder naar school en meer naar de drugswereld. Drugswereld zorgt automatisch voor wapenhandel en andere criminaliteit. Je moet niet perse drugs dealen. Oplossing= geen. Het kan wel verminderd worden door zwaardere straffen boetes en meer controle.’

- Man, 24j, Antwerpen -

⇒ CULTUUR EN IDENTITEIT

Zo'n 17% van de bevroegde kinderen en jongeren (of 188 respondenten) kozen voor 'Meer respect voor ieders cultuur, geloof, waarden en normen' als één van de prioritaire thema's. Ook hier meer meisjes (65,42%) dan jongens (34,04%).

1 respondent duidde bovendien X aan bij geslacht.

Cultuur en geloof zijn een onderdeel van ieders **identiteit** en deze diversiteit aan perspectieven is net een verrijking. Kinderen en jongeren willen vooral focussen op de gelijkenissen tussen mensen, eerder dan te focussen op de verschillen. Multiculturaliteit binnen een samenleving zou net een troef moeten zijn volgens de respondenten. Er is volgens hen nog te veel discriminatie en racisme en er zou meer **wederzijds respect** moeten zijn voor eenieders cultuur en religie. Een eerlijke en gelijke behandeling van iedere mens staat dan ook centraal volgens hen.

'In het algemeen neigen we naar atheïsme. Alleen wetenschap telt in onze maatschappij. Het is heel jammer dat religie in de vuilbak wordt gesmeten. Dat is ieder voor zich en we moeten elkaar erin respecteren.'

- Vrouw, 23j, Oost-Vlaanderen -

'Het idealistische idee dat ik heb is dat we allemaal elkaars cultuur moeten respecteren; er moet een goed balans zijn tussen je eigen waarden en principes in je cultuur te volgen en die van andere niet uitsluiten.'

- Vrouw, 21j, Antwerpen -

'Cultuur maakt deel uit uw identiteit, daarom is het belangrijk om elkaars cultuur te waarderen en respecteren. We moeten er niet van schrikken als we op straat een ander taal horen want dit maakt deel uit de eigen identiteit. 'Neem cultuur/identiteit weg, dan hebt je nog alleen maar uw uiterlijk'.'

- Man, 23j, Antwerpen -

Er wordt door de respondenten regelmatig aangehaald dat dit thema een meer centrale rol zou moeten krijgen binnen **onderwijs en het curriculum**, zowel binnen het lager onderwijs als het hoger onderwijs. Zo zou er les moeten zijn over verschillende geloven (ook binnen katholiek onderwijs), over 'samenleven in een multiculturele samenleving' en zouden ervaringsdeskundigen aan het woord moeten komen om een beeld te schetsen over hun cultuur of geloof in de praktijk. Ook moet er aandacht zijn voor het thema discriminatie en uitsluiting omwille van culturele achtergrond binnen de schoolcontext. Net daar zou een gevoel van samenhang en gemeenschappelijk moeten worden gecreëerd. Er wordt meerdere keren verwezen naar het afschaffen van het hoofddoekenverbod.

'Ik vind het heel interessant om te leren over andere religies, maar in de godsdienstles gaan we super uitgebreid in op één geloof, ik zou het leuk vinden als er meer aandacht is voor andere religies. Het is gek dat mensen met een ander geloof wel alles weten over het christendom, maar dat wij heel weinig weten over de religies van kinderen bij ons in de klas. De tijd in de godsdienstles zou eerlijker verdeeld mogen worden.'

- Vrouw, 11j, Limburg -

'Het hoofddoekenverbod vind ik belachelijk. Je kan inderdaad spreken over neutraliteit en 'onderdrukking' wanneer vrouwen verplicht worden een te dragen, maar in de meeste gevallen is het dragen ervan een keuze. Het moet dan ook verschrikkelijk zijn dagelijks op school je hoofddoek te moeten wegsteken, want voor vele mensen maakt de hijab deel uit van hun identiteit.'

- Man, 17j, Oost-Vlaanderen -

Het leerplan geschiedenis is nog te veel gericht op de blanke geschiedenis, de Belgische geschiedenis kan ook onderwezen worden uit het standpunt van een minderheidsgroep. Dit moet diverser. Er moet op elke school duidelijk gemaakt worden dat wij in een multiculturele samenleving wonen, ook al is dit niet direct zichtbaar.'

- Vrouw, 17j, West-Vlaanderen -

Er is nood aan **sensibilisering** door middel van meer informatie over verschillende culturen en geloof. Een bredere cultuurkennis betekent ook dat actief wordt gewerkt aan het wegwerken van misvattingen, vooroordelen en stereotypen. In het bijzonder gaat er in de antwoorden aandacht naar de representatie van moslims vandaag de dag.

‘Door sterke brugfiguren aan het woord te laten. Bv: reeks van “Dit betekent cultuur en identiteit voor mij.” (podcasts, lezingen,...) Samenwerken met Minderhedenforum, Unia, enz...’

- Vrouw, 27j, Brussel -

‘De cultuur van anderen in de kijker zetten. Breng een boekje uit met uitleg over culturen. Maak een kanaal waar mensen met andere culturen, waarden en normen worden geïnterviewd en deel dat met de wereld.’

- Vrouw, 18j, Antwerpen -

‘Laat zien dat de clichés over geloofsgemeenschappen en gelovigen niet altijd kloppen. Nog veel te vaak wordt iemand met een bepaald geloof gezien als de symbool, woordvoerder van zijn of haar geloof i.p.v. als individueel persoon. Laat zien dat dit ook gewoon mensen zijn. Toon bv. de ramadan wordt beleefd door jonge moslims of hoe een joodse erasmusstudent zichzelf organiseert om koosjer te eten.’

- Vrouw, 23j, Vlaams-Brabant -

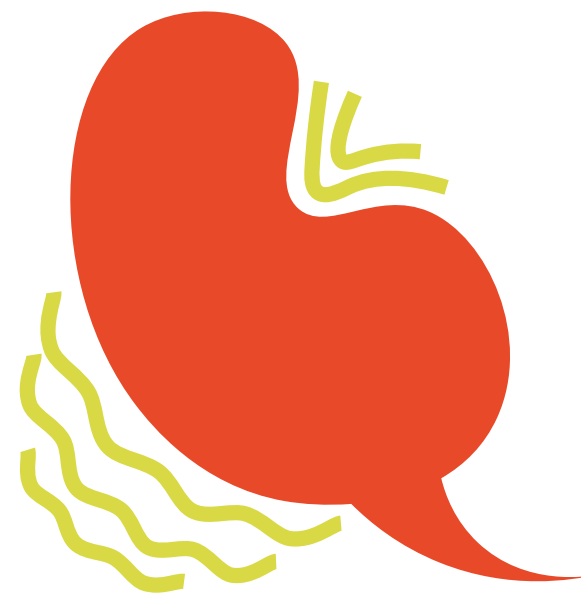
Wederzijds respect voor cultuur en religie houdt ook in dat iedereen in de samenleving zich **vertegenwoordigd** voelt of correct **gerepresenteerd**. Onder andere de (sociale) media speelt een belangrijke rol hierin.

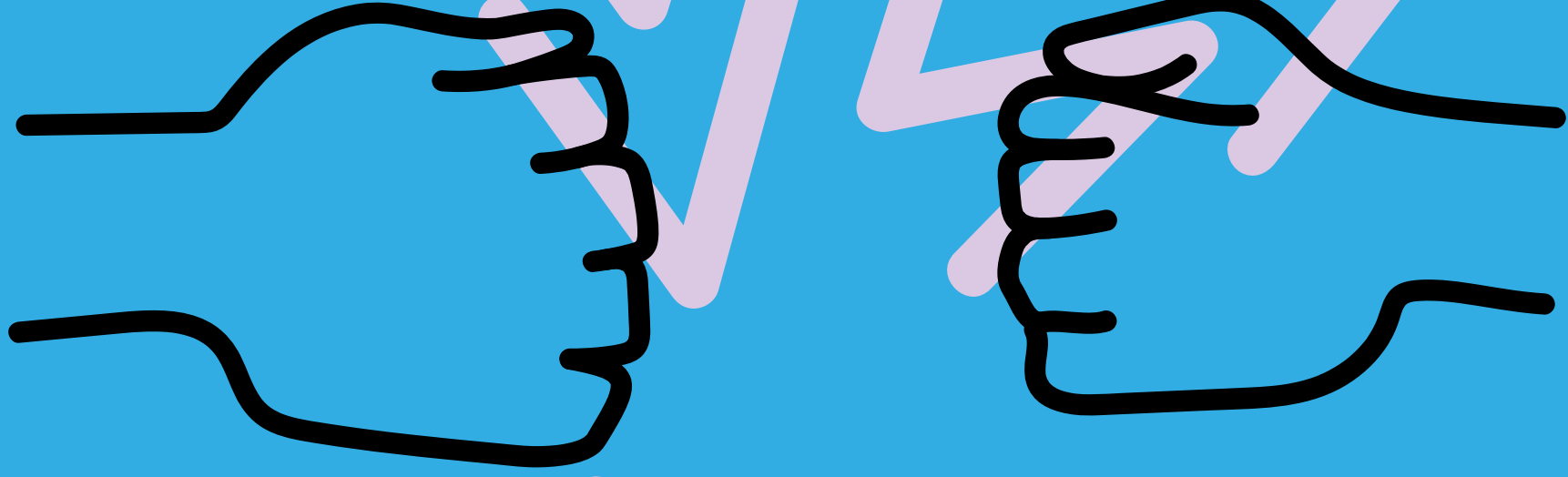
‘Op tv, in het theater,... is er vaak een erg eentonig publiek. Maar ook de acteurs zijn 80% van Vlaamse afkomst. Ik vind dat er dus ook op tv (in soaps, als nieuwsankers,...) meer diversiteit moet komen. Ze zouden bijvoorbeeld scoutings voor acteurs kunnen doen in asielzoekerscentra. Zo krijgen ook zij de kans om deel uit te maken van deze, nu nog vooral eentonige, entertainment-wereld.’

- Vrouw, 14j, Antwerpen -

‘Ook de media speelt daar een grote rol in. Ze leggen graag de nadruk op de fouten van mensen met andere afkomst. Ik denk dat dat voor de blanke man of vrouw die nooit in contact is gekomen met andere mensen van een andere afkomst, een fout beeld geeft van die bevolkingsgroep. De woordkeuze in kranten is vaak veel negatiever als het gaat over iemand met een andere afkomst.’

- Vrouw, 20j, Limburg -

‘Er is meer en meer interculturaliteit te merken in onze maatschappij. Deze interculturaliteit wordt niet weerspiegeld in hogere posities en kunst en cultuuractiviteiten. Jongeren met een migratieachtergrond herkennen zich niet in hoe onze samenleving functioneert. We evolueren naar een maatschappij waarbij het belangrijk is om deze “superdiversiteit” te weerspiegelen, zodat ook mensen met een migratieachtergrond zich thuis voelen. Laat genoeg jongeren aan het woord met een migratieachtergrond.’

- Vrouw, 20j, Antwerpen -

Eén van de uitdagingen is volgens de kinderen en jongeren het gebrek aan **ontmoeting en dialoog**. Verdraagzaamheid begint bij elkaar leren kennen. De openheid om elkaar te leren kennen moet gestimuleerd worden. Er moet een dialoog komen waar jongeren van alle achtergronden hun bijdrage kunnen leveren, zonder oordeel. Deze verbondenheid dient zowel op politiek als sociaal vlak te worden gecreëerd. Er wordt aangegeven dat diversiteitsbeleid bij jeugdorganisaties belangrijk is om deze uitwisseling mogelijk te maken.

‘Contact met andere culturen door meer groene en aantrekkelijke plaatsen in het stad en evenement met cultuur als onderwerp.’

- Vrouw, 20j, Brussel -

‘Bepaalde politici en andere publieke figuren maken ons vaak bang voor andere culturen en dan vooral voor moslims. We moeten gestimuleerd worden om ons meer te verdiepen in andere mensen hun cultuur om elkaar zo beter te kunnen begrijpen. Ook moeten politici een verbindende en geen verdelende rol spelen. In een democratie moet de regering de rechten van alle burgers beschermen zonder rekening te houden met hun geloof, ze moet een verbindende rol spelen.’

- Man, 18j, Antwerpen -

‘De mensen die niet in grote steden wonen, maar in kleine dorpjes komen niet in aanraking met mensen van een andere cultuur en geloven daarom enkel de zaken over hen die (negatief) in de media verschijnen. Ze doen de moeite niet om open te staan en een project die dat zou aanpakken zou heel interessant zijn.’

- Vrouw, 23j, Oost-Vlaanderen -

Verder wordt gepleit voor een goede **aanpak van discriminatie** op vlak van cultuur en geloof, naast een **kwalitatief integratiebeleid**. Vrijmeningsuiting mag geen reden zijn om anderen te discrimineren. Daarnaast wordt ook aangebracht dat er moet worden gesproken over etnisch profileren bij de politie.

‘Nu kunnen mensen zich vaak schuilhouden achter de ‘vrije meningsuiting’. Op deze manier is er vaker en meer discriminatie.’

- Man, 16j, Antwerpen -

⇒ INSPRAAK EN PARTICIPATIE

160 kinderen en jongeren, ofwel 14,60% van de bevroegde respondenten kozen voor inspraak en participatie als prioritair thema. Ook hier zien we dat meer meisjes dan jongens voor dit thema kozen (56,52% tegenover 41,61%). 2 respondenten duidde X aan bij geslacht, terwijl 1 respondent de vraag rond geslacht leeg liet.

Kinderen en jongeren die hun stem uitbrachten voor dit thema haalden diverse redenen aan waarom dit belangrijk is, wat er hierrond misloopt en hoe het volgens hen beter moet. Eerst en vooral is het erg duidelijk dat velen vinden dat **de stem van kinderen en jongeren onvoldoende gehoord wordt**. Veel respondenten geven aan dat – veelal omdat ze jong zijn – hun mening onterecht niet serieus genomen wordt en dat er niet genoeg naar hen geluisterd wordt. Nochtans vinden ze het heel belangrijk dat onder meer beleidsmakers kinderen en jongeren aan het woord laten en effectief iets doen met hun stem. Bovendien stellen sommigen ook dat er te weinig rekening wordt gehouden met de noden van alle kinderen en jongeren bij het maken van beleid. Ook wordt er geregeld aangehaald dat kwetsbare kinderen en jongeren, zoals kinderen in armoede of kinderen in een instelling, al helemaal niet gehoord worden. Sommigen benoemen ook bepaalde drempels die inspraak van kinderen en jongeren verhinderen, zoals gebrek aan kennis over de mogelijkheden. Vaak verwijzen de respondenten ook aan het gebrek aan inspraak rond onderwijs of op school.

‘Vaak krijg ik als kind weinig te zeggen, maar soms heb ik ook goede ideeën!’

- Man, 12j, West-Vlaanderen -

‘Ik vind dat er weinig geluisterd wordt naar de jongeren hun mening, zowel op kleine schaal als op grote schaal. Ik heb het gevoel dat velen denken dat jongeren niet weten waar ze mee bezig zijn en dat ze nog te jong zijn om alles te begrijpen. Ik vind dat jongeren juist zeer interessante en goede ideeën hebben om van onze wereld een betere plaats te maken en daarom wil ik dat er meer naar jongeren geluisterd wordt.’

- Vrouw, 16j, West-Vlaanderen -

'Er wordt heel wat gesproken over bepaalde groepen maar niemand uit deze groep wordt hier wel gehoord of gezien. Ik heb nood aan iemand die de groep weerspiegelt. We zijn het beu om telkens iemand ons plaats te hebben en daarbij ons helemaal niet vertegenwoordigd. Taalbarrière hoeft hier niet aanwezig te zijn. Iedere jongere heeft recht om gehoord te worden en niet onzeker zijn omdat hij of zij niet tot een bepaalde groep behoort of niet sterk genoeg is op bepaalde vlakken. Zelfzeker moeten we zijn wanneer we iets te zeggen hebben die met ons heeft te maken.'

- Geslacht, leeftijd en provincie onbekend -

Daarbij aansluitend zijn er heel wat respondenten die aangeven dat er nood is aan **extra mogelijkheden om kinderen en jongeren inspraak te geven**. Aan ideeën hierrond bij de bevroagde kinderen en jongeren geen gebrek. Zo halen zij allerlei manieren aan om kinderen en jongeren meer te betrekken bij diverse soorten beslissingen. Denk hierbij aan themadagen waarbij kinderen en jongeren hun mening kunnen geven over verschillende onderwerpen, maar ook aan het geven van stemrecht aan jongeren (vanaf 16 jaar). Bovendien zien we vaak dat ook sociale media of online platformen naar voren worden geschoven als dé manier om kinderen en jongeren meer te betrekken. Opvallend genoeg zien we ook dat een aantal kinderen en jongeren verwijzen naar het lokale niveau om meer inspraak mogelijk te maken.

‘Jongeren zijn helemaal mee met technologie, probeer hen dan ook meer te bereiken aan de hand van een app waar jongeren hun mening mogen geven over verschillende topics. Bespreekbaarder maken van politiek en jongeren sneller engageren om hun hun stem te laten horen. Duidelijkere PowerPoints.’

- Vrouw, 22j, Antwerpen -

‘De grote massa jongeren is moeilijk bereikbaar. Hun meningen gaan te vaak verloren. De Vlaamse en lokale jeugdraden zouden meer participatiedagen moeten organiseren. Hierdoor kunnen jongeren zich engageren in een enkel thema dat niet te veel tijd en engagement vergt.’

- Vrouw, 18j, West-Vlaanderen -

**‘De jeugd is de toekomst zeggen ze, maar dan moet de jeugd ook een stem krijgen en gehoord worden!
Een idee zou misschien zijn om debatten te organiseren of een evenement waar jongeren hun mening kunnen geven.’**

- Vrouw, 18j, West-Vlaanderen -

Veel kinderen en jongeren spreken zich ook expliciet uit over de noodzaak aan **meer bevragingen** van kinderen en jongeren, net zoals de Touristen-bevraging. Ze stellen dat dit een goede manier om de mening van veel verschillende kinderen en jongeren te verzamelen en te laten horen.

‘Inzetten op online bevragingen om de wensen en noden van jongeren in kaart te brengen. Online surveys worden best makkelijk door jongeren ingevuld indien ze niet te lang zijn. Dan kunnen hier duidelijke resultaten van worden getrokken welke we rechtstreeks kunnen communiceren naar de buitenwereld algemeen (persberichten) alsook naar bevoegde gemeente / provinciale / regionale / ... instanties.’

- Vrouw, 24j, Limburg -

‘Meer vragenlijsten zoals dit. Ook een jeugdparlement en gelegenheden waardoor meningen uitgesproken kunnen worden. En nog veel belangrijker dat hier ook naar geluisterd wordt!’

- Vrouw, 17j, Limburg -

‘Niet eenvoudig, maar dit soort vragenlijsten lijkt me al een goede manier hiervoor. Het is enkel via via dat ik hierop terecht ben gekomen, dus ik vraag me af hoe bereiken jullie jongeren voor die inspraak en participatie: via scholen? Via sociale media? Hoe bereiken jullie dan armere jongeren?’

- Vrouw, 24j, Vlaams-Brabant -

Ook verwijzen een aantal kinderen en jongeren specifiek naar het werk van de **Vlaamse Jeugdraad**. Zo stellen sommige respondenten dat Vlaamse Jeugdraad goed bezig is in het geven van een stem aan kinderen en jongeren. Anderen geven aan op welke manieren de Vlaamse Jeugdraad hun werk nog verder zou kunnen versterken, hoe de Jeugdraad bekender zou kunnen worden of welke drempels er volgens hen bestaan.

‘Werk Vlaamse Jeugdraad absoluut verder zetten. Nog meer de bereikte resultaten kenbaar maken bv. via Tiktok of waar veel jongeren zich bevinden.’

- Man, 29j, West-Vlaanderen -

‘De Jeugdraad doet z'n best, maar ik vind dat er nog te veel drempels zijn om je stem er te laten horen. Je kiest ofwel voor volledig engagement in een functie of geen engagement. Enkele participatieve momentjes zoals bevestigingen eventueel uitgezonderd. De jeugd is ook bezig met andere dingen (studeren, werken, jeugdbeweging...). Niet iedereen heeft evenveel tijd, maar ik zou het fijn vinden om toch een klein engagement op me te nemen.’

- Man, 19j, Antwerpen -

‘Er wordt door politici heel veel beslist uit eigen ervaring en uit oude tradities zonder te luisteren naar jongeren die echt in het veld staan en ervaren hoe het nu is om een jongere te zijn. Ik denk dat initiatieven als de Vlaamse jeugdraad bekender moeten zijn bij de jeugd, ik heb in het middelbaar wel alle partijen van buiten moeten leren, maar ik wist niet dat er een manier was om als jongere echt inspraak te hebben.’

- Man, 19j, Limburg -

Ten slotte zien we dat een aantal kinderen en jongeren ook specifiek verwijzen naar de **coronamaatregelen** en het gebrek aan inspraak van kinderen en jongeren daarbij. Velen stellen dat kinderen en jongeren te weinig gehoord zijn hierbij en dat de maatregelen en de bijhorende exit-strategie te veel op maat van de noden van volwassenen is. Ook de manier waarop er nu weer naar school gegaan wordt, wordt aangehaald als voorbeeld waar kinderen en jongeren niet bij betrokken zijn geweest, net zoals de examens in het vorige schooljaar.

‘De beslissingen die er genomen worden vandaag de dag houden minimaal tot geen rekening met de jongeren. Bijvoorbeeld de situatie van de examens in coronatijden voor studenten, de regering maakte hier beslissing over maar hebben nooit gevraagd naar de mening van de jongeren zelf over dit onderwerp.’

- Man, 21j, Limburg -

‘In deze tijden worden er veel dingen afgelast waar de jongeren hun plezier in vinden maar er word nooit iets aan ons gevraagd. De regering vraagt nooit naar ons mening of ideeën en dat moet veranderen. Ook de regels op school voor corona tegen te houden. Zij weten niet hoe het er aan toe gaat en of dat wel een goede beslissing is. Ze zouden beter maandelijks aan school of enquêtes houden waar ze vragen naar onze ideeën en meningen.’

- Vrouw, 18j, Antwerpen -

‘Tijdens de coronacrisis, een heel actueel thema: Er wordt heel weinig rekening gehouden naar de kinderen en jongeren in deze tijden. Niet enkel onderwijs is belangrijk maar ook het sociale aspect en nog steeds kind kunnen zijn!’

- Vrouw, 22j, Oost-Vlaanderen -

Wat moeten beleidsmakers doen? Kinderen en jongeren vragen expliciet aan beleidsmakers om meer gehoord te worden. Volgens sommigen is de afstand tussen de politiek en kinderen en jongeren veel te groot. Velen vinden dat in zoveel mogelijk beleidsdomeinen de stem van kinderen en jongeren gehoord moet worden. Er zijn verschillende ideeën hoe dit zou kunnen gebeuren:

‘Volwassenen domineren nog steeds de beleidsvoering over jongeren. De jeugd zou hier meer inspraak in moeten hebben. Een centraal enquête systeem via misschien Vlaamse jeugdraad moet worden ingevoerd. Dit moet ook meer gepromoot worden. (Promoot de instagrampagina van de Vjr). Zo bereik je jongeren die minder geïnteresseerd zijn in politiek. Politiek onderwijs in bv mens & samenleving moet ook gepromoot worden op scholen.

- Vrouw, 18j, West-Vlaanderen -

‘Platform creëren voor jongeren om hun ongenoegen over beleid te kunnen uiten. Wij zijn de toekomst, maar we hebben geen stem. Momenteel zijn de enige manieren om ongenoegen te tonen via beroep in te dienen, maar welke jongere heeft 200 euro om een beroep in te dienen bij de raad van state? Een comité bestaande uit jongeren die worden opgeroepen vanuit een rotatie, en die dan kunnen beslissen of ze geïnteresseerd zijn zou een eerste belangrijke stap zijn naar inspraak.’

- Vrouw, 23j, Brussel -

'Vaak zeggen jongeren wel wat er verandert mag worden, maar het lijkt alsof er niet naar ons geluisterd wordt. Oplossing: 1 of 2 keer per jaar een samenkomst organiseren voor jongeren die hun stem willen laten horen of een site maken zodat jongeren hun mening erop kwijt kunnen of waar ze kunnen zeggen waar6ze willen dat er verandert wordt. Misschien ook eens een bevraging sturen naar alle jongeren in België om eens te kijken wat ze willen dat verandert wordt (zoals deze bevraging).'

- leeftijd, geslacht en woonplaats niet bekend -

⇒ SPEEL- EN JONGERENRUIMTE

155 kinderen en jongeren (of 14,05%) kozen als één van de drie prioritaire thema's voor speel- en jongerenruimte Meer jongens (50,32%) dan meisjes (47,74%), kozen voor dit thema. 1 respondent gaf X aan bij geslacht en 2 respondenten lieten geslacht leeg.

Er is nood aan **meer groen** in de publieke ruimte. Er wordt een grote discrepantie vastgesteld tussen de groene ruimte in de stad en op het platteland.

'Ik vind dat er ook in het centrum meer groen zou moeten zijn voor bv. mensen die niet zo mobiel zijn. Iedereen moet van de natuur kunnen genieten, dit zou dus ook kunnen voor wat drukkere dorpen en steden.'

- Vrouw, 16j, Antwerpen -

'In elk nieuw project dat men opstart rond organisatie van een gemeente, moet groen altijd een belangrijk aandachtspunt zijn. Men moet meer actief op zoek gaan naar wijken waar dat nog een gemis is.'

- Vrouw, 21j, Vlaams Brabant -

'Als ik denk over waar ik kan afspreken met vrienden kan op geen enkele plek met groen komen.'

- Vrouw, 14j, Oost-Vlaanderen -

De respondenten geven aan dat **rust en ontmoeting** belangrijke functies zijn van groene ruimte om te spelen of te chillen. Groene ruimte heeft volgens de respondenten heel wat voordelen en werkt stimulerend om mensen naar buiten te laten komen. Het biedt de mogelijkheid om in contact te komen met andere mensen en verbondenheid te voelen. Groene ruimte heeft volgens hen ook een positieve invloed op gezondheid en mentaal welbevinden. Groene ruimte biedt daarnaast ook verkoeling in warmere periodes en de kans om kinderen en jongeren iets bij te leren over de natuur. Een gebrek aan groene ruimte leidt daarentegen tot verveling en heeft een negatieve impact op de fysieke en mentale gezondheid.

'Het is echt een opluchting om ergens bomen en bossen te zien (dus groen). Er is dan stilte en rust. Voor mij is dat een opluchting. Zeker in deze tijden waar er steeds meer gebouwd is, natuur verdwijnt door bosbranden,...'

- Vrouw, 15j, Oost-Vlaanderen -

'Er zijn amper tot geen parken in Antwerpen-Zuid en ook geen jeugdhuis. Alles wel het stadspark maar dat voor kleine kinderen. We hebben dus geen plek om naartoe te gaan en daardoor doen we domme dingen uit verveling.'

- Man, 16j, Antwerpen -

'Omgeving heeft invloed op kind, bewust of onbewust. Speelruimtes geven 'energie' (door bv. animators), later gaat je dit ook zelf willen terug geven aan de jeugd. Jongerenruimte zit vol met verschillende soorten (diverse) kinderen waarvan je iets kan leren. Wel is het jammer dat jongerenruimte per buurt is (of wordt georganiseerd), er zou meer dynamiek/afwisseling hierin moeten zijn.'

- Man, 23j, Antwerpen -

De invulling van groene ruimte dient afgestemd te worden op de **verschillende perspectieven en noden** in de samenleving. Kinderen hebben andere noden dan jongeren wanneer het aankomt op het gebruik van groene ruimte. Zo verwijzen kinderen vaker naar speeltuinen, skateparken, bossen, terwijl jongeren en jongvolwassenen eerder verwijzen naar parken of outdoor sportfaciliteiten. Een visie op een inclusieve groene publieke ruimte mag dus niet ontbreken.

‘Het pleintje gaat weg en er komt waarschijnlijk geen nieuw. Ik vind dat niet oké. Er zouden net meer speelpleintjes moeten zijn en ook meer sportveldjes buiten. Ook moeten er pleintjes zijn voor jong en oud want nu pikken de oudere gasten de speelruimte van de jongere kinderen in.’

- Man, 14j, Oost-Vlaanderen -

‘Over het algemeen mag er ook meer groen zijn, een speeltuigje is niet genoeg. Meer groen zou ook meer mensen aanspreken. Dat is aangenamer voor kinderen, maar ook voor anderen. Een paar bomen en banken zouden ook ouderen aantrekken. Een ruimte die een hele bevolking kan aantrekken.’

- Vrouw, 23j, Vlaams-Brabant -

‘Ik merk dat er te weinig plaatsen zijn voor jongeren om gewoon wat te chillen zeg maar, beetje praten, beetje zitten... Plaatsen dat niet te publiekelijk zijn en in een rustige buurt liggen.’

- Vrouw, 17j, West-Vlaanderen -

Toegankelijkheid en laagdrempeligheid is belangrijk als het gaat over deze groene ruimte. Deze toegankelijkheid gaat zowel over een bereik-bare locatie als een betaalbaar aanbod. Speelruimte zou beschikbaar moeten zijn op wandelafstand. Ook moet er voldoende informatie beschikbaar zijn over het aanbod.

'Ik vind dat er in alle wijken een plek moet zijn voor kinderen om te spelen, maar het moet ook toegankelijk zijn voor jongeren om af te spreken met vrienden, want vaak is er alleen een speeltuin. Vaak zijn zo'n plekken er alleen in het centrum van een gemeente, maar als je wat verder woont is dat vervelend. Er staan veel bouwgronden leeg, daar zou de gemeente zo'n ruimtes kunnen maken.'

- Vrouw, 11j, Limburg -

'Meer ruimte voor jongeren, die niet in een sportclub zitten, om buiten te sporten. Beter onderhoud van de reeds aanwezige sportaccommodatie. Vb. gaten in omheiningen langs voetbalvelden of velden die vol met putten zitten waardoor mensen blessures op lopen.'

- Man, 23j, West-Vlaanderen -

'Meer brochures of flyers met uitleg over verschillende sporten in die bepaalde gemeente, we zijn hier niet voldoende over geïnformeerd.'

- Man, leeftijd niet gekend, Oost-Vlaanderen -

Qua **veiligheid** wordt vaak verwezen naar het vernieuwen van speeltuigen, afgebakende zones voor jongere kinderen, speelstraten. Maar ook wat betreft veiligheid in de parken kan worden ingezet. Een gebrek aan groene ruimte of speelmogelijkheden brengen sommige jongeren op het foute pad.

'Ik zou graag speelruimte hebben waar je je veilig kan voelen wanneer ik met mijn gsm buitenkom. Een camera? Of meer controle. Nu ben ik er vaak alleen met een vriendin. Maar we vertrekken zodra de oudere jongens toekomen.'

- Vrouw, 11j, Oost-Vlaanderen -

'Veel pleintjes en parken verdwijnen; jongeren gaan dan vaak zelf gevaarlijke plaatsen opzoeken (treinsporen bv).'

- Man, 16j, Oost-Vlaanderen -

'Er moet een manier zijn om parken ook 's avonds veilig te houden. Vaak mogen honden er ook vrij rondlopen, dat kan voor problemen zorgen.'

- Vrouw, 23j, Vlaams-Brabant -

⇒ WONEN

Het thema wonen beroert heel wat kinderen en jongeren die bevestigd werden door de Touristen. 13,41% van de respondenten, of 148 kinderen en jongeren, kozen namelijk voor dit thema als prioriteit voor de volgende drie jaar. Een kleine meerderheid van de respondenten die wonen als prioriteit aanduiden zijn meisjes (52,70% tegenover 45,94% jongens). 2 van de respondenten die voor dit thema kozen, duiden ten slotte X aan bij geslacht.

Heel wat van de antwoorden die kinderen en jongeren gaven rond het onderdeel wonen, gaan eerst en vooral over de **hoge woningprijzen**, zowel wat betreft kopen als huren. Vele respondenten spreken zich uit over het feit dat woningen vaak onbetaalbaar zijn geworden en dat voornamelijk starters of jong afgestudeerden het heel moeilijk hebben om een passende woning te vinden. Ook wordt er regelmatig hierbij verwezen naar de slechte kwaliteit van de woningen, zeker ten opzichte van de hoge prijzen. Opvallend genoeg zien we ook dat velen, waaronder ook tieners, aangeven angstig te zijn omdat ze denken dat ze later geen huis gaan kunnen huren of kopen.

'Ik hoor heel vaak op de radio/ media dat het nu al moeilijker is voor startende koppels om een huis te kopen/ soms huren. Ik ben nu al bang voor later dat ik geen huis zal kunnen kopen door de te onbetaalbare bedragen. De dag van vandaag is het leven heel duur.'

- Vrouw, 19j, West-Vlaanderen -

'Onze generatie gaat nooit een eigen huis kunnen kopen.'

- Vrouw, 25j, Oost-Vlaanderen -

Huizen worden alsmaar duurder. Ga ik later nog een huis kunnen kopen? Of hebben we dat nu echt nodig, al die plaats kan ook nuttiger gebruikt worden. We moeten mensen gewoon nogmaals bewuster maken van wat ze consumeren.

- Vrouw, 15j, Vlaams-Brabant -

Respondenten die voor dit thema kozen, geven aan dat naast de hoge prijzen van huizen, er ook andere zaken zijn die de **toegang tot de woningmarkt** bemoeilijken. Zo zien we dat velen vermelden dat ze niet weten waar ze op moeten letten bij het kopen of huren van een huis, er te vaak ingewikkelde taal wordt gebruikt en ze zich niet voldoende ondersteund voelen in hun zoektocht. Ook het gebrek aan eigen middelen wordt aangehaald als een obstakel bij het vinden van een woning, net zoals het feit dat velen geen of weinig financiële steun van thuis uit kunnen verwachten. Veel respondenten verwijzen ook opvallend vaak naar hoe moeilijk het is als alleenstaande op de woningmarkt, vanwege de onbetaalbaarheid van een huis en de uitdaging om als alleenstaande een lening te verkrijgen.

‘Ik woon zelf alleen maar moet een nieuwe woning zoeken, maar krijg er niet echt hulp bij hier in de gesloten instelling. ik word aan mijn lot overgelaten. Ik zou ook willen dat er in de gesloten instelling meer info komt omtrent zelfstandig wonen op jonge leeftijd, want veel jongeren vergissen zich hier in.’

- Man, 18j, Antwerpen -

‘Als jongvolwassene weet ik hier geen kneet van... Hoe spaar je, wat is een goeie prijs voor een woning, wat zijn de valkuilen: transparantie graag!’

- Vrouw, 21j, Vlaams-Brabant -

‘Enig idee hoe moeilijk het is om als net afgestudeerde alleenstaande iets deftigs te huren? Het is heel moeilijk...’

- X, 27j, West-Vlaanderen -

Ten derde zien we ook dat veel kinderen en jongeren expliciet vermelden dat **iedereen recht heeft op een kwaliteitsvolle woning**. Veel respondenten maken zich zorgen om de slechte woonomstandigheden waarin anderen of zichzelf wonen en geven aan dat een goede woning voor iedereen toegankelijk zou moeten zijn. Hierbij wordt er regelmatig verwezen naar huisjesmelkerij en hoe dit aan te pakken. Sommige kinderen en jongeren maken ook melding van de slechte omstandigheden in hun appartementsgebouwen. Ook dakloosheid wordt vaak expliciet vermeld, net zoals het recht en belang van een eigen plekje voor iedereen.

‘Er zijn veel lege gebouwen (vooral in Brussel) deze kan perfect gebruikt worden als opvangcentrum voor daklozen (slaapplaatsen). Het zou beter zijn als ze bijvoorbeeld voor daklozen eerst onderdak voorzien en dan pas wat verder helpen met de taal, werk,...’

- Man, 26j, Brussel -

‘Ik wil dat ieder kind en iedere jongere in een veilig huis kan wonen. Ik ben in huizen geweest waar de elektriciteitsdraden overal op de vloer lagen, waar de ramen kapot waren, daar zouden geen kinderen mogen wonen. Iedereen moet de mogelijkheid hebben om in een degelijk huis te wonen.’

- Vrouw, 22j, Limburg -

‘Er voor zorgen dat iedereen een eigen betaalbaar plekje heeft. Waar je lang kan en wil blijven wonen.’

- Vrouw, 11j, Oost-Vlaanderen -

Ten vierde zien we dat een aantal respondenten ook wakker ligt van de **buurt en omgeving** waar zij of anderen wonen. Sommigen geven aan dat dat hun buurt niet altijd voldoet aan hun noden, dat het niet aangenaam wonen in hun buurt of dat achterstallige buurten moeten worden aangepakt. Ook benadrukken sommigen het belang van wonen in een aangename en groene buurt en beschikken ze vaak over ideeën om hun buurten leefbaar te houden, zoals genoeg ruimte en groen maar ook via inzetten op evenementen die verschillende mensen in de buurt dichterbij elkaar kunnen brengen.

‘Buurtwerkingen (ook voor jongeren) empoweren, zodat iedereen in een groene, innovatieve en aangename buurt kan wonen.’

- Vrouw, 25j, Brussel -

‘Soms is er veel lawaai in de buurt, dat vind ik vervelend.’

- Man, 9j, Oost-Vlaanderen -

‘De coronacrisis heeft duidelijk gemaakt dat veel jongeren leven in een buurt zonder mogelijkheden: geen publieke domeinen, geen openluchtwembaden, geen ontspanningsruimtes. Dit moet veranderen en hier moet in geïnvesteerd worden om ervoor te zorgen dat iedereen een fijne buurt heeft (...).’

- Vrouw, 23j, Antwerpen -

Kinderen en jongeren die wakker liggen van het thema wonen, komen ten slotte ook bijzonder vaak met **concrete oplossingen** om de bovengenoemde uitdagingen op de woningmarkt aan te pakken. Deze oplossingen gaan van specifieke subsidies voor jongeren tot minder belastingen, en van inzetten op nieuwe woonvormen zoals co-housen tot meer investeren in sociale huisvesting.

'Huizen moeten betaalbaar blijven. Ook op het platteland stijgen de prijzen enorm momenteel. Eventueel een bepaalde wet waarbij er een maximale prijs per vierkante meter wordt vastgelegd per regio/bouwjaar/etc.'

- Man, 18j, Limburg -

'Het is moeilijk om een betaalbare woning te vinden voor jongeren zonder spaargeld. Nieuwbouwprojecten voor jongeren? In plaats van luxe-nieuwbouwprojecten.'

- Vrouw, 24j, Limburg -

'Voor pas afgestudeerden een soort lening aan 0 procent voorzien zodanig dat ze meteen kunnen huren en de waarborg kunnen betalen.'

- Vrouw, 26j, Antwerpen -

Wat moeten beleidsmakers doen? Kinderen en jongeren vragen aan beleidsmakers om een woningbeleid dat meer afgestemd is op hun noden. Vanwege de hoge prijzen zoeken velen bijvoorbeeld hun heil in samenwonen met anderen, al loopt het beleid daaromtrent vaak achterop. Een uitgewerkt beleid rond co-housing kan hierbij soelaas bieden. Anderen vragen specifieke jongerenpremies op de woningmarkt of een plafond op de huurprijzen/woningprijzen.

'Ik zit in de leeftijd om een plek te zoeken om te settelen. Als beginnende werknemer is het bijna onmogelijk om een goede, betaalbare woning te vinden als je van thuis uit niets mee krijgt. Er mag bijvoorbeeld meer ingezet worden op co-housen, maatregelen invoeren dat het makkelijker maakt om de stap te nemen. Het is een tussenstapje tussen thuis wonen en zelf iets aankopen/huren.'

- Man, 22j, Antwerpen) -

➔ GEZONDHEID

Iets meer dan 1 op de 8 bevraagde kinderen en jongeren (of 139) kiest voor gezondheid als één van de drie prioritaire thema's. Ook hier zien we meer meisjes dan jongens die graag (59,71% tegenover 39,56%). 1 van de respondenten die voor dit thema kozen, liet de vraag rond geslacht leeg.

Heel wat respondenten vinden het ten eerste noodzakelijk dat er ingezet wordt op het meer **toegankelijk maken van zorg** voor iedereen. Zo stellen veel van hen dat iedereen de juiste zorg zou moeten kunnen krijgen, ook al kan je dat misschien niet betalen of heb je niet de juiste papieren. Een aantal moeilijkheden worden aangehaald, zoals te dure medicijnen of te hoge ziekenhuis- en dokterskosten. Bovendien ijveren anderen voor een meer laagdrempelig aanbod wat betreft zorg en worden ook de wachtlijsten aangehaald.

'Toegang tot alle zorg is en blijft een probleem. Is er een oplossing voor de wachtlijsten? Waarschijnlijk niet. Kan men hier niet creatiever mee omgaan?'

- Vrouw, 24j, Limburg -

'Ziekenhuiskosten, medicatie en dokter kosten veel geld. Mensen zonder pas hebben geen makkelijke toegang.'

- Man, 16j, Oost-Vlaanderen -

Ik vind dit heel belangrijk allemaal dat iedereen gezond kan leven en recht geeft op zorg. Jammer genoeg kan niet iedereen sportclubs,... betalen en gezond eten/ zorg betalen. Dit vind ik heel jammer.

- Vrouw, 19j, West-Vlaanderen -

Het promoten en betaalbaarder maken van **gezonde voeding** is voor veel kinderen en jongeren erg belangrijk. Velen geven aan dat gezonde voeding vaak nog steeds te duur is en dat het daarom eenvoudiger is om terug te grijpen naar ongezonde alternatieven. Ook het belang van gezonde voeding wordt door veel kinderen en jongeren benadrukt. We zien ook dat volgens

sommigen de nadelige effecten van ongezond eten onvoldoende bekend is. Bovendien zijn velen van hen vragende partij om voldoende aandacht hieraan te besteden op school.

'Ik vind het belangrijk dat iedereen gezond kan eten.'

- Man, 9j, Oost-Vlaanderen -

'Veel jongeren grijpen naar fastfood omdat het goedkoop is. Voor een goede gezondheid is evenwichtig voedsel essentieel en daarom zouden de prijzen van gezonde voeding en ook lokale en bioproducten naar beneden moeten.'

- Vrouw, 18j, Vlaams-Brabant -

‘Jongeren krijgen vooralsnog weinig informatie over gezonde voeding/levensstijl in het middelbaar. Dit is voor sommigen een probleem wanneer men hierna op kot gaat en eigen eten moet voorzien.’

- Man, 18j, Limburg -

Ook het **stimuleren van sporten en voldoende bewegen** staat hoog op de prioriteitenlijst van de bevroagde kinderen en jongeren die voor het thema gezondheid kozen. Velen geven aan dat er momenteel te weinig mogelijkheden zijn om te sporten, of dat het belang van beweging niet voldoende bekend is. Anderen geven ook meteen oplossingen aan om meer mensen aan het sporten te krijgen via bijvoorbeeld laagdrempelige initiatieven of meer tijd en aandacht hiervoor op school en bijvoorbeeld meer tijd die aan de lessen lichamelijke opvoeding besteed kan worden.

‘Je bent jong, je hebt energie niet heel erg veel tijd en heel weinig geld. Dan wil je sporten maar is dat niet allemaal ideaal. Een terugbetaling zoals cm doet van bijvoorbeeld een abonnement lijkt mij dan zeer ideaal.’

- Man, 23j, West-Vlaanderen -

‘Ik vind dat er op school meer aandacht voor zijn. Bijvoorbeeld meer LO op school. Ook tussen de lessen door mag er meer aandacht zijn voor beweging. Om bijvoorbeeld tussen lessen eens naar buiten te gaan en te bewegen.’

- Vrouw, 11j, Limburg -

‘Het mogelijk maken om bv. gratis te kunnen sporten voor zij die het moeilijk hebben.’

- Vrouw, 16j, Vlaams-Brabant -

‘Het mogelijk maken om bv. gratis te kunnen sporten voor zij die het moeilijk hebben.’

- Vrouw, 16j, Vlaams-Brabant -

‘Ik vind dat er op school meer aandacht voor zijn. Bijvoorbeeld meer LO op school. Ook tussen de lessen door mag er meer aandacht zijn voor beweging. Om bijvoorbeeld tussen lessen eens naar buiten te gaan en te bewegen.’

- Vrouw, 11j, Limburg -

‘Je bent jong, je hebt energie niet heel erg veel tijd en heel weinig geld. Dan wil je sporten maar is dat niet allemaal ideaal. Een terugbetaling zoals cm doet van bijvoorbeeld een abonnement lijkt mij dan zeer ideaal.’

- Man, 23j, West-Vlaanderen -

Ten vierde is het ook duidelijk dat kinderen en jongeren vragen om meer **preventie rond gezondheid en sensibilisering** in het algemeen rond een gezonde levensstijl aan de hand van duidelijke informatie, die breder verspreid wordt. Velen vragen om meer duidelijke informatie (vanuit de overheid) over wat juist gezond is en wat niet, voor zichzelf maar ook voor hun omgeving. Volgens sommigen weten veel ouders hier bijvoorbeeld te weinig over. Ook hier verwijzen respondenten naar de noodzaak van meer aandacht hierover op school.

‘Het beleid over ‘gezond zijn’ moet veranderen. Gezond zijn is niet perse mager. Te is nooit goed, te mager, te sportief. Ook ouders moeten hier beter over ingelicht zijn.’

- Vrouw, 22j, Antwerpen -

'Gezondheid wordt steeds belangrijker, vooral in deze tijden. Het voorkomen en vroeg opsporen van ziekte primeert mij vooral, ook de informatiebehoefte van de bevolking, duidelijke en transparante website nodig met alle veelvoorkomende oorzaken en oplossing. Dat straalt vertrouwen uit en zorgt voor minder paniek onder de bevolking.'

- Man, 20j, Limburg -

'Preventie is belangrijk om op in te zetten. Er zijn veel ouderen die door hun levensstijl ziek zijn. Die krijgen dan later in hun leven gezondheidszorg, wat eigenlijk gratis kosten zijn die vermeden hadden kunnen worden. Het kan voorkomen worden. Daarnaast zijn meer campagnes nodig (...).'

- Vrouw, 23j, Oost-Vlaanderen -

Ten slotte zien we ook dat een aantal kinderen en jongeren ook specifiek verwijzen naar het **coronavirus** en de impact daarvan op de gezondheid van mensen en op onze gezondheidszorg. Ook zien we nood aan informatie rond het coronavirus.

'Er zou meer moeten gesproken worden over waar men overal terecht kan. Ook zou ik graag meer informatie over corona zien verschijnen daar ik weet dat mensen over beide topics vaak te weinig weten.'

- Vrouw, 21j, Limburg -

'Gezondheid primeert, zeker in deze tijden van corona.'

- Man, 19j, Limburg -

'Mijn opa is ziek en mag zeker geen corona krijgen. Zouden we hier geen oplossing voor kunnen vinden?'

- Vrouw, 9j, Vlaams-Brabant -

Wat moeten beleidsmakers doen? Voor veel kinderen en jongeren is er nood aan meer correcte informatie, die toegankelijk genoeg is en ook afgestemd is op maat van kinderen en jongeren.

⇒ (SOCIALE) MEDIA

12,33% van de bevroegde kinderen en jongeren kozen voor het thema (sociale) media als één van hun drie prioriteiten. Ongeveer evenveel jongens als meisjes kozen voor dit thema (68 meisjes tegenover 65 jongens). 1 respondent koos voor X bij geslacht en 2 respondenten lieten het onderdeel rond geslacht leeg.

Er moet volgens de respondenten nog meer gefocust worden op **empirisch onderzoek** naar dit vrij recente fenomeen zodat de impact van sociale media op het leven van kinderen en jongeren in kaart kan worden gebracht. Volgens hen kan sociale media tot eenzaamheid en een slecht zelfbeeld leiden.

‘Zo een constante druk van te posten en te antwoorden op berichten, op den duur hangt ons geluk af van het aantal volgers en likes. Ik vind dat er niet genoeg gepraat wordt over dat sociale media je ongelukkig kan maken.’

- Vrouw, 16j, Vlaams-Brabant -

‘Een ander probleem is dat deze sociale media nog maar heel kort bestaan, waardoor er nog maar relatief weinig (langetermijn)onderzoek is naar gedaan, waardoor we eigenlijk de effecten ervan moeilijk in kaart kunnen brengen toch moeten we jongeren aansporen om hierover te vertellen tegen elkaar, om zo empirisch te ondervinden hoe ze er het best mee om kunnen gaan.’

- Man, 18j, Antwerpen -

'Op sociale media worden enkel de perfecte momenten gedeeld, vaak zelfs met filters. Dit is echter niet de realiteit. Mensen gaan zich hiermee vergelijken en worden daardoor onzeker. Waarom? Er moet veel meer ingelicht worden over het feit dat sociale media allesbehalve realiteit is. Dit moet heel globaal gebeuren: zowel op scholen als in het nieuws, door documentaires en campagnes... Zeker botox is een groot probleem. Mensen worden betaald en gepromoot als ze video's delen van botox. Waarom? Ik begrijp dit totaal niet. Je bereikt hier enkel mee dat meer mensen erbij willen horen en zich anders willen voordoen dan ze zijn, zich onzeker gaan voelen.'

- Vrouw, 17j, Oost-Vlaanderen -

Kinderen en jongeren zouden zich bewust moeten zijn van de **online risico's**. Er moet meer aandacht zijn voor de gevaren van sociale media; zoals laten inzien dat niet iedereen betrouwbaar is op het internet, tonen hoe sociale mediaverslavingen werken, aandacht voor uitsluiting en discriminatie op sociale media en fenomenen als cyberpesten en sexting. Ook moeten ze weten hoe ze hulp kunnen zoeken of zaken kunnen rapporteren. Ook omtrent de beveiliging van accounts en het beschermen van privacy is er nog te weinig bewustzijn. Campagnes over hacking, phishing of catfishing zijn vaak gericht op volwassenen, hoewel kinderen en jongeren ook slachtoffer kunnen worden en moeten weten hoe ze hier om mee kunnen gaan. Volgens sommige respondenten is er nood aan een **betere bescherming** van kinderen en jongeren online. Dit kan gaan over het herbekijken van leeftijdsgrenzen, het respecteren en controleren van de huidige minimumleeftijden, promotie voor ouderlijk toezicht online en strenge regels over reclame op de online platformen.

'Privacyinstellingen moeten in de praktijk worden uitgelegd. Het is beter om te tonen hoe het moet, dan om gewoon te zeggen "zet je account op privé".'

- Vrouw, 18j, West-Vlaanderen -

'Persoonlijk vind ik dan ook dat bv politieke reclame niet zou mogen. Deze kan zeer misleidend zijn en de kinderen zo dus zonder dat ze er genoeg kennis van hebben toch, ja, misleiden.'

- Vrouw, 19j, Vlaams-Brabant -

‘Da’s misschien wel een heel lastige, omdat verschillende media heel anders in elkaar zitten, maar ik denk dat een overkoepelend probleem vooral het gebrek aan controle is omdat deze sociale media allemaal ontwikkeld zijn door grote internationals daar is de rol van Europa dan belangrijk als eerst lijn tegen de problemen rond privacy en cookiebeleid bijvoorbeeld.’

- Man, 18j, Antwerpen -

‘Dingen als regelgeving rond influencers laat te lang op zich wachten. Maar die influencers zijn wel van enorme invloed op onze kinderen en jongeren, dus het belangrijk dat ze bijvoorbeeld weten dat zij betaald worden om bepaalde dingen te promoten. Het mag niet weggezet worden als ‘maar’ sociale media, het is heel belangrijk geworden.’

- Man, 21j, West-Vlaanderen -

Kinderen en jongeren krijgen nog te weinig informatie over sociale media en er moet meer ingezet worden op **sensibiliseren en educatie**. Het gaat volgens respondenten over het beschikbaar stellen van goede en duidelijke informatie bij kinderen, jongeren en volwassenen over de voordelen, nadelen en gevaren van sociale media. Onderwijs wordt meermaals vermeld als belangrijke actor om vanaf jonge leeftijd **mediawijsheid en kritisch denken** bij te brengen. Respondenten verwijzen naar lessen over de gevaren en veilig gebruik van het internet en sociale media. Leerkrachten zouden volgens hen meer ondersteund moeten worden om met het thema aan de slag te gaan. Binnen het onderwijs moet er op een andere manier worden onderwezen over sociale media. De lessen over sociale media zijn goed, maar zouden op een andere manier overgebracht moeten worden.

‘Jongeren op jonge leeftijd leren werken met sociale media. Want jongeren beginnen daaraan zonder enige informatie en soms liegen een over hun leeftijd bij het aanmaken van een account. Bewust maken

van de gevaren en weten wat te doen en meer focus leggen op de goede van media.’

- Vrouw, 16j, Antwerpen -

‘Veel jongeren spenderen uren per dag op de sociale media en zijn er niet perse veel wijzer door. Nu, hen aansporen om het minder te doen werkt niet en de vele apps werken verslavend. Dan lijkt het me het beste om de sociale media en de taal/manier van denken die daarmee gepaard gaat toe te passen voor educatieve projecten en om het engagement van jongeren verder op te wakkeren.’ - Vrouw, 20j, Limburg -

‘De jeugd groeit op met media, we blijven op een razend tempo evolueren. Er komt als maar meer informatie op ons af en daarom moeten we leren filteren. Leerlingen van humane wetenschappen krijgen een kritische blik op de media, daarom vind ik dat de scholen zich meer moeten inzetten (bij andere richtingen) om ook hen deze kritische blik mee te geven.’

- Man, 17j, Antwerpen -

Kinderen en jongeren willen toegang tot **kwaliteitsvolle informatie** en willen **fake news** kunnen herkennen. Respondenten vragen om betrouwbare en kwaliteitsvolle nieuwsbronnen en informatiekkanalen voor alle leeftijden die ook duidelijk herkenbaar zijn. Omwille van de grote informatiestroom is het moeilijk voor kinderen en jongeren om een overzicht te bewaren en in te schatten welk nieuws waar is en welk niet.

‘Er zou een onafhankelijk onderzoek moeten komen die mediakanalen een score heeft op 5 geeft qua betrouwbaarheid (net zoals energiezuinigheid, nutri-score).’

- Man, 18j, West-Vlaanderen -

‘Op school wordt er vaak gezegd dat je moet kijken of je bronnen wel betrouwbaar zijn, etc. Hier blijft het echter bij. Omdat dit zo terloops gebeurt, wordt het niet altijd even serieus genomen en vergeten mensen dit advies vaak in situaties waar het echt nodig is dit te herinneren. Ik denk dat mensen vooral geleerd moet worden om heel kritisch naar alles te kijken en niet onmiddellijk alles voor waar aan te nemen. Uiteraard moet fake news ook verwijderd worden, maar al het fake news verwijderen lijkt mij quasi onmogelijk.’ - Man, 16j, Oost-Vlaanderen -

‘Hoe onderscheid je fake news van ‘real’ news? Tegenwoordig kan iedereen artikels schrijven met halve waarheden. Sensibilisering van jongeren en impact van fake news op hoe we naar de wereld en de mensen kijken. Samenwerking met Mediaraven, JES, BEAM,...’

- Vrouw, 27j, Brussel -

Ook **diversiteit in media** wordt besproken. Hoewel respondenten verwijzen naar de stappen die hierin reeds werden gezet, moet er volgens hen nog meer aandacht zijn voor **representatie en weerspiegeling** van de diversiteit binnen de samenleving.

‘Op verschillende Vlaamse kinder- en jongerenseries passeerden bv. al vele homoseksuele personages de revue en zijn ook steeds meer niet-witte personages te zien. Toch is er ruimte voor verbetering. Waarom bevat al een zoveelste serie een homoman of -jongen, maar kan ik geen lesbische Ketnetpersonages opnoemen? Wat met transpersonages? Waar is de representatie van mensen met een beperking op de Vlaamse kinder- en jongeren-tv? En wat met intersectionaliteit? En waarom blijft diversiteit vaak voorbehouden voor geacteerde series voor al iets oudere jongeren? Past er niet eens een koppel homo-ouders ofzo in een animatieserie voor jonge kinderen? De diversiteit uit de werkelijkheid kan ook afgebeeld worden in fantasiewerelden. Ook schoolboeken en -materiaal moet de diverse samenleving beter weerspiegelen, van de kleuterklas tot het middelbaar.’

- Man, 20j, Antwerpen -

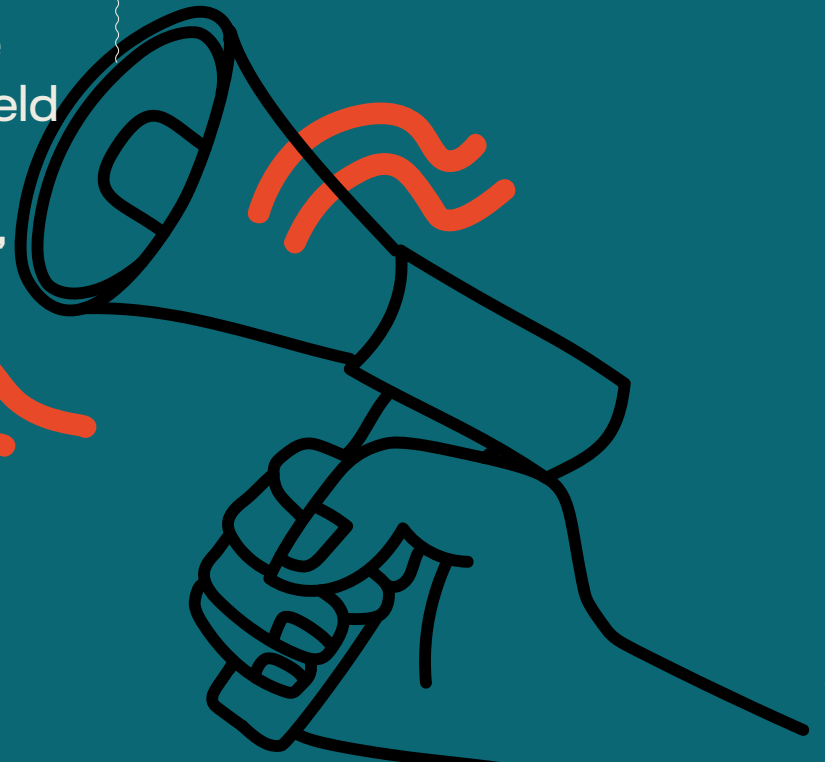
'Ik ben biseksueel. Als 10-jarige was de enige biseksuele persoon die ik kende Miley Cyrus, maar daar werd zeer negatief over gepraat in die tijd. Door social media ben ik dan wat later in contact gekomen met de community en kon ik mezelf hierin identificeren. Maar in de Vlaamse media is er dus nog veel werk aan de winkel inzake diversiteit.'

- Vrouw, 16j, Vlaams-Brabant -

'Mensen met een handicap komen wel vaak in beeld en ook wel vaak positief, maar wel bijna altijd als aparte groep. In plaats van bepaalde belangengroepen te portretteren als een aparte groep, zou de boodschap dat we allemaal mensen zijn uitgedragen moeten worden.

Dat doe je door overal die belangengroepen te betrekken, in bijvoorbeeld nieuwsreportages, reclameboodschappen, tv-programma's in het algemeen.'

- Vrouw, 21j, Vlaams-Brabant -

⇒ WERK EN STUDENTENJOB

Voor 113 van de bevroegde kinderen en jongeren (of 10,24%) is het thema **werk en studentenjob** een prioritair thema, waar ze graag extra aandacht aan willen besteden. We zien ook dat dit thema meer door meisjes dan door jongens werd aangeduid: 55,75% van de respondenten die hiervan wakker liggen zijn meisjes. 2 respondenten duiden X aan bij geslacht 1 respondent vulde geslacht niet in.

Eerst en vooral blijkt dat heel wat kinderen en jongeren nood hebben aan meer **begeleiding of ondersteuning** in de zoektocht naar werk. Velen geven aan dat ze zich momenteel niet voldoende begeleid voelen om een job te zoeken en bijgevolg niet weten hoe ze de zoektocht naar een job succesvol moeten aanvatten. Niet weten hoe je een CV opstelt en de nood aan hulp daarbij wordt bovendien verschillende keren aangehaald. De respondenten zitten dus met heel wat vragen en zorgen.

‘Er zijn vele jongeren die na het studeren geen werk vinden of niet weten hoe er aan te beginnen dus hier een betere begeleiding in en kansen creëren voor iedereen die afstudeert waar dan ook.’

- Vrouw 20j, Vlaams-Brabant -

‘Wanneer je afgestudeerd bent is het vaak zo dat je je plan maar moet trekken.. Er wordt niet genoeg ondersteuning geboden.. Hoe maak je een goede cv, waar begin je te zoeken,...’

- Vrouw, 18j, Oost-Vlaanderen -

‘Ik wil zelf graag op leercontract gaan maar hiervoor moet ik een CV opstellen en ik weet niet hoe ik dit moet doen. Ik heb niet het gevoel dat er iemand is die mij helpt/ ondersteunt bij dit soort zaken. Ook weet ik niet goed wat ik op mijn CV moet zetten want ik ben nooit echt naar school geweest. Gaat iemand mij wel willen aannemen?’

- Man, 16j, Oost-Vlaanderen -

Daarbij aansluitend verklaren veel respondenten ook dat ze over onvoldoende **informatie** beschikken in verband met werken (als jobstudent of later), de bijhorende regelgeving en de zoektocht naar een passende job. Veel kinderen en jongeren stellen dat het niet duidelijk genoeg is waar ze de juiste jobs kunnen vinden en wat nu juist hun opties en rechten en plichten zijn. Interessant genoeg zien we dat er heel wat kinderen en jongeren zelf met een oplossing hiervoor komen, zoals bijvoorbeeld een online tool in de vorm van een platform, programma of app waarop jobs en/of informatie op terug te vinden zijn.

'Ik heb nu nog geen flauw idee hoe ik ga moeten beginnen aan de zoektocht naar een job. Studenten die pas afstuderen zouden hier goed in begeleid moeten worden. Hier is het ook belangrijk om specifieke tips te geven voor het werkveld waar je in terecht gaat komen. De regelgeving rond studentenjobs op 15 durft elkaar nogal eens te overlappen, het is niet altijd even duidelijk wat je wel en niet mag doen. Deze informatie zou duidelijk terug te vinden moeten zijn.'

- Vrouw, 19j, Limburg -

'Een soort programma aanbieden waarmee jongeren (en volwassenen, maar daar gaan jullie volgens mij niet over :)) leren hoe ze naar een passende job moeten zoeken alles daaromtrent. Ik heb zelf namelijk geen idee waar te beginnen en waar ik op moet letten en wat ik moet vragen op een sollicitatiegesprek etc.'

- Vrouw, 17j, Antwerpen -

'Eenvoudiger terug te vinden op een soort platform maar ook je rechten. Organisaties misbruiken hun machtsposities. Ze hebben meer kennis en handvaten dan wij.'

- Man, 23j Oost-Vlaanderen -

Daarnaast vragen velen ook meer **aandacht op school** in verband met het vinden van een job, wat de mogelijkheden zijn op de arbeidsmarkt maar ook wat je rechten en plichten zijn. Vele respondenten geven aan dat er momenteel veel te weinig aandacht hieraan besteed wordt in het onderwijs, wat ervoor zorgt dat zij zich niet voorbereid genoeg voelen.

‘Je studeert af in het middelbaar/hogere school/unief...en wat dan?

De wijde wereld ligt voor je open maar je hebt geen flauw idee wat te doen.

Kan er een vast vak (min. 2u) ontwikkeld worden in het secundair onderwijs:

hoe verder na het middelbaar? Hoe zoek je een job? Hoe vind je de job van je leven?...

Een nuttig vak lijkt me.’

- Vrouw, 27j, Oost-Vlaanderen -

‘Meer info over verschillende soorten jobs. Op school meer voorbereiden voor op de arbeidsmarkt. Hoe omgaan met geld en alles wat bij een job komt kijken.’

- Vrouw, 18j, Vlaams-Brabant -

‘Er zijn zoveel manieren om aan een job te geraken. Ik wist tot een paar maanden geleden niet dat er andere manieren zijn naast een interimbureau en online. Hierover zou beter geïnformeerd moeten worden. De middelbare scholen mogen hier een grotere rol in spelen om jongeren te informeren om over je rechten en plichten als jobstudent.’

- Vrouw, 17j, Limburg -

Heel wat respondenten geven ten slotte ook aan dat zij wakker liggen van **discriminatie op de arbeidsmarkt**, of dat zij hier zelf mee geconfronteerd zijn geweest waardoor ze geen passende job kunnen vinden. Hier moet dan ook iets tegen gedaan worden. Dat kan volgens de respondenten onder meer via praktijktesten.

‘Ik vind dat er echt heel veel discriminatie is op de arbeidsmarkt. Ik vond maar geen studentenjob en ben zo in de criminaliteit beland. Ik zou graag willen dat er bij elke sollicitatie iemand extern meevocht om discriminatie tegen te gaan. Liefst iemand die zelf allochtoon is. Daarnaast moet discriminatie op alle vlakken worden aangepakt.’

- Man, 17j, Brussel -

‘Door te werken leer je veel bij en kan je geld verdienen. Ik vind heel moeilijk werk. De discriminatie op de arbeidsmarkt op basis van huidskleur en achtergrond moet worden tegengegaan. Er wordt heel veel over gezegd in de media maar er veranderd niets.’

- Man, 16j, Brussel -

Daarnaast zijn er nog diverse andere **obstakels** die de zoektocht naar werk bemoeilijken, aldus de bevroegde kinderen en jongeren. Zo verwijzen ze vaak naar gebrek aan ervaring waardoor zij niet in aanmerking komen voor bepaalde jobs. Een andere moeilijkheid gaat dan weer over de leeftijdsgrenzen of specifieke regelgeving met betrekking tot jobstudenten.

‘Veel bedrijven zoeken mensen met zeer veel ervaring waardoor jongeren vaak niet aan werk geraken.’

- Man, 20j, Vlaams-Brabant -

‘Studentenjobs vinden is super lastig: werkgevers willen vaak iemand met ervaring of die voldoet aan bepaalde eigenschappen (wit, man/vrouw, leeftijd etc.) Maar nemen nooit mensen zonder al te veel ervaring aan.’

- Man, 17j, Antwerpen -

'Dit thema vind ik belangrijk omdat ik in mijn naaste omgeving (voornamelijk personen die net afgestudeerd zijn) heel moeilijk werk vinden. Het hangt natuurlijk ook af van welk diploma iemand heeft, maar toch zijn er veel jonge mensen die stoten op de eis van '5 jaar ervaring'. Weinig jongeren hebben 5 jaar werkervaring en als de kans nooit gegeven wordt, kan men uiteraard ook geen werkervaring opbouwen.'

- X, 23j, Oost-Vlaanderen -

⇒ MIJN LIJF EN SEKSUALITEIT

Zo'n 8% van de bevroegde kinderen en jongeren duidde het thema mijn lijf en seksualiteit aan als een prioriteit. Dit scoorde hoger bij meisjes dan bij jongens (57 meisjes duidden dit aan, tegenover 29 jongens). 1 respondent die hiervoor koos, vulde X in bij geslacht en 3 respondenten lieten de vraag rond geslacht leeg.

Uit de antwoorden van kinderen en jongeren blijkt heel duidelijk dat zij niet tevreden zijn met de manier waarop zij **seksuele opvoeding** krijgen of kregen. Heel wat respondenten vragen bijvoorbeeld meer aandacht voor het emotionele aspect van seks, naast het fysieke waar nu de nadruk enkel of voornamelijk op ligt. Ook andere zaken zoals grenzen aangeven, grensoverschrijdend gedrag, zelfvertrouwen en (vrouwelijk) plezier komen te weinig aan bod, aldus de bevroegde kinderen en jongeren. Er worden ook een aantal oplossingen aangereikt om de kwaliteit van seksuele opvoeding te verhogen, bijvoorbeeld door het inschakelen van externe experts of samenwerken met organisaties zoals Sensoa. Ook stellen een aantal respondenten dat, vanwege de ontoereikendheid van seksuele opvoeding op school, veel kinderen en jongeren zelf op zoek naar informatie op het internet, waar ze niet altijd de juiste of passende info tegenkomen.

'De jeugd weet praktisch niets over seksualiteit. Het is erg dat een Netflix-serie jongeren betere info geeft over seks dan het onderwijs. Er wordt nog altijd belang gehecht aan de heteroseksuele relatie en slechts een paar anticonceptiemiddelen, soa's staan in het leerplan als uitbreiding en worden vaak helemaal niet besproken. Het feit dat dit onderwerp zo'n taboe is om open over te praten helpt hier al zeker niet bij. Hiervoor een advies uitwerken voor het onderwijs en misschien een paar simpele filmpjes waarin alles luchtig wordt duidelijk gemaakt? Eventueel samenwerken met Sensoa.'

- Vrouw, 18j, Vlaams-Brabant -

‘Seksuele opvoeding in ons onderwijs legt sterk de focus op louter anatomische kwesties, op bv. soa’s, de conceptie, de zwangerschap... ik zou het erg fijn vinden mocht er ook gesproken worden over het accepteren van uw lichaam, grenzen aangeven, seksualiteit... de focus ligt nu ook gewoon nog compleet op heteroseksualiteit en droge feiten.’

- Vrouw, leeftijd niet gekend, Antwerpen -

‘Het stoort me dat in de lessen S.O. en biologie te weinig info gegeven wordt over seksualiteit, lichaamsbewustzijn en seks in het algemeen. Op dit moment worden de lessen zo gegeven ervan uitgaande dat jongeren hier eigenlijk niet graag over praten: de lessen voeden in feite de taboe er rond, wat dus net het omgekeerde zou moeten zijn. Daarnaast vind ik dat er veeel meer diversiteit in de lesinhoud mag komen alsin niet enkel over heteroseksualiteit, maar ook over andere seksbelevingen en over gender in het algemeen.’

- Man, 18j, Oost-Vlaanderen -

Een tweede categorie van antwoorden heeft betrekking op de **grote focus op heteroseksuele relaties en de nood aan meer aandacht voor personen van de LGBTQI+ gemeenschap**.

Ook zien we geregeld terug dat kinderen en jongeren vragen om tijdens seksuele opvoeding op school meer aandacht te hebben voor niet-hetero relaties en verschillende geaardheden, iets wat op dit moment volgens hen vaak ontbreekt (zie ook bovenstaande quotes). Ook het feit dat LGBTQI+ personen nog steeds niet geaccepteerd worden door iedereen, zien we terug in de antwoorden van de kinderen en jongeren:

‘Niet meer enkel alleen de focus op heteroseksuele relaties. Vooral mannen moeten duidelijk gemaakt worden dat wanneer een vrouw nee zegt het ook nee is.’

- Man, 21j, Antwerpen -

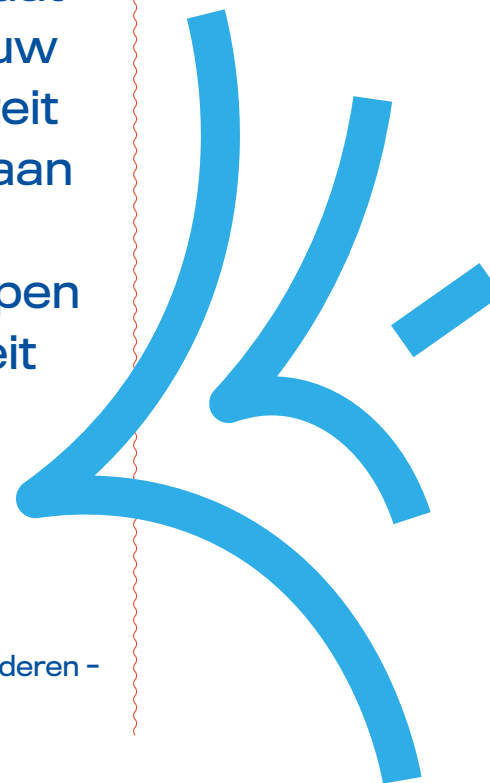
‘Zelf ben ik homo. Er is mij vanuit thuis gezegd dat het oke is om ik te zijn. Dat seksualiteit, maakt

niet uit de welke, dik oké is. Maar dat is het niet. Meerdere keren werd ik op straat al achterna geroepen, met woorden die je niemand gunt en iemand in mijn omgeving is al tweemaal in elkaar geslagen door een vermoeden van zijn seksualiteit. Men zegt dat het oké is, maar opnieuw dat is het niet, de realiteit wijst het omgekeerde aan en dit moet aangepakt worden. Mensen snappen en begrijpen seksualiteit niet en iedereen moet zich ongeacht welke seksualiteit zich veilig voelen.’

- Geslacht niet gekend, 18j, Oost-Vlaanderen -

‘Vertel tijdens seksuele voorlichting niet alleen over de man en hun plezier maar ook over een vrouw en hun plezier. Vertel meer over genders niet een beetje ma echt veel meer. En leg seks niet alleen uit voor een hetero koppel.’

- X, 16j, Antwerpen -

Vele respondenten benoemen ook de noodzaak van het **doorbreken van taboes rond seksualiteit**. Velen getuigen over het feit dat er nog te weinig over seksualiteit gepraat kan worden bijvoorbeeld, met verschillende (negatieve) gevolgen van dien. Bovendien halen sommigen ook aan dat bepaalde specifieke zaken uit de taboesfeer moeten gehaald worden, zoals lichaamshaar of maandstonden.

'Seks is zo'n taboe. Zeker bij meisjes. We moeten het gesprek openen, mensen er bewust van maken dat het iets normaal is. Weg met slutshaming en de shaming in het algemeen.'

- Vrouw, 15j, Vlaams-Brabant -

'Er is nog altijd een taboe over en we kunnen vaak niet terecht bij onze ouders en vaak vinden jongeren dan verkeerde informatie.'

- Vrouw, 18j, Vlaams-Brabant -

'Heel veel jongeren weten gewoon niet genoeg over hun lichaam, seks... Daarom vind ik belangrijk om even te praten en openbaar zeggen en vragen stellen die je interesseert.'

- Vrouw, 17j, West-Vlaanderen -

Ook geven een aantal respondenten aan dat ze het niet eens zijn met bepaalde **beeldvorming** en de manier waarop seksualiteit en lichamen worden voorgesteld in de media of op sociale media. Hierbij verwijzen sommigen ook naar een maatschappelijke druk die zij ervaren, om bepaalde dingen te doen of om er op een bepaalde manier uit te zien. Velen vragen daarom tools om hiermee om te gaan of manieren om deze beeldvorming en standaarden te veranderen.

'Leer meisjes dat ze geen perfect lichaam moeten hebben om gelukkig te zijn, dat jongens geen gespierde binken moeten zijn. Leer ze dat ze vooral accounts, blogs moeten volgen die hen beter doen voelen en hun geen minderwaardig gevoel geven. Praat over body positivity. Geef de jeugd de waarden van een gezonde relatie mee.'

- Vrouw, 21j, Antwerpen -

‘Wat er wordt verwacht door de maatschappij, partners.
Bepaalde “standards” waaraan je moet voldoen.
Focussen op communicatie, seks niet is zoals porno.’

(Man, 18j, Vlaams-Brabant)

“Het ideaalbeeld’ van jongeren (mooie rondingen, slanke taille,...) wordt veel te veel op de voorgrond geplaatst. Waardoor diverse jongeren met opvallende uiterlijke kenmerken zich vaak slecht in hun vel beginnen voelen door de vele opmerkingen die ze krijgen. Ook grote merken hebben tegenwoordig vaak een ‘plus size/ curvy’ afdeling waardoor mensen zich nog meer in een hoekje gedreven voelen. Ze zien zichzelf niet als ‘normaal’ want de kleren die ze kopen hangen op een andere afdeling dan de ‘normale maten’.
Oplossing: Maatschappij moet veranderen, diverse uiterlijke kenmerken moeten meer naar voor komen. Zo kunnen beginnende pubers zich vinden in andere mensen en moeten ze zichzelf niet ‘vergelijken’ met het ideaalplaatje. (...)’

(Geslacht niet gekend, leeftijd niet gekend, provincie niet gekend)

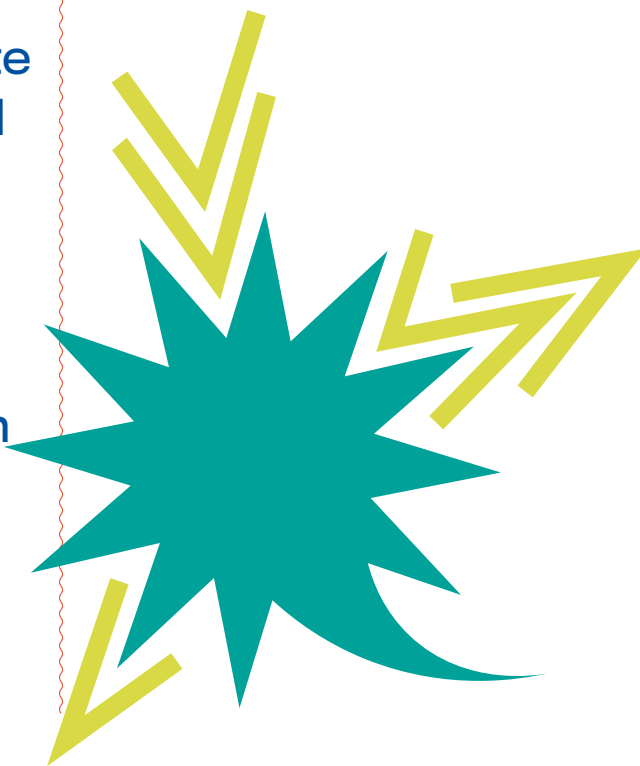
Ten slotte zien we dat sommige kinderen en jongeren ook vragende partij zijn om meer **informatie** te verkrijgen rond seksualiteit. Sommigen verwijzen hierbij ook naar de risico's die seksualiteit met zich meebrengt, zoals soa's en ongewenste zwangerschappen. Anderen vragen om deze informatie beter en wijder te verspreiden (via bijvoorbeeld een app). Daartegenover zijn er echter anderen die aangeven dat er al voldoende info hierover beschikbaar is, en dat er net nood is aan andere soort informatie (zoals over de andere thema's die hierboven aangehaald worden).

'Ik heb het idee dat de meeste jongeren info op het internet halen en hoewel er veel juiste info te vinden is staat er ook heel veel bullshit op. Kunnen jullie geen platform ofzo aanbieden waar iedere jongere terecht kan en waarvan we zeker kunnen zijn dat alle informatie die we daar krijgen betrouwbaar is?'

- Vrouw, 17j, Antwerpen -

'Voorlopig kan je als jongere alleen info opdoen door zelf op te zoeken, of als je iemand volgt op instagram bijv. die daar vaak mee bezig is, verder zijn er nooit echt campagnes bijvoorbeeld die zeggen wat nu goed is, wat verkeerd is...'

- Vrouw, 17j, West-Vlaanderen -

'Op school hebben we wel seksuele opvoeding maar veel leerlingen gaan uit die lessen met veel vragen die ze niet durven stellen. Er moet op school meer reclame komen voor sites als sensoa, alles of seks en watwat. Er zijn wel sites die veel duidelijkheid scheppen, maar niemand kent ze doordat ze niet besproken worden op school. Ook series als WTFock die educatief sterk zijn moeten gepromoot worden.'

- Geslacht niet gekend, leeftijd niet gekend, provincie niet gekend -

⇒ **VRIJWILLIGERSWERK**

Het thema vrijwilligerswerk werd door 8,06% van de bevroegde respondenten (of 89 kinderen en jongeren) aangeduid als één van de drie voor hen prioritaire thema's. De meerderheid van de respondenten die voor dit thema kozen, zijn meisjes (64,04% tegenover 33,70 % jongens). 2 respondenten lieten de vraag rond geslacht leeg.

De kinderen en jongeren die vrijwilligerswerk een belangrijk thema vinden, lieten duidelijk van zich horen wat volgens hen moet veranderen. Zo zien we heel helder terug dat de respondenten vragen om meer **erkenning en waardering** voor vrijwilligerswerk en vrijwillig engagement. Vele respondenten vinden dat vrijwilligerswerk niet naar waarde wordt geschat en hebben het gevoel dat hun inzet en die van andere vrijwilligers te weinig erkenning krijgt.

'Er zijn tekorten aan vrijwilligers, mensen moeten meer aangespoord worden, er is te weinig motivatie, er moet een grotere waardering en erkenning komen.'

- Man, 20j, Vlaams-Brabant -

'Ik vind dat het jongeren vrijwilligerswerk nog te weinig gewaardeerd wordt. Jongeren steken hun tijd in een leuk kamp waar ze zeker een dikke maand mee bezig zijn maar het respect is soms ver zoek (nu zeker tijdens corona: "het zijn die kampen doordat corona verspreid is"). Ook persoonlijke waardering ontbreekt soms.'

- Man, 20j, Oost-Vlaanderen -

'Vrijwilligers zouden soms meer in de bloemetjes gezet kunnen worden want ze verrichten heel veel werk en dit op zonder daar een vergoeding voor te verwachten, iets wat niet altijd vanzelfsprekend is.'

- Man, 20j, Antwerpen -

Ook getuigen heel wat respondenten over de (negatieve) **beeldvorming en perceptie** met betrekking tot vrijwillige inzet. Zo stellen velen dat vrijwilligerswerk te vaak gezien wordt als een job waarbij je geen geld verdient of als een tijdsbesteding die niet nuttig geacht wordt. Dit werkt dan ook vrij demotiverend voor hen. Sommigen stellen ook dat er onderschat wordt wat vrijwilligers allemaal doen. Ook geven velen hierbij meteen aan waarom vrijwilligerswerk net wel zo belangrijk is (vanwege het feit dat ze iets terug doen voor de samenleving bijvoorbeeld).

‘Er wordt neergekeken op vrijwilligerswerk, velen zien het als nutteloos. Het komt veel te weinig in de media waardoor velen gewoonweg niet het mooie van vrijwilligerswerk inzien en het goede ervan’.

- Vrouw, 19j, Oost-Vlaanderen -

‘Er wordt vaak neer gekeken op vrijwilligerswerk. Het is alsof geld verdienen tegenwoordig een vereiste is om iets goed te doen voor de maatschappij.’

- Man, 20j, Oost-Vlaanderen -

‘Er wordt heel vaak vergeten dat jeugdbeweging leiding zijn etc. vrijwillig is. Heel veel mensen zien vrijwilligerswerk door jongeren ook als iets negatiefs omdat ze geen geld verdienen, terwijl zij wel heel hard werken. Aan dit beeld zou ook wel iets mogen gedaan worden.’

- Vrouw, 17j, Limburg -

Vele respondenten zijn bovendien vragende partij om vrijwilligerswerk extra **te promoten en aantrekkelijker te maken** zodat voldoende kinderen en jongeren gestimuleerd worden om zich vrijwillig in te zetten. Zo vragen ze om vrijwilligers en de verschillende mogelijkheden meer in de kijker te zetten en hebben ze ook heel wat ideeën hoe meer kinderen en jongeren gemotiveerd kunnen worden om vrijwilliger te zijn. Denk hierbij aan het verhogen van de vergoedingen voor vrijwilligers, of meer aandacht hiervoor op school.

‘Vrijwilligerswerk moet meer in de kijker worden gezet. Misschien per gemeente vrijwilliger van de maand verkiezen.’

- Man, 17j, West-Vlaanderen -

‘Het is moeilijker om vrijwilligers te vinden en om deze langer te kunnen houden. Het wordt te weinig gepromoot door de overheid. De campagne van ‘Make Belgium Great Again’ van VTM was een succes en was een mooie start voor vele beginnende vrijwilligers!’

- Vrouw, 22j, Oost-Vlaanderen -

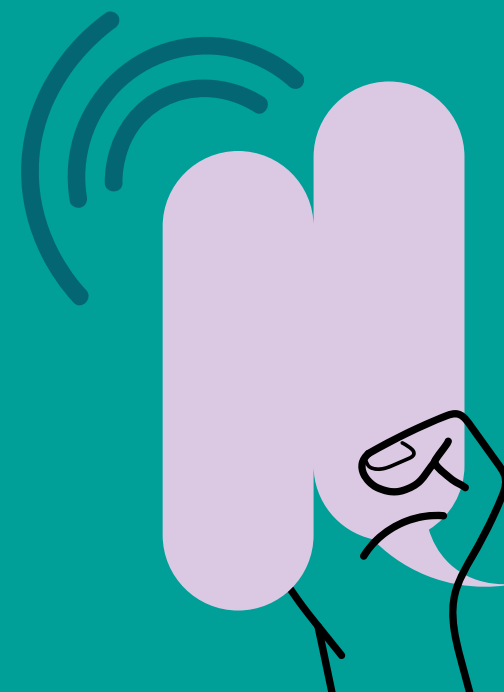
‘Vrijwilligers meer belonen en meer ‘in the picture’ zetten, dag van de vrijwilliger uitvergrooten, nadenken over manieren om vrijwilligers extra legale voordelen te geven zodat meer mensen zich geroepen voelen om vrijwilliger te worden en vrijwilligers langer gemotiveerd te houden.’

- Vrouw, 25j, Limburg -

Ten slotte is er volgens vele kinderen en jongeren ook nood aan meer **informatie**. Zo vinden ze het vaak niet duidelijk genoeg waar je verschillende soorten vrijwilligerswerk kan terugvinden, of wat nu juist hun rechten en plichten als vrijwilliger zijn. Net zoals we zagen bij het onderdeel rond werk, opperen hier ook een aantal respondenten de ontwikkeling van een app of website die hier aan tegemoet komt. Ook vragen sommigen om meer info hierover te verkrijgen op school.

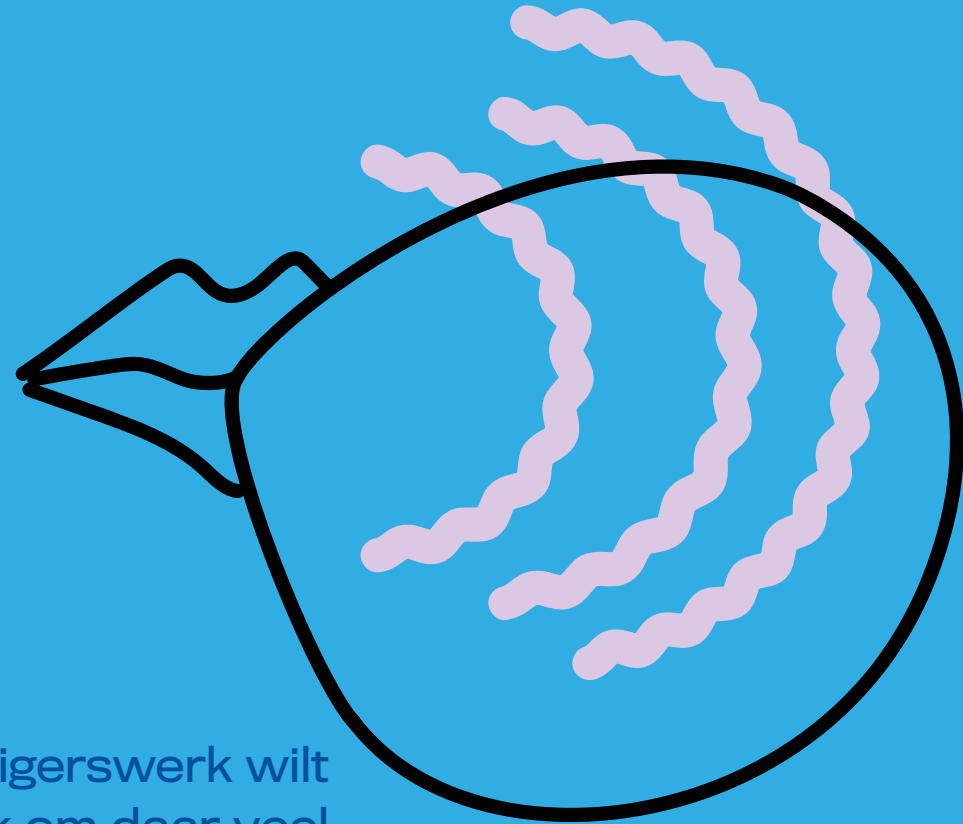
‘Beter informeren over rechten en plichten van vrijwilligers en bestuurders van verenigingen.’

- Man, 26j, Antwerpen -

‘Het aanbod van vrijwilligerswerk duidelijker in beeld brengen, voornamelijk op jongere leeftijd. Bijvoorbeeld tijdens de lessen Zedenleer aandacht brengen aan de verschillende mogelijkheden naast chiro/scouts, zoals jeugdraden, CAW etc.’

- Man, 22j, Oost-Vlaanderen -

‘Als je als jongere vrijwilligerswerk wilt doen is het niet zo gemakkelijk om daar veel info over te vinden, 1 site met alle info en vrijwilligersorganisaties of vzws die vrijwilligers zoeken zou handig zijn, speciaal voor jongere.’

- Vrouw, 16j, Vlaams-Brabant -

Resultaten Everberg

De Touristen gingen langs in de gesloten instelling van Everberg, om ook de stem van jongeren die daar verblijven te laten horen. In totaal werden 22 jongeren uit Everberg bevraagd, allen mannen. 7 van de 22 jongeren waren afkomstig uit Antwerpen, 2 uit Brussel, 10 uit Oost-Vlaanderen, 2 uit Vlaams-Brabant en 1 uit Wallonië. Ze waren allen tussen 15 en 18 jaar oud: 2 van deze jongeren waren 15 jaar, 10 waren 16 jaar, 4 waren 17 jaar oud en 1 iemand was 18 jaar. 5 anderen hebben het onderdeel leeftijd open gelaten.

Welke prioriteiten vonden deze jongeren belangrijk, wat zijn hun noden en wat gaven zij als oplossing?

De meest populaire thema's onder de bevraagde jongeren uit Everberg zijn gelijke kansen (9 keer gekozen), veilige omgeving (ook 9 keer gekozen), armoede (8 keer gekozen), werk of studentenjob (8 keer gekozen), speel- en jongerenruimte (4 keer gekozen) en inspraak en

participatie (ook 4 keer gekozen). Ook hier zien we een gedeelde vijfde plaats. Dit is dus een behoorlijk andere top zes dan de algemene prioriteiten, aangezien enkel de thema's gelijke kansen en armoede in beide lijsten terug te vinden zijn.

Wanneer we kijken naar wat de jongeren uit Everberg antwoorden in de open vragen, zien we een aantal zaken die opvallen³.

Wat betreft **gelijke kansen** zien we dat er gesteld wordt door de respondenten dat iedereen overal evenveel kansen zou moeten hebben. Ook valt op dat er vaak verwezen wordt naar racisme en de ongelijke behandeling op basis van iemands kleur of afkomst. Sommigen verwijzen ook naar discriminatie (bijvoorbeeld op de arbeidsmarkt) op basis van hun strafblad en het feit dat ze dit niet fair vinden. We zien ook dat een aantal respondenten hun eigen ervaringen met discriminatie beschrijven.

'Iedereen heeft kans op een toekomst en dat is nu niet het geval. Iedereen zou gelijke kansen moeten krijgen in het onderwijs bv: vluchtelingen hebben geen toegang tot onderwijs⁴.'

'Iedereen is gelijk voor mij en iedereen zou gelijk behandeld moeten worden. ik merk dat mensen met een beperking anders bekeken worden bv: op school.'

Op vlak van **veilige omgeving** zien we dat er veelal gewezen wordt op geweld dat gebruikt wordt door de politie. Sommige respondenten delen ook hun eigen ervaringen met politieoptredens. Velen vermelden hierbij dat ze reeds onterecht hardhandig werden opgepakt of gefouilleerd door de politie. Ook wordt er verwezen naar drank- en drugsgebruik, wat zorgt voor meer criminaliteit.

'Ik voel mij geïsoleerd door de politie in mijn stad. Ook al loop ik gewoon op straat rond en doe ik niks fout, toch wordt ik elke keer als er politie voorbij komt opgepakt met veel geweld en meegenomen naar de bureau voor een naaktfouillage en/of verhoor. Voor ik hier in de instelling zat werd ik op een maand tijd zelfs 3 keer naakt gefouilleerd(...).'

'Uit eigen ervaring kan ik zeggen dat de politie heel erg onvriendelijk is in mijn stad. Als ik vroeger nog maar een vraag wou stellen reageerden ze enorm onvriendelijk, en dit maakte ik meermaals mee. De politie wordt meestal gezien als helden dus op een langere termijn geloofde ik zelf nog dat ik het probleem was. Dit heeft een invloed gehad op mijn ontwikkeling waardoor ik boefjesgedrag begon te vertonen. Dit resulteerde in veel problemen en geweld door de politie.'

Wanneer we kijken naar de antwoorden bij het thema **armoede**, zien we dat jongeren willen dat armoede verdwijnt en dat er melding wordt gemaakt van het feit dat armoede voor criminaliteit zorgt en dat er meer aandacht moet zijn voor armoede in het algemeen. Ook klinkt de vraag om meer ondersteuning en middelen voor mensen in armoede.

- ³ We bespreken hierbij enkel de zes meest gekozen thema's, aangezien het aantal respondenten te klein is die voor de andere thema's gekozen hebben.
- ⁴ Om de anonimiteit van deze jongeren te verzekeren, vermelden we niet hun leeftijd en provincie bij de citaten.

'Veel mensen hebben geen huis of geen geld over eten. ik zag zelf veel armoede in Brussel. Ik wil dat armoede verdwijnt. Er zouden instellingen kunnen komen die mensen bijvoorbeeld helpen met werk te zoeken.'

'Niet iedereen heeft even veel geld, grote verschil tussen verschillende plekken in Antwerpen (bv: Borgerhout vs Brasschaat). Er zou meer kinderbijslag gegeven kunnen worden aan alleenstaande moeders.'

Wat betreft **werk en studentenjob** zien we ook bij deze jongeren de vraag om meer ondersteuning en begeleiding in het zoeken naar en vinden van een passende job. Ook hier zien we bovendien de verwijzing naar discriminatie op de arbeidsmarkt en is er bij sommigen sprake van een wantrouwen in het systeem. Daarnaast drukken veel van deze jongeren hun wil om te werken uit.

'Ik hoop snel een job te vinden, dan kan ik geld verdienen (= beter

dan misdrijven plegen), voorlopig geen jobs gevonden, mensen oordelen vaak op uiterlijk heb ik het gevoel.'

'Ik heb op heel veel plaatsen gesolliciteerd en nergens antwoord gekregen. Ik heb het gevoel dat ik **gediscrimineerd op basis van mijn huidskleur/ achtergrond en misschien ook mijn criminele feiten. Deze discriminatie moet stoppen.'**

Respondenten die kozen voor het thema **speel- en jongerenruimte**, vragen om meer plekken in de buurt waar jongeren naartoe kunnen gaan. Het gebrek daaraan zorgt ervoor, aldus één respondent, dat jongeren meer gevaarlijkere plekken gaan opzoeken. Ook wordt er vermeld dat er wel veel plekken zijn voor kinderen maar niet voor jongeren en klinkt de vraag om meer jeugdwerkactiviteiten in de buurt.

'**Veel pleintjes en parken verdwijnen; jongeren gaan dan vaak zelf gevaarlijke plaatsen opzoeken (treinsporen bv).'**

'Jeugdhuis zou meer open moeten zijn, zodat er minder op straat wordt rondgehangen. Tienerwerking is interessant. Ik vind ook weinig activiteiten in mijn buurt van het jeugdwerk.'

Ten slotte zien we, wat betreft inspraak en participatie, dat de bevroegde jongeren uit Everberg, ook vragen om jongeren meer een stem te geven en hiernaar te luisteren. Het moet ook duidelijker zijn waar jongeren terecht kunnen. Bovendien verwijzen sommigen naar het feit dat zij niet gehoord werden door de rechter of dat zij in de instelling te weinig inspraak hebben.

'**Ik word niet gehoord door de rechtbank, consulent luistert niet naar mij en duwt haar eigen wil door. Ik wil gewoon iemand die er voor me is.'**

'**Meer de stem van jongeren laten horen. Er is weinig informatie over instanties die zich inzetten voor jongeren.'**

Wat wilden kinderen en jongeren nog kwijt?

Alle kinderen en jongeren die bevroegd werden, konden ten slotte ook nog aangeven of ze iets anders kwijt wilden. Hierop werden heel wat uiteenlopende antwoorden gegeven. We bundelen hieronder een aantal van de meest voorkomende antwoorden.

Veel van de antwoorden van kinderen en jongeren op deze vraag, gaan ten eerste over de **bevraging** zelf. Sommigen gaven aan dat ze dit een goed initiatief vonden en dat ze het fijn vonden dat ze hun stem konden laten horen. Anderen lieten weten dat ze het jammer vonden dat ze niet meer thema's konden aanduiden als prioriteit of hadden bedenkingen bij de verspreiding of inhoud van de vragenlijst. Daarnaast waren sommigen ook benieuwd wat er nu juist met de resultaten gaat gebeuren. Sommige kinderen en jongeren benadrukten bij dit gedeelte bovendien ook de nood aan meer inspraak en participatie van kinderen en jongeren in het algemeen.

'Eigenlijk vind ik elk van de voorgeschotelde thema's zeker de moeite waard om extra in de verf te zetten en is het dus moeilijk kiezen geweest.'

- X, 19j, West-Vlaanderen -

'Topinitiatief: mag vaker gebeuren en er mag geld gestoken worden in meer jongeren bereiken.'

- Vrouw, 20j, Limburg -

'Ik vind dat deze campagne echt amper zichtbaar is en dat moet toch wel beter. Het is exact dezelfde als twee jaar geleden, maar toch zag ik ze enkel op de facebookpagina's van mensen verbonden aan de Vlaamse Jeugdraad, nergens anders.'

- Vrouw, 26j, West-Vlaanderen -

Er waren ook heel wat kinderen en jongeren die iets kwijt wilden over de **Vlaamse Jeugdraad**. Een aantal kinderen en jongeren waren benieuwd naar hoe de Vlaamse Jeugdraad exact werkt en in welke mate ze bijvoorbeeld invloed kan uitoefenen op het beleid. Sommigen gaven

aan dat ze de **Vlaamse Jeugdraad** hiervoor nog niet kenden. Ook zien we dat een aantal kinderen en jongeren hun appreciatie voor de Vlaamse Jeugdraad uitten, terwijl anderen zich kritisch over de Vlaamse Jeugdraad uitlieten of een bepaald raad willen meegeven aan de Vlaamse Jeugdraad.

'Ik heb een aantal van jullie adviezen gelezen en vind deze eerder linksgeoriënteerd. Dit is niet bedoeld als een belediging.'

- Man, 18j, Limburg -

Ik vind het wel goed dat er iets is als de Vlaamse jeugdraad, omdat zij dichterbij de jeugd staan. Kinderen en jongeren moeten kunnen meebeslissen over dingen die over hun gaan.

- Man, 14j, Limburg -

'Ik vind de Vlaamse Jeugdraad een super goed initiatief, ik wist niet dat het bestond. Ik ben blij dat jongeren op deze manier iets van zich kunnen laten horen. Jullie zouden veel

meer bekendheid moeten hebben, het zou veel meer jongeren aanzetten om hun stem te laten horen (...).'

- Vrouw, 19j, Limburg -

Ook gaan heel wat van de antwoorden op deze vraag over de **politiek** en de complexe politieke situatie in België. Velen geven aan dat ze eigenlijk weinig weten over politiek of dat het moeilijk is om hierover juiste informatie te vinden. Anderen geven ook aan dat ze het moeilijk vinden om zich over politiek uit te spreken. Volgens sommigen is het noodzakelijk dat er meer aandacht hieraan gegeven wordt op school. Ook de communicatie vanuit de politiek kan op commentaar rekenen van de kinderen en jongeren die zich hierover uitlieten.

'Mensen weten vaak niet hoe de politiek in België werkt en waar de verschillende partijen voor staan. Dat zou heel duidelijk mogen zijn. Die informatie zou makkelijk vindbaar en ook toegankelijk moeten zijn. Het is heel moeilijk om daar onpartijdige info over te vinden.'

- Man, 20j, Limburg -

'Ik krijg zelf heel weinig mee over de politiek, ik volg de actualiteit wel een beetje. Ik voel me soms heel dom, omdat ik het gevoel heb dat ik mijn politieke mening moeilijk kan funderen. Ik vind het raar dat er pas in het zesde middelbaar iets aangeleerd wordt over politieke partijen. Daar zou al in het eerste middelbaar mee begonnen mogen worden.'

- Man, 19j, Limburg -

'Veel jongeren weten niet op wie ze moeten stemmen, ze weten niet waar de verschillende partijen voor staan. In het middelbaar onderwijs moet er een manier zijn om die standpunten over te brengen, dat mag verder gaan alle partijen eens op het spectrum tussen links en rechts plaatsen.'

- Vrouw, 18j, Vlaams-Brabant -

Heel wat kinderen en jongeren zaten ten slotte ook nog met een aantal **vragen**, over allerlei uiteenlopende zaken. We sommen ze graag hiernaast (letterlijk) op:

- ⇒ Hoe kun je hier als jongere meer inspraak in krijgen?
- ⇒ Waarom is wiet illegaal?
- ⇒ Waarom is het Vlaams Belang niet (weinig) vertegenwoordigd in de jeugdraad?
- ⇒ Wat doen jullie juist? Beslissen jullie mee over grote dingen, zoals onderwijs?
- ⇒ Wie zit er allemaal in de jeugdraad en hoe functioneert deze juist?
- ⇒ Hoe ontvang je follow-up over de actiepunten?
- ⇒ Zal er een manier zijn om digitaal ook aanwezig te zijn tijdens vergaderingen van de Vlaamse Jeugdraad? Heel veel interesse maar de afstand van thuis is moeilijk haalbaar, vooral in de avond.
- ⇒ Ik zou graag willen weten waarom kinderen op 18 jaar de instelling moeten verlaten want sommige staan echt op staat. Een dak boven je hoofd is het belangrijkste. Zijn er hier al oplossingen voor?
- ⇒ Vinden jullie het moeilijk dat sommige kinderen niet luisteren?
- ⇒ Is er een overkoepelende vergadering voor alle stedelijke jeugdleden mogelijk om de x-aantal jaar waarbij de Vlaamse Jeugdraad ook de algemene discussiepunten kan bundelen? Ik wil gerust meehelpen om dit te organiseren.
- ⇒ In welke mate kunnen jullie het beleidsproces beïnvloeden, zijn jullie een middenveldorganisatie of hoe werkt dat precies? Wat vinden jullie van het recent gefaalde studentenprotest?
- ⇒ Ik vraag mij af hoe de verkiezing van de jeugdraad werkt. Daar is heel wat kritiek op geweest die vermeden had kunnen worden als de jeugdraad en haar werking gekend zou zijn bij de Vlaamse jongeren. Dit is vandaag naar mijn mening niet het geval.
- ⇒ Waar is de grens tussen eigen verantwoordelijkheid en 'het is de schuld van een ander'? Lijkt me veel te vaag. Dankbaarheid en eerbiedigheid lijken zoek.
- ⇒ Waarom is marihuana nog altijd geclassificeerd als een drug en alcohol en tabak niet? terwijl er verschillende studies aantonen dat de schade bij jeugd veel zwaarder is door alcohol en tabak.
- ⇒ Ik vraag me af hoe deze enquête de meest kwetsbare jongeren bereikt. Jongeren die nu geen internet hebben. Maar jongeren die net heel zinnige dingen te zeggen hebben.
- ⇒ Ik heb al vaak gehoord dat het vjp niet neutraal is en sommige meningen niet geaccepteerd/genegeerd worden. Hoe kan ik vertrouwen dat jullie met alle meningen rekening houden?

3. Conclusie

Meer dan 1.000 kinderen en jongeren van over heel Vlaanderen (en een aantal uit Brussel en Wallonië) lieten van zich horen via de Touristenbevraging en gingen in gesprek met andere jongeren over wat zij nu écht belangrijk vinden, waar ze van wakker liggen of hoe ze willen dat de wereld er uit ziet.

In het rapport van dit belevingsonderzoek trachten wij de stem van deze kinderen en jongeren zo goed mogelijk naar buiten te brengen en zo een duidelijk signaal te geven aan onze beleidsmakers en jeugdwerkorganisaties. De vele, soms verrassende, maar ook inspirerende en confronterende antwoorden tonen helder aan dat kinderen en jongeren boordevol ideeën en oplossingen zitten voor de vele uitdagingen van vandaag.

1 Gelijke kansen

Een gelijke behandeling start met correcte representatie en informatie.

2 Klimaat

Duidelijke informatie, concrete oplossingen en ambitieuze klimaatdoelstellingen.

3 Goed in je vel

Beschouw het wegwerken van het taboe rond mentale gezondheid als topprioriteit en investeer in een meer toegankelijke hulpverlening.

4 Mobiliteit

Garandeer een vlotte, betaalbare en veilige mobiliteit voor ieder kind en jongere.

5 Armoede

Verminder de kloof tussen arm en rijk en pak de gevolgen van kansarmoede structureel aan.

6 School en studies

Een persoonlijker aanpak en meer aandacht voor andere leerstof.

7 Veilige omgeving, intimidatie en criminaliteit

Onveiligheidsgevoel het grootst in steden en 's nachts, soms ook veroorzaakt door politie.

8 Cultuur en identiteit

Gelijkheid en respect door middel van dialoog, ontmoeting en verbinding.

9 Inspraak en participatie

Meer inspraakmogelijkheden en serieuzer nemen van kinderen en jongeren.

10 Speel- en jongerenruimte

Er moet meer groene ruimte zijn met oog *voor ontmoeting, rust en toegankelijkheid. Wonen: te hoge woningprijzen, maar kinderen en jongeren weten raad.

11 Gezondheid

Toegankelijke zorg voor iedereen en genoeg sensibilisering op vlak van gezond eten en bewegen.

12 (Sociale) media, fake news en diversiteit in de media

Stimuleer mediawijsheid en kritisch denken over risico's verbonden aan sociale media.

13 Werk en studentenjob

Kinderen en jongeren vragen ondersteuning in de zoektocht naar werk.

14 Mijn lijf en seksualiteit

Nood aan andere soort seksuele opvoeding met meer aandacht voor niet-hetero relaties en andere beeldvorming.

15 Vrijwilligerswerk

Meer erkenning en waardering voor alle vrijwilligers.

We zien bovendien dat er een aantal elementen vaak terugkomen in de antwoorden van de respondenten, ongeacht welk thema zij als prioritair aanduiden. Je vindt ze hieronder terug.

Uit dit rapport werd ten eerste duidelijk dat kinderen en jongeren wakker liggen van **gelijkheid en non-discriminatie**. Niet alleen is gelijke kansen het meest gekozen thema, maar merken we dat veel respondenten ook bij andere thema's hier geregeld naar verwijzen in hun antwoorden. Zo zien we dat respondenten vaak aangeven dat iedereen recht heeft op onderwijs, maar dit niet voor iedereen even toegankelijk is. Hetzelfde geldt voor hulpverlening en adequate zorg. Ook discriminatie, bijvoorbeeld op de arbeidsmarkt of de woningmarkt wordt vaak vermeld. Het houdt kinderen en jongeren dus enorm bezig dat niet iedereen in de samenleving gelijke kansen geniet.

Daarnaast zien we ook dat kinderen en jongeren opvallend vaak de nood aan meer **informatie en sensibilisering** benoemen doorheen de verschillende thema's. De respondenten benadrukken de nood aan correcte informatie op maat van kinderen en jongeren rond de meest uiteenlopende onderwerpen,

van gezond eten en sporten tot en met je rechten en plichten als werknemer. Rond heel wat kwesties vragen velen een makkelijk bruikbaar platform waarop informatie rond één bepaald onderwerp gebundeld wordt. Ook vragen heel wat kinderen en jongeren om meer interactieve manieren om informatie over te brengen.

Daarbij aansluitend mogen we ook de **rol van onderwijs** niet onderschatten volgens de respondenten. Dit thema beroert duidelijk heel wat kinderen en jongeren, en komt ook vaak aan bod bij de antwoorden rond andere thema's. Zo wordt er gevraagd om op de schoolbanken onder andere meer aandacht te besteden aan het vinden van een job, mentaal welzijn, klimaatverandering, seksualiteit, sociale media en fake news en vrijwilligerswerk.

Ook **mee beslissen** staat hoog op de agenda van de bevroagde kinderen en jongeren. Velen geven aan, in hun antwoorden bij andere thema's dan inspraak en participatie, dat ze over heel wat kwesties veel te weinig gehoord worden of te weinig serieus genomen worden. Dit terwijl kinderen en jongeren heel wat problemen goed kunnen benoemen en ook over diverse ideeën of oplossingen beschikken. Deze bevraging is daarvan alvast het bewijs.

Ten slotte zien we dat er doorheen de verschillende thema's geregeld melding wordt gemaakt van de **coronacrisis** en de impact daarvan op kinderen en jongeren. Velen voelen zich te weinig gehoord in deze crisis. Ook geven veel respondenten aan dat corona bijvoorbeeld zorgde voor heel wat druk op hun mentaal welzijn en schoolprestaties.

We sluiten af met een citaat van één van de bevroagde jongere, gericht naar jeugd(werk)organisaties en beleidsmakers, aangezien we het zelf niet beter kunnen zeggen:

'Nodig eens wat jongeren uit! Luister naar uw jongeren, wij zijn de toekomst van dit land!!'

- Vrouw, 26j, Antwerpen -

